KRE BTK Pszichológia Intézet
Témavezető: dr. Borgos Anna
Belső konzulens: dr. Mirnics Zsuzsanna

Szakdolgozat

A XX. század változó nőideáljának reprezentációja rajzfilmekben

Bérdi Fruzsina
Pszichológia BA
2013 tavasz

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék 2
1. Összefoglalók 4
1.1.A nyelvi és reál speciális tantervű osztályok összehasonlítása 5
1.1.1. Előzetes feltevések 5
1.1.2. Elméleti háttér 5
1.1.3. A vizsgálat 6
1.1.4. Eredmények 6
1.2. Szexuálpszichológiai kérdőívek bemutatása 8
1.2.1. SMQ 8
1.2.2. SDBQ 9
1.2.3. QCSASC 9
1.2.4. Reflexió 10
1.3. Az IIEF és FSFI kérdőívek magyarra adaptálásának folyamata, tapasztalatai 11
1.3.1. A kérdőívek bemutatása 11
1.3.2. A tesztek magyarra fordítása 11
1.3.3. A tesztek visszafordítása, főbb eltérések 12
1.3.4. Összefoglaló a véleményekről, saját vélemény, javaslatok 13
2. A XX. század változó nőideáljának reprezentációja rajzfilmekben 14
2.1. Absztrakt 15
2.2. Bevezetés 16
2.2.1. A hipotéziseim 16
2.2.2. A vizsgálat módja 17
2.3. A Disney hercegnői 18
2.3.1. Az első hullám (1938-1959) 19
I. Hófehérke (1938) 19
II. Hamupipőke (1950) 20
III. Csipkerózsika (1959) 20
IV. Az első hullám hercegnői 21
a. A kor nőideálja 21
b. A korszak nőideálja és a Disney-hercegnők közti kapcsolat 23
2.3.2. A második hullám (1989-1998) 24
I. Ariel (1989) 24
II. Belle (1991) 25
III. Jázmin (1992) 25
IV. Pocahontas (1995) 26
V. Mulan (1998) 26
VI. A második hullám hercegnői 27
a. A kor nőideálja 27
b. A korszak nőideálja és a Disney-hercegnők közti kapcsolat 29
2.3.3. A harmadik hullám (2009-napjainkig) 30
I. Tiana (2009) 30
II. Aranyhaj (2010) 30
a. A korszak nőideálja 31
b. A korszak nőideálja és a Disney-hercegnők közti kapcsolat 33
2.3.4. Összefoglalás 33
2.4. Hófehérke – egy karakter változása 1812-től napjainkig 35
2.4.1. Betty Boop Snow White (1933) 36
2.4.2. Snow White and the Seven Dwarfs (1938) 36
2.4.3. Snow White and the Three Stooges (1961) 37
I. Az 1960-as évek nője 38

2.4.4. Snow White: The Fairest of Them All (2001) és Sydney White (2007) 39
2.4.5. Snow White and the és Mirror, mirror (2012) 41
2.4.6. Once upon a time (2011-) és Grimm (2011-) 42
2.4.7. Összefoglalás 43
2.5. A Disney-hercegnők és a korszakok közti kapcsolat (kutatás) 45
2.5.1. A kérdőív felépítése 45
2.5.2. Demográfiai adatok 45
2.5.3. Mesés szokások 45
2.5.4. A szereplők jellemzése 47
2.5.5. Kvalitatív kutatás 48
2.5.6. Összefoglalás 50
2.6. A „kedvenc" szereplők és az önmagunkkal való elégedettség összefüggései 52
2.6.1. A kutatás felépítése 52
2.6.2. Demográfiai adatok 52
2.6.3. Személyiségvizsgálat 52
2.6.4. Rosenberg önértékelés skála és sorrendállítás 53
2.6.5. Eredmények 53
I. Az önértékelés és a kedvencek kiválasztásának összefüggése 53
II. Szimpátiaválaszok felépítése az önértékelés függvényében 54
III. A kitöltőkhöz rendelt szereplők szimpátiapontjainak gyakorisága 54
IV. Értelmezés 55
2.6.6. Összefoglalás 56
2.7. Összefoglalás és kitekintés 57
Irodalomjegyzék 58
Internetes hivatkozások jegyzéke 59
Mellékletek 61
A XX. századi nőideál változásának megjelenése a rajzfilmekben (kérdőív) 61
A személyiségjellemzők és a "kedvencek" kiválasztása (kérdőív) 67
Milyen az ideális nő? 70
Hogyan viszonyulsz ehhez az ideálképhez? 73
Vélemények Hófehérkéről (Once upon a time c. sorozat alapján) 78
Prezentáció (PowerPoint)
Prezentáció (prezi)
Etikai nyilatkozat
Plágiumnyilatkozat
Igazolólap

Összefoglalók

1.1. A NYELVI ÉS REÁL SPECIÁLIS TANTERVŰ OSZTÁLYOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

(Fejlődéslélektan műhelymunka – összefoglaló)

A középiskolámban különböző speciális tantervű osztályok voltak (*hat évfolyamos reál osztály, hat évfolyamos német két tanítási nyelvű osztály, öt évfolyamos nyelvi speciális képzési osztály, öt évfolyamos angol két tanítási nyelvű osztály, illetve a négy évfolyamos hagyományos tantervű osztály*), és ott töltött hat évem alatt különböző tendenciák rajzolódtak ki előttem. A legtöbb tanulmányi versenyen a reál osztályok tanulói vettek részt, nemcsak reál, hanem különböző humán tantárgyakból is. Az iskola éltanulói is nagyrészt ezen osztályokból kerültek ki, akárcsak az évfolyamelsők. Ugyanakkor az iskolai rendezvények szervezői többször a nyelvi osztályok lettek kreatív feladataikkal, illetve az osztályközösségük is jobban funkcionált, több közös programot szerveztek, és az osztályfőnökökkel való viszonyuk is kiegyensúlyozottabb volt. Mindezeket a megfigyeléseket szerettem volna statisztikai adatokkal is igazolni.

1.1.1. Előzetes feltevéseim a következők voltak (hipotézisek) :

1. A nyelvi előkészítő osztály tagjai kreatívabbak reál osztályos társaiknál
2. A reál szakos tanulók általánosságban jobban teljesítenek az iskolában
3. A nyelvi előkészítősök magasabb önértékelésűek (jobb kapcsolatok)
4. Különbség fedezhető fel a tanárok kedveltségében és a továbbtanulási utakban is

1.1.2. Elméleti háttér

Az empirikus megfigyeléseket csak részleteiben találjuk meg a különféle kutatásokban. A kétnyelvű (bilingual) gyerekekről szóló kutatások főképp a kétnyelvű családban felnövő gyerekeket vizsgálják, nem a később anyanyelvi szintig jutó középiskolások memóriáját, érdeklődését.

1. Egy tanulmányban[1] vizsgáltak anyanyelvű angol, kétnyelvű angol-francia, illetve franciát második nyelvként tanuló gyerekeket is. A fonológiai rövidtávú memóriát vizsgáló első teszt során azt találták, hogy csupán az ismert szavak mennyiségének volt függvénye a felidézés pontossága és gyakorisága. A második kísérlet eredménye az volt, hogy nem nyelvfüggő a memória, csupán kétnyelvű gyerekeknél jobban nyelvközpontú a felidézés.
    - kapcsolódási pont a vizsgálathoz: Valószínűleg ebből is adódott az a megfigyelés, hogy az osztályközösségek jobban funkcionálnak, hiszen amennyiben feltételezzük, hogy a nyelvet fokozottabban tanulók nyelv-és fonológiai központú felidézéssel dolgoznak, abban az esetben a kommunikáció

[1] http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/713755823

mennyiség és minőség is magasabb fokú lehet, ami csoportkoherenciás tényezőként jelenhet meg.

2. A művészetek és a tudományok összehasonlítását tették meg a következő tanulmányban[2]. A tanulás folyamatában a reál tárgyakat tanulók élvezhetnek előnyöket, hiszen ők megtanulnak tanulni, mely sok egyéb területen is hasznosítható tudást jelent, míg a nyelvtanulás specifikuma miatt az itt alkalmazott technikák kevésbé adaptívak egyéb területeken.
    - kapcsolódási pont: Míg a matematika és a természettudományok a szabálykövetést és az elméleti síkon való jártasságot követelik, addig a nyelvtanulás kreativitást, illetve produktivitást igényel, ezzel közelebb helyezkedve a művészetekhez.

1.1.3. A vizsgálat

A vizsgálatot összesen 79 diákkal végeztem el. Három, utolsó előtti évben tanuló osztályban vettem fel papír-ceruza teszteket az osztályfőnöki órák keretein belül.

Minden vizsgálati személy 16-18 éves volt, a nemek aránya kiegyenlített. A reál osztályosok emelt óraszámú matematikai, fizikai és kémiai képzésben, míg a nyelviek emelt óraszámú nyelvi képzésben, néhány esetben idegen nyelvű tantárgyoktatásban (pl. történelemtanulás angolul) részesültek. A hagyományos tantervű osztály tanulói a NAT alapján haladnak.

A következő teszteket vettem fel: általános kérdések (nem, kor, osztály), tanulmányi átlag, továbbtanulási tervek, tanulmányi versenyek, ego- és feladatorientációs kérdőív, motivációs kérdőív, szabad asszociációs teszt, tanárokkal való elégedettséget mérő kérdőív, osztályfőnökkel való elégedettséget mérő kérdőív, önértékelési kérdőív.

1.1.4. Eredmények

Tanulmányi átlag: A reál osztályosok érettségi tárgyakból számított előző félévi és idei év végi összesített tanulmányi átlaga 4,21 (szórás 0,7), a nyelvi előkészítőé 3,92 (szórás 0,88), az általános képzési osztályé 3,87 (szórás 1,1).

Továbbtanulási tervek: a szórás az általános tantervű osztályban volt a legnagyobb, míg a továbbtanulási kedv meglepő módon a nyelvi osztályban volt a legalacsonyabb, nagyon sokan nem is terveznek továbbtanulni, nyelvekkel pedig elenyésző számú diák kíván foglalkozni a későbbiekben.

Tanulmányi versenyek: kiemelkedő a reál osztályosok versenyzési potenciálja, majdnem mindenki, több tárgyból is versenyez. A nyelvi osztályosok a második helyen, az általános

[2] http://www.indiaeducation.net/Career-Guide/Class-10/Science-vs-Arts.aspx

tantervűeket jócskán megelőzve követik őket. A reál osztályban a humán és nyelvi tárgyak is képviseltetik magukat (a többi osztályban heterogénebb a versenytárgyak halmaza)

Ego-és feladatorientáció: Mindhárom osztályban az egoorientációs érték magasabb. A nyelvi előkészítősöknél ez rendívül erős,és messze meghaladja a feladatorientáció értékét, mely a reál osztályban a legmagasabb, illetőleg az eltérés is ott a legkisebb. **A 2. hipotézist több területen is vizsgáltam, és bár ellentmondó eredmények nem születtek, egyértelműen kijelenteni sem szabad, hogy igaz vagy hamis volna az állítás. Mivel az osztályokban nem volt ott mindenki, illetve a motivációt mérő tesztek közel egységes eredményt hoztak, így a hipotézis nem egyértelműen bizonyítható.**

Szabad asszociációs teszt: a válaszok száma és eredetisége alapján számoltam két határozóértéket (átlagos válaszszám, eredetiválasz-arány). Az általános képzési tervű osztály tanulói adták a legtöbb választ, míg a legvisszafogottabbak (és jelentős különbséggel lemaradottak) a reál osztályosok voltak. Ugyanakkor kimagaslóan sok eredetiválaszt olvashattam a reál osztályosok tollából. **Az 1. hipotézist pontos definíció hiányában nem sikerült sem cáfolni, sem alátámasztani, hiszen nem egyértelmű, hogy az eredetiválaszt, vagy az összes választ tekintjük a kreativitás mérőfokának.**

Tanárokkal való elégedettségi kérdőív: a reál osztályban elképesztő túlsúllyal kedvelik a matematika, fizika és biológia tanárokat, míg a sztereotipikus képet megerősítve a testnevelőért rajonganak legkevésbé. Az általános tantervű osztályban a humán tárgyakat tanító tanerők a legkedveltebbek, és a nehezen tanulható matematika és nyelvek nem annyira népszerűek. A nyelvi osztályban a nyelvi és humán tárgyak egyaránt erősek, míg a reál tárgyak és a testnevelés kevésbé. **A 4. hipotézist egyértelműen sikerült alátámasztani, mind a tanárok kedveltségében, mind a továbbtanulási tervekben jelentős eltérés van a különböző osztálytípusok között.**

Önértékelési kérdőív: a legalacsonyabb értékhez társul a legmagasabb szórás, vagyis a reál osztály tanulói a legheterogénebb csoport, ugyanakkor önbecsülésük is nekik a legalacsonyabb. A legkiegyensúlyozottabbak az általános tantervű osztály tanulói, ami az előző feltételezést erősíti meg. **A 3. hipotézist a már fent ismertetett okok miatt szintén nem sikerült egyértelműen sem bizonyítani, sem megcáfolni.**

1.2. SZEXUÁLPSZICHOLÓGIAI KÉRDŐÍVEK BEMUTATÁSA

(Általános lélektan műhelymunka – összefoglaló)

Az utóbbi időben (Beck 1996-os publikációja óta) a szexuális diszfunkciókra vonatkozó kutatások és kérdőívek egyre szaporodnak. Jelenleg az ELTE és Hevesi Krisztina vezetésével zajlik a portugál P.J. Nobre és J. Pinto-Gouveia kérdőíveinek magyarra adaptálása. Ez a három kérdőív mind a szexuális diszfunkciók különböző részleteire derítenek fényt. Az első 2003-ban (SMQ), a következő 2006-ban (SDBQ), a legfrissebb pedig 2009-ben (QCSASC) került publikálásra.

1.2.1. SMQ – Sexual Modes Questonnaire – Kérdőív a szexuális modalitásokról

Az SMQ azt vizsgálja, hogy a szexuális aktivitás közben felmerülő gondolatok milyen érzelmi hatást gyakorolnak a személyre, illetve hogy ezek együtt milyen szexuális izgatottságot hoznak magukkal. A kérdőív a modalitás-elmélet nemzetközisége miatt három különálló területet ölel fel:

- **automatikus gondolatok:** a szexuális aktivitás közben akaratlanul felmerülő gondolatokat és képeket hivatott felderíteni. Faktoranalízis alapján:
    - A férfi változatban: a szexuális teljesítményre vonatkozó gondolatok, kudarc-előérzet, negatív gondolatok a szexualitással kapcsolatban, a kor negatív befolyásoló hatása a szexuális funkcióra
    - A női változatban: kudarcra és az elköteleződés hiányára vonatkozó, a testkép rosszul való megítélésére vonatkozó, szexuális bántalmazásra vonatkozó, a partner vonzalmának hiányára vonatkozó, illetve szexuális passzivitásra és kontrollra vonatkozó gondolatok
- **érzelmi válasz:** A szerzők 10 érzelmi válaszból álló listát soroltak fel (aggodalom, szomorúság, kiábrándultság, félelem, bűntudat, szégyen, harag, sértettség, élvezet, elégedettség), és a válaszadóknak azt kellett bejelölniük, hogy melyiket tapasztalják az automatikus gondolat felmerülése közben. Az egyes érzelmekre vonatkozó értékeket százalékos formában, az összes megadott válaszhoz viszonyítva kapjuk meg. Ezzel kimutatható a személy általános érzelmi sémája szexuális aktivitás közben. A szexuális válasz skálájának étéke 0-1 között mozog.
- **szexuális válasz:** minden egyes automatikus gondolatnál egy ötfokú skálán kell bejelölni a válaszadóknak a szexuális izgatottság szintjét. Az eredmény itt is százalékos formában kerül megállapításra. Ezzel az átlagos szexuális izgatottsági szintet kapjuk szexuális aktivitás közben.

Nőknél a következő hat skálát állapították meg statisztikai módszerekkel: szexuális abúzustól való félelem, kudarctól és elköteleződés hiányától való félelem, a partner vonzalmának hiánya, szexuális passzivitás és kontroll, erotikus gondolatok hiánya, alacsony ön- és testképértékelés. Az alskálák erősen korrelálnak egymással.

Férfiaknál az alskálák: kudarctól való félelem és katasztrofizáló gondolatok, merevedési zavartól való félelem, kortól és testképtől függő szexuális funkciókra irányuló gondolatok, a szexre irányuló negatív gondolatok, erotikus gondolatok hiánya.

1.2.2. SDBQ – Sexual Disbeliefs Questionnaire – Kérdőív a szexuális tévhitekről

A szerzőpáros a diszfunkcionális szexuális hiedelmek és sztereotípiák felmérése céljából 40 tételes, női és férfi verziót tartalmazó kérdőívet fejlesztett ki. A kérdőív ötosztatú skála, mely az egyetértést méri (1-egyáltalán nem ért egyet, 5 – teljesen egyetért).

Faktoranalízis segítségével a nőknél 6 hiedelemfaktort azonosítottak:

- szexuális konzervativizmus
- a szexuális vágy és öröm mint bűn
- korral kapcsolatos hiedelmek
- testképpel kapcsolatos hiedelmek
- az érzelmek szerepének tagadása
- anyasággal kapcsolatos hiedelmek

A férfiaknál a faktoranalízis 6 faktort mutatott ki:

- szexuális konzervatizmus
- női szexuális erő/a szexuális kontroll igénye
- „macsó” hiedelem
- a nők kielégítésére irányuló hiedelmek
- a szexuális aktivitással kapcsolatos korlátozó attitűd
- a szex, mint a férfi erejének fitogtatása

1.2.3. QCSASC – Questionnaire of Cognitive Schema Activation in Sexual Context - Kérdőív a kognitív sémák jelenlétéről a szexuális viselkedésben

A QCSASC a kognitív sémák szerepét vizsgálja a szexualitásban, vagyis hogy a különféle gondolkodási minták milyen szexuális diszfunkciókat okozhatnak. A kérdőívben 28, J. S. Beck (1995) által javasolt én-séma szerepel, melyek általában pszichológiai problémákkal járnak együtt. A kérdőív értékeli ezeknek a sémáknak az aktivációját a négy leggyakoribb férfi illetve női, szexuális diszfunkciókkal összefüggő negatív szexuális élmény bemutatását követően.

Az első részben négy ilyen helyzet olvasható, melyek a leggyakoribb szexuális diszfunkciókhoz kapcsolódnak: a vágy zavarai, merevedési zavar, korai magömlés, orgazmus zavarai a férfiaknál, illetve a vágy zavarai, szubjektív izgalom nehézségei, orgazmus problémái és vaginizmus a nőknél.

A kitöltőknek a leggyakoribb (ha van ilyen) helyzetet kellett megjelölni, és ezt egy ötfokú skálán bejelölni (1- sosem történt meg, 5 – gyakran megtörténik). Ezután be kell jelölni azokat az érzelmeket, melyet ez a szituáció kivált (aggodalom, szomorúság, kiábrándultság, félelem, bűntudat, szégyen, düh, sértettség, gyönyör, elégedettség). A harmadik részben a leggyakoribb szituáció által keltett érzelmeket kell ötfokú likert-skálán megjeleníteni, 28 itemen keresztül. Ez a 28 item a Beck által megalkotott sémák.

A faktoranalízis a teszten belül 5 alskálát tárt fel:

1. nemkívánatosság, elutasítás (pl. arra vagyok teremtve, hogy elutasítsanak)
2. alkalmatlanság (pl. erőtlen vagyok)
3. önbecsmérlés (pl. nem vagyok szerethető)
4. különbözőség, magányosság érzése (pl. arra vagyok teremtve, hogy egyedül legyek)
5. tehetetlenség (pl. gyámoltalan vagyok)

A faktorok szignifikánsan erős együttjárást mutatnak, és főképp az első faktor körül csoportosulnak.

1.2.4. Reflexió

A kérdőíveket magyarul vizsgáltam. Néhány helyen a fordítás az eredeti nyelvű kérdőív ismerete nélkül magyartalan, bár érthető. Sok helyen túlságosan tudományos (pl. QCSASC – „sémák"). A kérdőívek rövidek, logikusak. Ami megfogalmazódott bennem, hogy az SDBQ és QCSASC tesztek homoszexuális mintán nehezen felvehetők, hiszen mindegyik behatolást, férfi-női viszonyt feltételez. Érdemes lenne talán (amennyiben egy vizsgálatban a homoszexuális-heteroszexuális mintát szeretnék összehasonlítani) változtatni, vagy adaptálni a kérdőíveket ere az esetre is.

1.3. AZ IIEF ÉS FSFI KÉRDŐÍVEK MAGYARRA ADAPTÁLÁSÁNAK FOLYAMATA, TAPASZTALATAI

(Személyiséglélektan műhelymunka – összefoglalás)

1.3.1. A kérdőívek bemutatása

***Az IIEF – International Index of Erectile Function** (Nemzetközi merevedési funkciós index)*

1997-ben Rajmund C. Rosen és munkatársai urológiai célból publikálták ma már főként szexuálpszichológiai kutatásokban használt kérdőívüket. Céljuk a munka megkezdésekor egy kultúrafüggetlen, pszichometrikusan reliábilis és valid kérdőív összeállítása volt, mely érzékeny és specifikusan képes a kezelést igénylő változások felderítésére a páciens merevedési funkcióinak vizsgálatával.

A faktoranalízis öt funkciót állapított meg: merevedési képesség, orgazmusra való képesség, szexuális vágy, közösülési elégedettség, általános elégedettség.

Az FSFI – Female sexual function index (Női szexuális funkciós index)

A R. Rosen vezetésével, amerikai kutatók által összeállítottteszt publikálására 2000-ben, a Journal of Sex & Marital Therapy folyóirat oldalain került sor.

Az elemzés során hat alskálát állapítottak meg: vágy; szubjektív izgalom; síkosság, nedvesség; orgazmus; kielégülés, általános elégedettség; fájdalom.

1.3.2. A tesztek magyarra fordítása

A tesztek jelenleg némileg harmonizálnak egymással, mindkettő 20 kérdésből áll, a formai elrendezés pedig a lehetőségekhez mérten megegyezik.

A tesztek magyarra fordítása során több problémába is ütköztünk. Alapvetően a két nyelv felépítési sajátosságainak különbözősége jelentett problémát: míg az angol megkülönböztet „intercourse”, „coitus”, illetve „stimulation” és „activity” szavakat, magyarban ezek árnyalatnyival mást jelentenek, vagy éppen nem tudjuk megkülönböztetni őket.

Míg azonban az angol kérdőív csupán egy oldalas, addig a magyar verzió kettő. Ez pedig hosszúságát, a kitöltésre fordítandó idővel kapcsolatos első elvárásokat (és ezzel az első benyomást, hangulatot) jelentősen rontja. Nyelvezete erősen szakmai, bár (főleg a női változatban) a közkeletű kifejezések is szerepelnek.

1.3.3. A tesztek visszafordítása, főbb eltérések

IIEF

A visszafordítás során elsősorban apró, ámde jelentős eltérések történtek az eredeti szövegtől. Az IIEF első kérdésében a „get an erection” (eredeti) és a „have an erection” (visszafordítás) magyarul egyaránt „erekciója van”, hiszen az „erekciót kap”, „erekciót elér” nem magyaros. Ennek ellenére angolul a kettő merőben mást jelent.

A negyedik kérdésnél a homoszexuális kitöltők számára lehet félreértelmezhető a kérdés. Az eredeti kérdés: „after you penetrated (entered) your partner”, míg a visszafordításnál „after penetration”. Ez a második kifejezés homoszexuális kapcsolatban nem egyértelmű, hiszen mindkét fél részéről történhet a behatolás.

Az ötödik kérdés eredetije a közösülés végéig tartó, „maintain your erection to completion of intercourse” kifejezést használja, a visszafordításban azonban már csak „after penetration” szerepel, ami viszont jelentheti azt, hogy bizonyos ideig fenntartott a merevedés, de nem jelenti, hogy a közösülés végéig képes rá a kitöltő.

Fontos tényező, hogy a visszafordításban a legtöbb helyen egyszerű múltidő („did you do”) szerepel, míg az eredetiben a kutatás és kérdőív céljának jobban megfelelő present perfect („have you did”) szerepel, hiszen ez a folyamatosságot, jelen idejű érintettséget sugallja.

Érdekes módon ez a jelenség a másik tesztnél (FSFI) éppen ellentétes, vagyis a visszafordítás használ present perfect, az eredeti egyszerű múltidőt. Lehetőleg a két tesztet ilyen szempontból érdemes lenne összehangolni.

FSFI

Az FSFI kérdőív eredetijének ötödik kérdésének fordítása során felmerült bennem, hogy a válaszok nem egészen a kérdésre adódnak. A „mennyire volt magabiztos”-ra a „kis magabiztosság” helyett talán megfelelőbb lenne a „kevéssé magabiztos”. Pusztán stilisztikai kérdés ugyan, de talán említésre méltó.

A hatodik és tizennegyedik kérdés eredetijében gépelési hibát („how” a mondat közepén nagybetűvel) fedeztem fel.

A tizennegyedik kérdés eredetije az érzelmi közelség mennyiségére („amount”), míg a visszafordítás a minőségére, hőfokára („frequency”) kérdez rá. A kettő nem válik el élesen egymástól, de érdemes odafigyelni rá a magyar fordításban.

A tizennyolcadik kérdésnél az eredeti a behatolást közvetlenül követő fájdalomra kérdez rá („following penetration”), míg a visszafordítás a behatolást követő általános fájdalomra, vagy

akár a behatolás után egy kis idővel, érzett fájdalomra kíváncsi („after penetration”). A tizenkilencedik kérdésnél ez a tényező („following”) teljesen hiányzik, a visszafordításban semmilyen formában nem szerepel. Az utolsó kérdésnél az izomzat („musculature”) kifejezés hiányzik, de a kérdés enélkül is értelmezhető.

1.3.4. Összefoglaló a véleményekről, saját vélemény, javaslatok

A kérdőíveket 6 lány (FSFI) és 8 fiú (IIEF) töltötte ki, illetve ennyi embertől kértem véleményt is. A kitöltők sine morbo, 20-31 év közötti, tanult fiatalok. Bevallásuk szerint mindannyian heteroszexuálisok.

Összességében legtöbbet a kérdőív idegenségét, orvosiasságát hozták fel kifogásként, akár csak félmondatok erejéig. A lányok gyakrabban tértek ki arra, hogy áttekinthetetlen a formátum, míg a fiúk gyakran sütöttek el feszültségoldó vicceket, kínosnak érezték a kérdéseket. Többen hiányolták a hazugságot kiszűrő skálát, kételkedtek benne, hogy erre bárki őszintén válaszolna. Ezen kívül néhány magyarításból erdő hibára is fény derült, amiket összefésülve a fordítás-visszafordítás közben tett megállapításokkal, lehetne finomítani a kérdőívet.

A férfi és a női kérdőív nincs összehangolva olyan szempontból, hogy a nőiben következetesen csökkenő (5-1), míg a férfiban növekvő (1-5) a válaszok sorrendje. Néhol 5, máshol 6 osztatú a skála, ami nehezíti az összevetést.

A négy hét nagyon rövid időszak, főleg egyedülállók körében, akiknek lehet, hogy szervi/pszichés problémájuk nincsen, de egyszerűen a partner hiányából adódóan fals eredményt ad a mérőeszköz. Nem jelenik meg, hogy ez számukra kívánatos, elégedettséget okozó állapot (önkéntes szingliség), vagy kényszerű helyzet.

A kérdőív ezenkívül önmagában szerintem nem alkalmas szexuálpszichológiai vizsgálatokra, mivel meglehetősen biológiai fókuszú, lelki okokat alig feltételez a háttérben, azokra alig kérdez rá (elégedettség).

Összességében a kérdőív arra tökéletesen megfelelő lehet, hogy már diagnosztizált problémát tovább finomítsunk (okokat, jeleket), viszont a hazugság-skála hiánya miatt diagnózisra szerintem nem alkalmas (a téma túl érzékeny – ha valaki problémával keresi fel a szakembert, akár el is túlozhatja, hogy nagyobbnak tűnjön a gond és komolyan vegyék). A formátumon javítani kellene, illetve a magyar verzió nyelvezetét finomítani.

A XX. század változó nőideáljának reprezentációja rajzfilmekben

2.1. Absztrakt

A XX. században a nőideál szinte évtizedről évtizedre változott – a világháborúk, a feminizmus térhódítása erősen befolyásolták a nőkről alkotott képünket. A Disney-stúdió „Disney hercegnők” franchise-ának 10 hercegnőjét közelebbről megvizsgálva egyértelművé vált, hogy a rajzfilmipar gyorsan adaptálódik ezekhez a változásokhoz, és minden hercegnője hűen tükrözi az adott korszaknak megfelelő eszményi nőt.

Az elmúlt években a filmvásznon szokatlanul gyakran felbukkanó Hófehérke az elmúlt 80 évben szexszimbólumból először naiv kislánnyá, majd harcos amazonná és érett nővé alakult, de mindig hű maradt ahhoz a társadalmi környezethez, amiben az éppen aktuális filmalkotás megszületett – mindig azt mutatta, mi a táradalom képe a tökéletes nőről.

Ezen kérdéseket két primer kutatással támasztottam alá, melyek főbb eredményei, hogy igazolták a rajzfilmekben való reprezentáció létét, képet adtak a mai magyar fiatalság nőkről alkotott elvárásairól, valamint a személyiség egyes aspektusai és a szereplőkkel való szimpátia közti finom összefüggésre mutattak rá.

Kulcsszavak:
XX. század, Disney, hercegnő, Hófehérke, rajzfilm, nőideál, nőkép, feminizmus

2.2. Bevezetés

Személyes érintettségem jelen dolgozatban nem is lehetne nagyobb. Ismerőseimnek gyakran elmondtam, hogy „hercegnő” szeretnék lenni – hogy kényeztessenek, hogy szép ruhában járhassak és csupa-csupa élénk színben pompázó jókedvről szóljon az életem.

Aztán a viccen túljutva folyton folyvást belebotlottam a Disney hercegnőibe: füzetborítók, párnák, babák társasjátékok. Imádom a rajzfilmeket, így az ő meséiket is rengetegszer láttam. Elkezdett hát érdekelni, hogy mi van ezekben a hercegnőkben, hogy újra és újra képesek meghódítani a felnövekvő generációkat. Minél többet beszélgettünk nőkről, ideálokról, testképzavarokról, annál nyilvánvalóbbá vált számomra, hogy ezek a hercegnők ugyanúgy a testképek kialakításának eszközei, mint a szupermodellek. Hiszen hogy a legkönnyebb tökéletes testet kialakítani? Ha rajzolunk egyet.

Továbbmenve azonban felmerült bennem, hogy az ideális nővel kapcsolatban nem csak fizikai elvárások vannak, sőt, ezek is változtak az idők folyamán: máshogy kellett élnie egy nőne 100 éve, és máshogy kell majd valószínűleg 100 év múlva is. A változásokról szociológiai, jogi, társadalomtudományi és gazdasági kutatások ezrei szólnak, így a jelenség maga biztosan létezik. A kérdésem már csak az volt, hogy csak a nemi identitását aktívan kereső tinédzserek, vagy már sokkal korábban, a kisebb gyerekek is ki vannak-e téve ennek a hatásnak.

A válasz természetesen igen. A ruházkodástól kezdve a kiskori sporttevékenységen át az első szerelemig mindenki szembetalálkozik azzal, mit vár el tőle a környezet. A legnagyobb problémaforrás azonban az, hogy ha ezek az elvárások irracionálissá válnak és önmagunkból fakadnak. Az elvárásokat mi támasztjuk, mégpedig a külső környezet hatásai alapján. Ez a külső környezet pedig a legritkább esetben pusztán a közvetlen baráti, családi kör. A média, a divat-és kozmetikai ipar megkerülhetetlen, reklámok között élünk. Vajon a kisgyerekeknek is van személyre szabott ideálközvetítő médiájuk? Vajon közvetítenek-e testképeket, belső ideálokat a rajzfilmek?

2.2.1. A hipotéziseim

- A rajzfilmek különböző nőideálokat közvetítenek.
- Ezek a nőideálok korszakonként változnak.
- A korszakok és az adott korszakban készült történetek nőideáljai megegyeznek, vagyis a rajzfilmek az adott kulturális környezetet tükrözik vissza és erősítik, építik fel a gyerekekben.

2.2.2. A vizsgálat módja

Vizsgálatom négy részből áll. **Az első részben** szekunder kutatást végeztem. Minél több változó kiszűrését célul kitűzve, egy hivatalos és közismert karaktercsoportot, a Walt Disney stúdió Disney hercegnők franchise-ának szereplőit vizsgálom. Ezeket a szereplőket a stúdió válogatta ki, és indoklásuk szerint a hercegnők osztoznak abban, amit ők „hercegnői szellemiség"-ként aposztrofálnak. Célom ezzel a különféle rajztechnikákból, felfogásból adódó interferenciák kiszűrése.

A 10 szereplőt aszerint bontottam csoportokba, hogy mikor kerültek a mozikba a főszereplésükkel készült filmek. Ez alapján első (1938-1959), második (1989-1998) és harmadik (2009-2010) hullámról beszélhetünk. A szereplőket a stúdió hivatalos oldalán olvasható, illetve a filmekben látható tevékenységük alapján elemzem röviden, megvizsgálom, ez milyen képet mutat a valódi nőkről. Ezek után az adott korszak nőinek helyzetét vizsgálom kutatások alapján, majd a kettőt összevetve próbálom igazolni hipotéziseimet.

A vizsgálat **második szakaszában** egy kiválasztott karakter (Hófehérke) fejlődését, változását mutatom be az idő folyamán. A rengeteg adaptáció talán a történet szimbolikájának, a bibliai utalásoknak is köszönhető. Mindenesetre tény, hogy számos film, rajzfilm és egyéb változat látott már napvilágot Hófehérkéről. Ezekben a főszereplő személyisége, kora, története azonban merőben változó, ezt szeretném bemutatni egy átfogó vizsgálat során.

A kutatás **következő részében** egy saját kérdőívet elemzek. A kérdőívvel azt próbálom vizsgálni, hogy valóban különböznek-e a hercegnők, hogy elkülöníthetők-e korszakok szerint, illetve hogy az egyes rajzfilmhősök milyen karakterjegyekkel rendelkeznek, és ezek mutatnak-e valamilyen mintázatot. Ezen kívül a kitöltők saját nőideáljairól is képet kaphatok a kérdőív segítségével.

A dolgozat **befejező, negyedik fejezetében** a személyiség és a kedvelt karakterek összefonódását veszem górcső alá. Hipotéziseim szerint az önmagunkkal való megelégedettség, személyiségünk és kedvenc szereplőink kiléte összefüggnek egymással – vagyis ha egy személy elégedettebb önmagával, akkor kedvenc szereplőjének személyisége hasonlítani fog a saját (önmaga által elfogadott) személyiségéhez. Ennek bizonyítására fókuszcsoportos módszerrel bemértem néhány szereplő személyiségét, majd ezt az eredményt a vizsgálati személyekéhez, az ő önmagukkal való megelégedettségéhez és kedvenc szereplőjükhöz viszonyítottam.

2.3. A Disney hercegnői

A Disney hercegnők franchise a 2000-es évek elején, a visszaeső bevételek ellensúlyozására jött létre. Jelenleg 10, önálló történettel rendelkező karakter tartozik ide, időrendben Hófehérke, Hamupipőke, Csipkerózsika, Ariel, Belle, Jázmin, Pocahontas, Mulan, Tiana és Rapunzel. A hercegnőket nem királyi származásuk alapján válogatják a franchise-ba, hanem az alapján, hogy mennyire illenek a Disney „hercegnői szellemiségéhez". Ez nagyrészt azt jelenti, hogy mindannyian külső-belső szépséggel rendelkeznek, gondoskodóan fordulnak környezetük felé, gyönyörű énekhangjuk van és kommunikálnak állatokkal. Történetük végére mindannyian romantikus kapcsolatban élnek párjukkal, akik a „Disney hercegei" néven is ismertek.

A hercegnők a megfelelő korszak jellemző személyiségjegyeiben osztoznak: az első három klasszikus, kislányos, romantikus álmodozók, akiket környezetük kihasznál. A reneszánsz hercegnői modernebb, erős akaratú, kalandvágyó, bátor, ravasz és elszánt hősnők. Céljuk elsősorban nem a szerelem, hanem a szabadság és a kalandok. Az utolsó két hercegnő közül Tiana a legmodernebb, egy saját karakter, aki már nem hisz a mesékben, varázslatokban, kemény munka árán próbálja elérni céljait. Rapunzel kicsit idealisztikusabb, amit a történet követel meg, de minden hercegnő személyiségét részletesen vizsgálom a későbbiekben.

Fontos még kiemelni a hercegnők különféle származását. Az első 5 hercegnő fehér bőrű, tipikusan felső-középosztálybeli karakter. Az első, aki ezt a sort megtöri, az az arab származású Jázmin, akinek azonban bőrszíne és külső karakterjegyei még csak nyomokban utalnak származására – főként az öltözködéséből, környezetéből, a történetből következtethetünk arra, hogy nem európai.

A következőkben azonban a Disney-stúdió erősen törekedett arra, hogy minden kultúrából mutasson hősnőt: Pocahontas indián, Mulan kínai, Tiana pedig az első színesbőrű hercegnője a stúdiónak. Ennek az elég éles váltásnak (5 európait 4 nem-európai követett) több oka is lehetett. Elsősorban valószínűleg azt szerették volna, ha minden kultúra kislánya talál olyan szereplőt, akivel teljes mértékben azonosulni tud – ez pedig gazdasági előnyökkel járhatott a cégnek. A következő ok a kultúrabeli, látásmódbeli különbségek voltak: a rasszizmus elleni küzdelem különösen nagy hangsúlyt kapott, illetve Amerikában Tiana megálmodásának időszakában tört elő szinte a semmiből a későbbi (az első színesbőrű) elnök, Barack Obama is. A rasszizmus elleni hangok felróhatták (volna) a Disney-nek, hogy csak a fehérbőrű

hercegnők képét állítja be hősnőinek, így ezt megcáfolandó kezdhettek a különböző nemzeteket bemutató szereplőket rajzolni.

A harmadik, talán kevésbé nyilvánvaló ok, hogy Amerikában többek között a második világháború alatt gyártott katonai, illetve egyéb filmek miatt máig tartja magát a vélekedés, miszerint Walt Disney erősen antiszemita volt. 2011-ben bocsánatot kért az osztrák állami televízió, amiért levetített egy régi Walt Disney-rajzfilmet, amelyben kritikák szerint a harmincas évek zsidóellenes közhelyei nyilvánulnak meg. A rajzfilmet a tévécsatorna egyik gyermekprogramjában sugározták. A The Three Little Pigs (A három kismalac) című rajzfilmben a gonosz farkast zsidó koldusként ábrázolták hosszú orral, szakállal és kaftánban, amint megpróbál bekéredzkedni a malackák egyik házába. Ennek a képnek a megváltoztatása pedig még Disney halála utána is kiemelten érdeke az elsősorban gyerekekre és megítélésükre építő stúdiónak.

Leendő és majdnem-hercegnők

Merida (Merida, a bátor) és Anna (Frozen) olyan Disney hősnők, akik még „sorsukra" várnak, bekerülhetnek-e a franchise-ba. Rajtuk kívül van pár olyan szereplő, akik erős karakterű hősnők, mint például Alíz (AlízCsodaországban), Esmeralda (A Notre Dame-i toronyőr), Megara (Herkules), Jane (Tarzan) és Giselle (Bűbáj), de nem lettek a Disney-franchise válogatott elitjének tagjai. Őket egy külön fejezetben röviden vizsgálom, hogy karakterük mennyire tükrözi vissza az adott kor, korosztály nőideálját.

2.3.1. Az első hullám (1938-1959)

I. Hófehérke (1938)

Külsőleg hófehér bőrű, szénfekete hajú, piros ajkú fiatal lány, a legfiatalabb a hercegnők közül (14 éves). Mindegyik másik hercegnővel ellentétben alacsony, de ugyanúgy karcsú, mint a többiek. Az egyetlen fehér bőrű hercegnő, akinek barna szeme van.

Hófehérke fő személyiségvonása végtelen tisztasága és naivitása. Soha, senkiben nem feltételez semmi rosszat, a vadásszal is minden kétség nélkül megy az erdőbe, kérdés nélkül elfogadja az almát az öregasszonytól. A legkedvesebb és legfinomabb Disney-hercegnő. A törpökkel egyszerre anyai és gyermeki a viszonya: a törpök vigyáznak rá, ő azonban főz, mos, takarít, vagy épp megfürdeti a törpöket. Ez meghatározó személyiségében, majdnem minden jelenetben valamilyen háziasszonyi teendőt végez (vagy gyermekien énekel, virágot gyűjt). Álmodozó és romantikus, örök optimista, empatikus (mikor megtalálja a törpök ágyát,

akiknek azt feltételezi, hogy nincsenek szülei). Minden állatot szeret, és azok hallgatnak rá, együttműködnek vele.

A sugárzott kép

Hófehérke karaktere rendkívül kettős: végtelenül bájos, naiv, gyermeki, ugyanakkor kiemelt fontosságot tulajdonít annak, hogy tiszta legyen a lakás, rend legyen mindenhol és friss ebéd, vacsora várja haza a törpöket. A sugárzott kép is egy tipikus stepfordi-feleség, aki csak a házimunkával (szinte kényszeresen) foglalkozik, ugyanakkor mindig vidám, boldog és szép, a világ gondjaival nem foglalkozik, azt a férfiakra (törpök) hagyja.

II. Hamupipőke (1950)

Hamupipőke a legidősebb a hercegnők közül, 19 éves. Fehér bőrű, szőke hajú, karcsú, kék szemű teremtés.

Makacs és független fiatal nő, aki attól igazán szép, mert nem engedte a düh és a szomorúság átvegye felette az irányítást. Mindenkihez kedves, majdhogynem meghunyászkodó, de semmiképp nem naiv vagy gyerekes. Intelligens, gyakran tesz szarkasztikus megjegyzéseket, de ezeket általában megtartja magának. Türelmes és nyugodt, ezen kívül kreatívan varr és odaadóan végzi a házimunkát. Elsősorban nem a szerelem, hanem a jobb élet a célja, nem is kereste a hercegét.

A sugárzott kép

Hamupipőke karaktere érett, felnőtt nő. Elvégzi a rábízott feladatokat, hangosan nem tiltakozik ellene. Vágyai vannak, ezekért tesz is, de a környezete által támasztott szabályokat nem rúgja fel (a bálba feltételekkel elengedték, ezeket teljesítette). Érzékeli maga körül a valóságot, tudja, milyen helyzetben van, de ebből nem tud kitörni. Szép, ad magára, ügyesen varr, gondoskodik másokról (egerek, állatok). Továbbra is a férfi a megmentő (előbb apa, majd herceg). Felmérések szerint ő a legnépszerűbb hercegnő a gyerekek körében.

III. Csipkerózsika (1959)

Fiatal, 16 éves, aranyszőke hajú, ibolyaszemű hercegnő. Magas és karcsú.

Az egyik legkidolgozatlanabb karakter. A történetnek igazából nem főhőse, hanem körülötte történnek az őt meghatározó események. Gondtalanul, az erdőben nő fel, állatok veszik körül. Naiv, ugyanakkor elővigyázatos, félénk és értelmes, hamar alkalmazkodik az új

információkhoz – erős, nem törik össze a súly alatt. Bár szerelmes lesz, teljesítené kötelességét, hogy máshoz menjen hozzá.

A sugárzott kép

Fontos jelenet, hogy az első és ezzel legfontosabb ajándék számára a szépség, majd az énekhang. Teljesíti feladatait, szófogadó. Értelmes, barátságos, és bár világ elől elzártan nő fel, minden jóra fordul körülötte. Abszolút ki van szolgáltatva a környezetének (elátkozzák, enyhítik rajta az átkot, elígérik a kezét, nem tudja kicsoda, megmentik). Nagyon nagy szerepet kap az érte harcoló Fülöp, aki csak varázslat által tudja legyőzni a gonoszt.

IV. Az első hullám hercegnői

Mindhárman árván, valódi szüleik nélkül nőnek fel, Hófehérke és Hamupipőke ellenséges környezetben. Ennek ellenére mindhárman barátságos, segítőkész, a házimunkában nagyon jártas, cselédi attitűdben érik el a felnőttkort. Az események nem miattuk indulnak, ők nem, vagy Hamupipőke esetében csak nagyon kevéssé veszik ki a részüket saját sorsuk irányításából. A tehetetlen, megmentésre váró nő képét festik elénk, akiket a férfi vagy a varázslat szakít ki a kelletlen helyzetből. Mindhárman énekhangjukkal hódítanak, táncolnak, illetve főznek, takarítanak, és állatokkal kommunikálnak. A realitás gondjai nem az ő vállukat nyomják, azt mások leveszik róluk. Boldog, naiv tudatlanságban élnek, melyből ha kikerülnek (Hamupipőke), ellene tenni akkor is képtelenek (tanult tehetetlenség).

a. A kor nőideálja

Az 1920-as évek meghatározó nőideálja vékony és fiús volt. Teret hódított a rövid haj, a sportöltözetek, a smink használata pedig szinte kötelező volt. A 30-as évek ezzel szemben a nagy drámai dívák és végzet asszonyai ideje volt, Greta Garbo és Marlene Dietrich fénykora. A kor nője bátran nadrágba bújt és cigarettára gyújtott, példát állítva ezzel a kétértelmű nőiességnek.

Ez a kétértelmű nőiesség a második világháború kitörésével megszűnt. Az új követelmény az volt, hogy egy nő legyen nő, méghozzá olyan, aki a férfiak vágyálmait kielégíti. Így a hatalmas vörös ajkak és a gömbölyded, homokóra alak lett a kor új nőideálja. A bombázórepülőkön és a filmvásznon olyan csillagok tűntek fel, mint Veronica Lake vagy Lana Turner. A háború után viszont a tökéletes, mindig tiszta háziasszonyszerep lett a mérvadó, aki minduntalan készen létben áll a konyhában – ezt aGrace Kelly és Doris Day típusú nők reprezentálták a legjobban. *(http://fashionfave.com/szepsegidealok-3 alapján)*

Társadalmi szerep

A gazdasági fejlődés pályáján feltörő országokban első pillantásra a nők helyzete is javulni látszott: azaz egyre többen vehettek részt a közép- és felsőfokú oktatásban, és mind többen integrálódtak a munka világába is. A második világháború éveiben ezt a folyamatot előkészítette a nők tömeges munkához jutása – a távollevő férfiak helyén –, ez a mobilizálás most ugyanúgy lezajlott, mint a megelőző világháború időszakában.

Valójában azonban korántsem volt ilyen egyértelműen rózsás a nők helyzete a háború után. Folytatódott az a folyamat, amely már a húszas–harmincas években elkezdődött, azaz befejeződött a munka világának kettészakadása. Kialakultak a kifejezetten „feminizált" munkakörök, a tipikusan női foglalkozások, amelyekből a férfiak fokozatosan kimaradtak. (Idetartoztak például a hivatali munkakörök bizonyos fajtái, a pedagóguspálya és a szolgáltatóipar egyes területei.) Ezeknek a foglakozásoknak a társadalmi presztízse rohamosan csökkent, és ez együtt járt bérezésük gyors romlásával. Megszilárdult az egyes foglalkozások hierarchiája, s ebben a rendben a női hivatások nem foglalhattak el előkelő helyet.

Általános jelenség, hogy a világháború utáni években a családon belüli tradicionális szereposztás nem változott meg, sőt néhány évtizedig még inkább **a klasszikus családmodell megerősödése** volt megfigyelhető. Amíg a férfi számára a családon kívüli munkavégzés továbbra is természetes jog és kötelesség maradt, addig a nőkszámára ez a közfelfogás szerint csak egy olyan anomália, amellyel a gazdasági kényszer miatt együtt kell élni. A nőkkel szemben megfogalmazott hagyományos„triád"-szerepelvárásnak (feleség, édesanya, háziasszony) megfelelően azonban a gyermekgondozás és -nevelés feladata továbbra is az anyák feladata maradt, és esztermészetesen befolyásolta családon kívüli, munkavállalói pályafutásukat. Minéltöbb gyermeke volt egy asszonynak annál nehezebb volt visszatérnie a munka világába. Ráadásul a nőknek a családon kívül végzett kereső tevékenység mellett – a hagyományos szerep-hármas értelmében – általában meg kellett birkózniuk a háztartás vezetésének teendőivel is.

A nők növekvő arányú részvétele a felsőoktatásban kettős hatást váltott ki: egyrészt kétségtelenül elősegítette emancipációjukat, másrészt viszont – bármennyire paradox is – konzerválta a régi társadalmi viszonyokat (Lagrave 1995:503).

Egyfelől ugyanis kétségtelen tény, hogy ez az időszak valóban a nők felsőoktatásban való részvételének robbanásszerű növekedését hozta magával. Másfelől viszont az is látható, hogy

az iskolarendszeren belül kialakult egy nemek szerinti differenciálódás, amely a lányokat a rájuk váró társadalmi szerepekre, a tipikus női hivatásokra felkészítő képzési formák felé orientálja. Az iskola világa ha nem is harsányan elkülönülő, de jól láthatóan elváló utakat, képzési ágakat kínált (és kínál fel mai is) a fiúknak és a lányoknak, alkalmazkodva ezzel a munka világának kettősségéhez. Európában ebben az időszakban a nők inkább az egyetemek nyelvi-irodalmi, pedagógiai és pszichológiai szakjai felé orientálódtak, amíg a matematikai és a természettudományos képzések a férfiak felségterületei maradtak.

Anyaság

A második világháború utáni fellendülés idején a családalapítás és gyermekvállalás az emberek által elfogadott legfontosabb értékek élére került. Egy 1953-ban végzett felmérésszerint a megkérdezett 18–24 éves amerikai nők kifejezetten a gyermekszülést és -nevelést tartották a családi élet legfőbb céljának. A gyermek olyannyira fontossá vált az emberek életében, hogy a gyermekteleneket kezdték szánalomra méltónak és deviánsnak tartani. A gyermek mint „király" a családon belül joggal érezhette, hogy vágytak rá, hogy a szülei számára ő a legfontosabb.

A fellendülés a hatvanas évekig tartott. Ettől fogva azonban a fiatal anyák újabb generációja már kezdte túlzott tehernek érezni a sorozatos gyermekszülést és a háziasszonyi szerepet. Elkezdődött a „tabletta", a fogamzásgátlás korszaka.

Az okok, amelyeket a gyermekvállalási kedv csökkenése mögött húzódnak a következők: 1. a hedonizmus, a kötelezettségek nélküli élvezetek iránti igény, 2. az egyéniség kibontakozása és „virágzása", amely a nőket visszatartja attól, hogy a gyermeknevelésre fordítsák életük jó részét, 3. a bizonytalan jövőtől való félelem, amely leginkább az atomháború rémképében ölt testet. *(az előző két fejezet Pukánszky, 2007 alapján)*

b. A korszak nőideálja és a Disney-hercegnők közti kapcsolat

A korszakban tehát (mind a világháború előtt (Hófehérke), mind pedig utána (Hamupipőke, Csipkerózsika)) a tradicionális családkép a mérvadó. A nők otthon vannak, vezetik a háztartást, nevelik a gyerekeket. A háború gondja még/már nem nyomja a vállukat, a férfiak a család fő eltartói. A nők a munka világába betörnek ugyan, de csak a hierarchia alsó fokait csíphetik meg – továbbra is a férfiakra vannak utalva. Ezek a jegyek jelennek meg „gyereknyelvre" fordítva a mesékben, a hercegnők személyiségében is – a nő tudja, hol a helye, várjon a férfire, aki megmenti, ugyanakkor legyen egy anyához méltóan gondoskodó (állatok, törpök), végezze a házimunkát. Hamupipőke és Csipkerózsika már öntudatra ébredt

hercegnők, ami visszatükrözi a nők helyzetének minimális változását, a felsőoktatásban való elhelyezkedés elfogadottságát.

2.3.2. A második hullám (1989-1998)

Walt Disney úttörő volt az animációs filmek világában, merészen kísérletezett, kollégái szerint mesteri történetmesélő volt, hatása a mai napig érezhető. 1966-ban bekövetkezett halálával nem csupán a cégvezető, hanem az animációs részleg agytrösztje is eltávozott, amit egészen az 1980-as évek végén kezdődő „Disney reneszánszig" nem is sikerült kiheverniük. 1966-1988 között nem született maradandó alkotás, akkor azonban beindult a nagyüzem: 1988-ban a Roger nyúl a pácban, 1989: A kis hableány, 1991: A Szépség és a Szörnyeteg, 1992: Aladdin, 1994: Az Oroszlánkirály. Most ezeket, a 30 év szünet után született alkotásokat vizsgálom.

I. Ariel (1989)

Ariel 16 éves, szavazások alapján a legszebb Disney hercegnő. Homokóra alakja, vörös haja és kék szemei igazi egzotikus szépséggé teszik. Ő az első hercegnő, akinek testét fedetlenül is láthatjuk – sellőformájában csak egy bikinifelsőt visel, emberré válásakor is csak egy vitorlavászon van köré csavarva.

Ariel egy értelmes, élénk fiatal sellő – kalandvágyó és makacs egyszerre. Ez a kalandok utáni vágya és kíváncsisága, ami erős impulzivitással egészül ki (gondolkodás nélkül írja alá a szerződést Ursulával), sokszor keveri bajba, ahonnan barátai és apja mentik ki. Neki is a hangja, éneke határozza meg életét, de már saját vágyainak, sorsának is irányítója: elvágyódik onnan, ahol él, felfedezéseket keres, megmenti Erik herceget, majd harcol a szerelméért.

A sugárzott kép

Ariel már szexuális vonatkozásban is kíváncsiságra ad okot. Megtelik élettel, és bár saját sorsát nem teljes mértékben ő irányítja, a bajból nem tud egyedül kiszabadulni, mégis már vannak követett álmai, vágyai, harcol a szerelemért. Erős nő, ugyanakkor kissé szeleburdi és meggondolatlan. A testiség, fizikai vonzerő nála játssza az egyik legkiemeltebb szerepet. A kor nője Ariel alapján elvágyódik, a szabályokat áthágja (bár ezekért megbűnhődik), gyorsan alkalmazkodik a megváltozott körülményekhez, harcol álmaiért, ugyanakkor még mindig a szerelem az első cél az életében, amihez nélkülözhetetlen a férfiak segítő ereje.

II. Belle (1991)

Belle hosszú barna hajú, barna szemű, 18 éves lány. Gyönyörű, karcsú, mozgása elegáns (ezt a rajzolók a balerinák mozgásáról mintázták).

Egyik fő ismertetőjele, hogy szívesen olvas, imádja a könyveket. Ennek köszönhetően kiemelkedően intelligens, élénk a fantáziája, nyitott a külvilágra. A történet többi szereplőjével ellentétben egyáltalán nem érdekli a saját és mások kinézete – csak a személyiségük, „hogy mi a szívükben". Magabiztos, kiáll a véleménye mellett, néha kissé önfejűnek is tűnik. Belle egyfajta feminista/liberalista vonalat képvisel a történet során – ez leginkább abban jelenik meg, hogy míg Gaston nem tudta őt elfogadni nőként egyenjogúnak, addig a szörnynek ez sikerült, emiatt is választotta őt Belle. Személyisége a film eleji álmodozó, „kicsit furcsa" lányból fejlődik a szerelem hatására érettebbé, valós célokért küzdeni tudóvá.

A sugárzott kép

Belle legfontosabb fegyvere az intelligenciája, olvasottsága és hatalmas szókincse. Ezekkel jól bánik, szorult helyzetből is kivágja magát. Kíváncsisága sokszor bajba sodorja (például mikor elkószál a kastélyban), igazságérzete pedig nem vértezi fel a gonoszság ellen. Gyorsan képes kiismerni az embereket és előnyére fordítani ezt. Nem ügyetlen, kifejezetten jól lovagol, és könyvet olvasva is elnavigál a tömött utcán. Belle tulajdonképpen az első hercegnő, aki megmenti a herceget, ez alapján mondhatjuk őt egyfajta feminista, egyenjogúsági úttörőnek a Disney franchise-ban.

III. Jázmin (1992)

Jázmin az első nem-europid hercegnő, őt még hárman követik. Arab származású, 16. születésnapja előtt áll, természetesen gyönyörű és karcsú. Ariel után a második, akinek fedetlenül is láthatjuk hasát, vállait. Ezzel a készítők valószínűleg az egzotikus szépségről támasztott sztereotípiákra építettek, a misztikus kelet erotikus nőképét öntötték gyermeki formába.

Jázmin az első olyan Disney-hercegnő, aki nem a saját történetének főszereplője. Rendkívül temperamentumos, intuitív, makacs és önfejű, a lázadó hercegnő archetípusa. Makacssága (és így szökése) azonban bajba sodorja, mivel tapasztalatlanságából adódóan rendkívül naiv. Mindezeket remekül ellensúlyozza, hogy okos, intelligens, és gyorsan tanul. A történet során azonban Aladdinnak kétszer is meg kell őt mentenie, egyszer az utcán, egyszer pedig Jafartól.

A sugárzott kép

Jázmin karaktere, tekintve, hogy nem főszereplője a történetnek, elég kidolgozatlan. A stúdió vele kísérletezett elsőként idegen kultúrák mozivászonra adaptálásával, így kissé sztereotipikusan az egzotikus keleti nőt formálták meg – titokzatos, temperamentumos, ugyanakkor önmagáról nem tud gondoskodni, szüksége van a férfiak tapasztalatára. Ez alapján egy nő életében továbbra is a szerelem játssza a legfontosabb szerepet, Jázmin pedig ennek egy szexuálisan fűtött (ld. ruházkodását), temperamentumos, megzabolázása váró archetípusát testesíti meg.

IV. Pocahontas (1995)

Pocahontas a második nem-eurpoid hercegnő. Indián származású, így kinézete is merőben különbözik a többi hercegnőétől. Magas, karcsú, hosszú fekete hajú, és mezítláb szeli át az erdőket. Az egyetlen amerikai születésű hercegnő, és Tianán kívül az egyetlen, akinek története egyértelműen ott játszódik. Története valódi eseményeken alapul.

Pocahontas szintén elég sztereotíp karakterű. Rendkívül spirituális, a természettel igazán közeli, harmonikus viszont ápol. Korához (18 éves) képest rendkívül bölcs, ugyanakkor megvan benne a korára jellemző játékosság is. Kíváncsi, érzelmes, és Belle után az első, aki azzal hívja fel magára a figyelmet, hogy az emberek belső tulajdonságaira figyel. Meg kell küzdenie a rasszizmussal (egyedül a hercegnők közül), tetoválása van és nincs hagyományos értelemben vett happy end a történetében.

A sugárzott kép

Pocahontas a legkevésbé népszerű a 10 hercegnő közül. Ez valószínűleg a nyugati kultúrától teljesen eltérő módon ábrázolt karakterének köszönhető, melyre ráerősít az is, hogy nyíltan erről az ellentétről szól a története. A természetes, spirituális nő archetípusa, szabad szellemű, önfejű és nyitott, tanít, segít másokon, és nem megoldást, hanem útmutatást vár. Nehéz vele azonosulni, mivel rendkívül komoly, absztrakt, spirituális gondolkodású.

V. Mulan (1998)

Mulan kínai származású, 16 éves fiatal lány. A történet kezdetén haja hosszú, ezt azonban álruhája miatt levágja. Leginkább katonai felszerelésben látjuk, a hagyományos női öltözékben feszeng.

Mulan az eddigi hercegnők atípusa. Önfejű, nagyon fiús és kifejezetten taszítja a házasság gondolata. Független fiatal nő, aki remekül lovagol és a férfiak között is megállja a helyét. Nagyon bátor, igazán fontos neki a családja. Kalandvágyó, emiatt a szabályokat rendszeresen és szívesen hágja át. Gyors észjárású, intelligens, a harcos nő archetípusa.

A sugárzott kép

Mulan az első igazi, XXI. századi nő a hercegnők közül. Rendkívül független, makacs, nem szorul mások segítségére, sőt, ő maga menti meg a férfiakat (Shang és a császár). Maga irányítja sorsát, önállóan dönt az események menetéről. Céljai érdekében áthágja a régi, megkövesedett szabályokat, melyek végül sikerre viszik. Ugyanakkor ennek érdekében minden nőies báj és finomság elveszik belőle, szinte valóban férfivé válik. Ábrázolása emiatt egy kicsit túlzó, mintegy finom paródiája a dolgozó nő képének.

VI. A második hullám hercegnői

Érdekesség, hogy az öt ebben a hullámban szereplő hercegnő négy különféle rasszból származik (europid, arab, indián, kínai). Ötük közül egyedül Mulannak ismerjük meg az édesanyját, a többiek anya nélkül nőnek fel. A történetek valószínűleg így biztosítják, hogy az egyetlen nőkép előttünk a főhős legyen, mely így sokszoros hatást ér el. Az ellenséges környezet itt már nincs jelen, mint az első hullámban.

Mind az öten függetlenebbek, vágyaik és álmaik vannak, és ezért az első adandó alkalommal tesznek is. Főképpen a kalandokat, a felfedezést keresik, valamiért „kívülállók" a környezetük számára. Érdekesség, hogy mindannyiuk esetében megismerjük a tágabb társadalmi szférát is, míg az első hullámban a környezet ábrázolása legfeljebb a kastélyra vonatkozott. Mind az ötüknek van állat-kísérője, ezzel biztosítva a társaságot, nyitottságot, elfogadást, illetve természeti közelséget. A házimunka ezekben a filmekben egyáltalán nem játszik szerepet, csupán Belle és Pocahontas esetében az állatok etetése, illetve az aratás jelenik meg házkörüli tevékenységként. Mind az öten kidolgozottabb személyiségűek, és a három legkésőbbi hercegnő erősen archetipikus (egzotikus, titokzatos keleti nő, természetanya, amazon) jegyeket mutat.

a. A kor nőideálja

Az 1980-as, 1990-es évek női képét egy igen jelentős politikai-és tudományos eszme, a feminizmus formálta át (és formálja a mai napig). A XX. század eleji szüfrazsett-mozgalom után (oktatáshoz, munkához való jogért küzdöttek, amit Amerikában az 1919-es törvény zárt le, melyben a nők szavazati jogot kaptak) az 1960-as években Amerikából és Nyugat-

Európából indult a feminizmus második hulláma, mely a szociális és kulturális egyenlőtlenségek ellen küzd (bár megmaradtak az első hullám által a jog területén kivívott eredmények megszilárdításra és elfogadtatására tett lépések is). *(Krolokke, Sorensen, 2005)* A különféle társadalmi események, változások (pl. születésszabályozás megjelenése, az ipari szektor hanyatlása és a szolgáltatói fejlődése, különféle polgárjogi mozgalmak, válások és nők által eltartott családok megsokszorozódása, több háború) vezettek a feminista elmélet és a women's studies átformálódásához és kialakulásához, mely mindezeket foglalja keretbe és tükrözi vissza.

A magánszféra problémáit politikai szintre emelték (jelszavuk: „A személyes kérdés is politikai kérdés"). Ezzel kezdték megdönteni a férfiak által felépített dualista, fekete-fehér szemléletet, és a redukcionalista felfogás helyett a komplexitást hirdették. A test és lélek karteziánus szétválasztása hasonlóan lehetetlen feladat, mint a magán- és közélet elválasztása, ugyanígy a racionális megismerés és érzelmek szembenállása tulajdonképpen a férfi és a nő szembenállása. Emiatt az ideológia, hegemónia, hatalom kérdései az érzelmeket nélkülöző racionalitás kognitív jelenségeiként lettek elkönyvelve. Mindent (forradalom, házasság, gyereknevelés, munkahelyi kapcsolatrendszer) az érzelmek nélkül próbáltak elemezni. *(Lampland, 1994)*

A nők tevékenysége azonban gyakorlati, a létfenntartás és a gyermeknevelés területein intézményesült. Fontos azt is figyelembe venni, hogy a gyermeknevelés nem termelés, hanem gondozás, fejlesztés. Továbbá elfogadott tény, hogy a nőknek szorosabb a kapcsolata a természettel a gyermekszülés, nevelés, táplálás okán. A nők munkájának három közös aspektusa van:

1. megszabadítja a férfiakat attól, hogy gondoskodniuk kelljen a testükről vagy a lakóhelyükről, s így lehetővé válik számukra, hogy az elvont fogalmak világában merüljenek el
2. átalakítja a férfiak által alkotott fogalmakat az uralkodás adminisztratív formáivá – minél sikeresebbek a nők a munkájukban, annál láthatatlanabbak a férfiaknak
3. a nők saját munkájukról szerzett tapasztalatai a férfiak fogalmi sémáinak torz absztrakcióin belül nem fejezhetők ki és érthetetlenek – a nők elidegenednek, mert a férfiak fogalmi sémái határozzák meg a tapasztalataikat saját maguknak is, és más nők számára is *(Harding, 2008)*

Az 1980-as évek közepétől indult a **harmadik hullám**. Sokáig az emancipációs mozgalmakban csak fehér, közép-és felsőosztálybeli nők vettek részt, és nem merültek fel faj-

és osztályellentétek, homo-és biszexualitási problémák. (Ez rányomta a bélyegét a women's studies fejlődésére is.) Ha mégis felmerült, fontosabbnak gondolták, hogy a nőket összeköti az elnyomattatásuk, ezért figyelmen kívül hagyták a különbségeket. Erre az időszakra ez meghaladottnak számított, egyenrangúként kezdtek kezelni minden különböző tapasztalást (leszbikus, biszexuális, faj, társadalmi osztály stb.) Elkezdték vizsgálni, hogy a feminizmus milyen kölcsönhatásban áll a rasszizmussal, homofóbiával, osztálykülönbségekkel. Megkérdőjeleződött a társadalom faktormentalitásának életképessége, mely során a társadalmi tapasztalat egyes faktorait elkülönítik, és ezáltal keresnek magyarázatokat a jelenségekre. *(Freedman, 2003)*

b. A korszak nőideálja és a Disney-hercegnők közti kapcsolat

A feminizmus igyekezett a nőket döntésképes, a férfiakkal egyenlő emberi lényeknek feltüntetni. Az „a személyes ügy politikai ügy" jeligéje visszaköszön abban, hogy immáron a Disney főhősnői nem csupán családjuk körében, hanem társadalmi környezetben láthatók, mintegy szemléltetve, hogy immáron a nők a társadalom aktív résztvevői. A házimunka immáron nem a nők egyetlen és kizárólagos feladata *(a gyermeknevelés a főszereplők korából adódóan nem jelenik meg, bár az állat-társakról való gondoskodásban elemei fellelhetőek)*, más igényeiket is tekintetbe veszik (kultúra, felfedezés, harcok). A különböző feminista és nőtudományi eredményeket is megtalálhatjuk a filmekben: a természetközeliséget Pocahontasnál, az olvasottságot Belle-nél, a kutatás örömét Ariel-nél, a harcos amazont Mulannál, míg a fizikai vonzerőt Jázminnál.

A feminizmus harmadik hullámának aposztrofálhatjuk a Disney időszakát 1992-től 2009-ig, amikor a különféle társadalmi helyzetű (szultán lánya, törzsfőnök lánya, polgárnő, munkásnő) és rasszból származó (arab, indián, kínai, afroamerikai) nők helyzetét vitték vászonra. A hagyományos női archetípusok ötvöződnek az egyre szabadabbá váló szexualitással, melyet a szereplők öltözködése, mozgása sugall. Mindezzel a nők kevésbé sztereotipikusan lesznek besorolhatók, több problémájuk is felelevenedik, és a gyerekek nyelvén fogalmazódik meg. A szereplőknek immáron nem csupán a szerelemért és önnön boldogulásukért, hanem a társadalmi kirekesztettség (Belle) és elnyomás (Jázmin), rasszizmus (Pocahontas), szexizmus (Mulan) ellen, illetve a felfedezés, tudományos életben való részvételért (Ariel) kell küzdeni.

Összességében azt mondhatjuk, hogy ez az öt szereplő az 1980-as évek nőjének öt különböző arcát mutatja meg, hűen adva vissza a kor ideális, egyenjogúság útjára lépett nőjének képét.

2.3.3. A harmadik hullám (2009-napjainkig)

I. Tiana (2009)

Tiana 19 éves, afroamerikai, dolgozó fiatal nő. Magas, karcsú, elődeihez képest sem énekelni, sem táncolni nem szeret.

Rendkívül független, az első fizetett munkát végző nő a hercegnők sorában. Okos, céltudatos és motivált. Senkitől nem fogad el segítséget, egyetlen igazi barátja a romantikus álomvilágban élő, gazdag Charlotte. Mivel rengeteget dolgozik, így édesanyja figyelmeztetése ellenére is szem elől téveszti az élet apró, mindennapos szépségeit, örömeit, többször elmondja, hogy nincs ideje a szerelemre. Nem szereti, ha lebecsülik, márpedig ez gyakran megtörténik. Remekül főz, jó az egyensúlya, hatalmas a munkabírása.

A sugárzott kép

Tiana az igazi XXI. századi szingli nő. Folyton dolgozik, szinte irracionális célokat tűz ki maga elé, a szerelemre nincs ideje. Céltudatossága és szervezőkészsége azonban tiszteletre méltó. Képes felismerni azt, hogy a munka nem elég, így a szórakozásra és szerelemre is tud időt szakítani.

II. Aranyhaj (2010)

Aranyhaj 18. szülinapján zajlanak az események. Megnyerő szépségű és ügyességű, körülbelül 20 méteres aranyló hajkoronával.

Aranyhaj bezártsága miatt tapasztalatlan, a külvilág egyszerre rémiszti meg és vonzza magához. Okos, gyorsan tanul, játékos és merész. Könnyedén kiáll magáért, néha ez vakmerőnek is tekinthető, ugyanakkor sokszor kissé naiv. Bezártsága miatt néhány tudományágat mesteri szinten űz: csillagászat, festészet, főzés. Unalmában folyton takarít, ezenkívül természetesen énekel és táncol. Rendkívül karizmatikus, könnyen szerethető, bájos és tele van ambivalens érzésekkel. Pszichológiailag az egyik legkidolgozottabb karakter.

A sugárzott kép

Aranyhaj az igazi bohókás, a világra vágyó tinédzser. Céltudatos, tisztában van erősségeivel és gyengeségeivel. Gyorsan vág az esze, nem hat rá Flynn sármja. Könnyedén veszi az akadályokat, ugyanakkor túl könnyedén megbízik emberekben, amik bajba sodorják. Kiáll magáért, küzdeni is képes, de nem felejt el bájos, védelemre és útmutatásra szoruló nőnek lenni.

a. A korszak nőideálja

Jelen korunkat a perfekcionizmus ideája hatja át. A nő legyen független, saját egzisztenciával rendelkező, ugyanakkor ne keressen többet, mint a férfi. Célja legyen az anyaság és a munkahelyi előmenetel. Sportoljon, és nézzen ki mindig tökéletesen. Legyen intelligens, jó humorú, szexuálisan túlfűtött, vezesse a háztartást…

A nőkkel kapcsolatban támasztott elvárások végtelenek, és egész iparágak (kozmetikai ipar, sportipar, divatipar) épültek rájuk. A női identitáskeresés nehezebb, mint valaha.

Tóth Olga szociológus a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetének munkatársa szerint a modern világban már nem a nemi szerepek, sokkal inkább a képességek döntenek, meg kell találni az arányt a munka és a család között. A tanulásban a nők utolérték, sőt túlhaladták a férfiakat. Ugyanezt emelte ki a munka világából: lehet dolgozni, lehet karriert építeni, ugyanakkor számos előítélettel találkoznak azok a fiatal nők, akik megpróbálnak kiteljesedni. Kutatásaik alapján azt tapasztalták, nagyon erősen konzervatív a magyar társadalom értékrendje és felfogása a nemi szerepekről.

Dr. Göncz Kinga korábbi esélyegyenlőségi miniszter szerint a mai világban könnyebb nőnek lenni mint férfinak, mert a nők könnyebben alkalmazkodnak a változásokhoz, mint az erősebbik nem. Ahhoz, hogy egy nő minden területen kiteljesedjen, kell a megfelelő társ, aki bizonyos dolgokban partner, például kiveszi részét a család körüli tennivalókból. A karrierépítésben még nem teljes az esélyegyenlőség, a nők fölött ott van az a bizonyos üvegplafon, ami azt jelenti, hogy a felsővezetők között még mindig kevés a nő. Ez betudható annak is, hogy kevesebbet mernek kockáztatni, mint a férfiak és nehezebben viselik a vezetők magányosságát.
(http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=21171&articleID=4405&ctag=articlelist&iid=1, letöltve 2013.04.15.)

A fentiekből az is látszik, hogy a nők nemcsak a maguk képére próbálják formálni a világot, hanem férfiasodva próbálnak érvényesülni a férfi hierarchiában. Az oktatás, a tudomány, a munka, a hierarchia eleddig a férfiak privilégiumának számítottak, mára azonban a helyzet kiegyenlített lett. Míg a nőies férfit folyamatos atrocitások érik, egy „férfias” nőt kihívónak, sikeresnek látunk.

A testkép is változik – már nem a ’90es évek csont és bőr modelljei, hanem a fitnesztermek izmos, kisportolt lányai az ideáliak. A női magazinok a testi-lelki harmóniát éltetik, karrier-és párkapcsolati trükkökkel traktálnak, hogy egy nő egyszerre lehessen férfi és nő is.

Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy Spéder Zsolt kutatása szerint *(Spéder, 2004)* a munkavállaló nők gyermekvállalási kedve csökken, féltik állásukat. A gyermekvállalás kitolódott, egyre később vállalnak gyereket a nők. Egyre többen élnek egyedül, már van lehetőség saját egzisztencia megteremtésére nőként is.

Női szerepek *(Lux, 2008)*

Az emancipáció vívmánya, hogy leány és asszony a modern társadalmakban fogalmilag egyesülve a dolgozó nő státusához jutott. Ez a státus nemcsak bővítette, hanem minőségében is megváltoztatta a nő szerepét a család szociális kiscsoportján belül.

A dolgozó nő – biológiai különbségeken alapuló gyengébb fizikumának elismerése mellett – egyenrangú partnerként követel magának részt a termelőmunkából, akár fizikai, akár szellemi beosztásban dolgozik. A kereső lány nemcsak anyagilag, de erkölcsileg is kevésbé függ a szüleitől. Függősége általában fordított arányban van a fizetésével. Tekintélye, biztonságérzete, erkölcsi bázisa egzisztenciális és anyagi sikereivel arányosan szélesedik.

A női szerep nagyobb hangsúlyt kap. A munkahelyre járás gondosabb külsőt igényel, a dolgozó nő gyakrabban jár fodrászhoz, kozmetikushoz, mint az a lány, aki korábban csak a ház körül vagy a földeken dolgozott. A közlekedés, a munkahely kommunikatív helyzetei ösztönzőleg hatnak a női szereppel való fokozottabb törődésre.

Az anyaság rövidebb-hosszabb időre elvonja a nőt munkája mellől. Terhessége és a gyermekgondozás veszélyezteti munkahelyi egyenrangúságát. Korábban családi viszonylatai szabták meg a nő társadalmi helyzetét, ma inkább társadalmi státusa határozza meg (vagy legalábbis befolyásolja) családi életét. Az anyaság idejének és a gyermekek számának programozását a dolgozó nő egzisztenciális helyzete is indokolja.

A "második műszak" nemcsak időben, hanem fontosságban is második lett. A nő munkája, hivatása gyakran ellentmondásba kerül az anyaság vállalásával. A dolgozó nő a család központja, napjainkban is rá vár a klasszikus értelemben vett "mater familias" szerepe. A családi struktúra kialakulásában ma is az asszony személyisége a meghatározó.

A család társadalmi kategória, és mindenkor az adott társadalmi berendezkedés tükre. A mi társadalmunk a dolgozók társadalma, családformánk tehát a dolgozó család.

b. A korszak nőideálja és a Disney-hercegnők közti kapcsolat

A harmadik hullámbeli hercegnők függetlenek, a szerelem egyáltalán nem motiválja őket. Maguk mozgatják életük fonalát, céltudatosak. Több területen is helytállnak, és ismét fontos részét képezi életüknek a házimunka (Tiana: főzés, Aranyhaj: takarítás). A külsőségek nem érdeklik őket, viszont mindig csinosak, és hihetetlen energiájuk van, munkabíró képességük hatalmas. Képesek a játékra, szórakozásra, megtalálják az egyensúlyt a feladatok és a magánélet között.

Mindketten szerető környezetben nőnek fel, és mindkettejüknek megismerjük a szüleit is. A szélesebb társadalmi helyzetről is képet kapunk, lelki fejlődésük pedig sokkal kidolgozottabb, látványosabb, mint eddig bármikor. A XXI. századi nő a testi-lelki harmóniára törekszik, folyamatosan új álmokat talál magának és azokat meg is valósítja.

2.3.4. Összefoglalás

A különféle kutatások alapján kijelenthető, hogy a Disney stúdió tudatosan reagál a társadalmi változásokra. Főszereplői minden esetben az éppen aktuális ideális nő képét mutatja a célközönségnek – vagyis a kislányoknak. A társadalmi szerepvállalás ezek alapján a filmek alapján (is) szerveződik, így kiemelkedő fontosságú a pszichológiai hatások vizsgálata. Számos kutatás foglalkozik a különféle médiatermékek pszichére gyakorolt hatásáról. Ezek nagy részében eredményként megtaláljuk, hogy a különféle bemutatott modelleket (általában erőszakos modelleket) a gyerekek nagy valószínűséggel követik és átveszik. Ugyanezt a hatást érhetjük el a kislányoknál is – hercegnők szeretnének lenni, hatalmas ruhákban járni. Fontos lenne azonban megvizsgálni, hogy a hercegnőség mely aspektusa oly vonzó számukra. Az, hogy ezek a hősnők minden esetben elérik céljukat, valóban vonzó lehet, ugyanakkor nem mindegy, hogy ezt melyik módszerrel érik el.

Éppen ezért a felelősség a filmstúdiókon igen nagy. Figyelembe véve, hogy a két legújabb Disney hercegnő (akárcsak a legfrissebb, Merida, a bátor című történet) már nagyon is aktuális képet fest a lányok elé, a helyzet biztató. A kérdés az, hogy korunk női ideálja megfelelő-e a kislányok számára? Érdemes-e követni ezt a divatot? Kutatások alapján négy nagy paradoxon, lelki probléma is jelentkezhet az ideálokhoz való felnőni akarás kényszeréből (MacCannell és MacCannell):

- lelki egészség paradoxona: ha a nő elfogadja a fogyasztói kultúra által kínált modellt, akkor nárcisztikus, éngyenge, éretlen személyiség, ha viszont elutasítja, „nemi szerepzavara van” címkét ragaszthatnak rá.
- autentikus nőiség paradoxona: az ideális női modellek nem valódiak, hiszen általában beavatkozás révén érik el a kívánt külsőt, míg a természetes, beavatkozástól mentes nőiség nem felel meg a kulturális ikonoknak.
- hasznosság és érték paradoxona: ha nem csatlakozik a szépségipar üzeneteit követők táborához, az a csökkentértékűség, haszontalanság érzését, önbecsülés sérülését hozhatja magával, ha beáll a sorba és felismeri az üzenetek manipulált jellegét, akkor kiszolgáltatott, áldozati helyzetbe kerülhet.
- erő-paradoxon: hiába kontrollálja valaki folyamatosan a testét, nem érzi magát elég erősnek, mivel újabb és újabb termékek kerülnek látókörébe, így folyton úgy érezheti, hogy nem tesz meg mindent a kívánt cél elérése érdekében.

Mindezek fényében az, hogy a média hatását ezen rajzfilmek csak erősítik, baljóslatú is lehet. Könnyebbség talán, hogy a míg a média rendkívül friss és csak a legújabb trendeket közvetíti, ezek a mesék a későbbi generációk számára is elérhetőbbek lesznek. Ha pedig több alternatíva tárul a szemük elé, talán több opcióból választva, árnyalva a képet, könnyebben kialakítják saját, stabil női identitásukat.

2.4. Hófehérke – egy karakter változása 1812-től napjainkig

Az előző fejezetben a hipotéziseimet az alapján vizsgáltam, hogy egyazon stúdió egyazon franchise-ába tartozó szereplők mennyire változó személyiségűek az évek előrehaladtával. A következő fejezetben az idő és a stúdiók változnak, a szereplő azonban ugyanaz.

Hófehérke története az egyik legrégebbi történet, melyet a **Grimm testvérek** gyűjteményében megtalálhatunk. *(Grimm, 1857)* A mese eredetét vitatják, de abban megegyeznek a vélemények, hogy nem régebbi a középkornál. Az Aarne-Thompson-féle folklórbesorolásban 709 Hófehérke-típusú mesét találunk. *(http://www.surlalunefairytales.com/sevendwarfs/other.html)*

A Grimm testvéreknél 53. meseként aposztorfált német történet rengeteg szimbólummal segíti a gyerekek tudattalan konfliktusainak megoldását, nem véletlen, hogy **Bruno Bettelheim: A mese bűvölete** című művében *(Bettelheim, 1975)* egy egész fejezetet szentel Hófehérkének. ezeket, a pszichoanalitikus megközelítésben általa vizsgált szimbólumokat jelen értekezésben nem tárgyalom részletesen, csupán az egyes adaptációkban megjelenő fontosabb kihagyások, hozzátoldások tekintetében.

A következőkben az alábbi filmeket, rajzfilmeket, televíziós sorozatokat vizsgálom (zárójelben a megjelenés éve olvasható):

- Betty Boop Snow White (1933)
- Snow White and the Seven Dwarfs (1938)
- Snow White and the Three Stooges (1961)
- Snow White: The Fairest of Them All (2001)
- Sydney White (2007)
- Snow White and the Huntsman (2012)
- Mirror, mirror (2012)
- Once upon a time (2011-2013)
- Grimm (2011-2013)

További változatok készültek az alábbi években: 1912, 1916, 1943, 1955, 1980, 1982, 1984, 1987, 1994, 1997. Ezeket a változatokat azonban technikai okok miatt (erőforrások hiánya, Magyarországon nem elérhető adaptációk, stb) nem tudtam megtekinteni, így a vizsgálatban sajnos nem tudom őket felhasználni. Ami azonban tisztán látszik, hogy az elmúlt 200 évben, mióta a mesét a Grimm fivérek megjelentették, foglalkoztatja a filmkészítők fantáziáját mind a mai napig, ezáltal pedig a nőideál változásáról is segíthet képet alkotni.

2.4.1. Betty Boop Snow White (1933)

Betty Boop először Max Fleisher Paramount által kiadott Talkartoon nevű sorozatában tűnt fel, a nagy gazdasági világválság első igazi rajzolt **szexszimbóluma**. *(http://www.rottentomatoes.com/m/betty_boop_boop_oop_a_doop/)* A felnőtt közönséget gyorsan meghódította a felnőtt nő alig leplezett bájaival és egy gyermek arcával rendelkező figura. Az animált alakok között egyedi volt, hiszen egy szexualizált női karakterről van szó (vessük össze például Minnie egér karakterével). Általában rövid ruhácskában, magassarkú cipőben ábrázolják, combfixe pedig mélyen lecsúszva erősen erotikus hatást kelt. A filmekben a férfi karakterek gyakran próbálják őt meglesni, ezzel is rájátszva a nőisségére. *(http://en.wikipedia.org/wiki/Betty_Boop)*

A Hófehérke adaptáció ezeket a jegyeket természetesen magán viseli. Az alig nyolc perces rövidfilmben a korszak szokásainak megfelelően énekelt szöveg hallható, a karakterek pedig a mai napig ismerősek a szemnek. Zeneisége a korszak Amerikáját idézi.

Az adaptáció elsősorban történelmi szempontból jelentős, hiszen a varázstükrön és a törpék pillanatnyi feltűnésén kívül minden más megváltozott az eredeti meséhez képest. Betty Boop karaktere erőteljes karakter, így nem is Hófehérke, mind inkább az ő személyiségét láthattuk kidomborodni – az erősen naiv, elesett, ámde különösen vonzó nőét. A rajzfilmben a korszak álomnője elevenedik meg: a férfiakra utalt, őket segítő nő, aki gyönyörű, fiatal, szexuálisan kihívó. Ne feledjük, a nagy gazdasági világválság idején, a két háború között járunk, amikor a nők a szabadságukért, elismerésükért küzdöttek, és a háborúban megszerzett munkájukat próbálták megtartani a visszatérő férfiakkal szemben.

Laura Hapke (Hapke, 1995) szépirodalmi műveket vizsgáló kutatása eredményeképpen arra a következtetésre jutott, hogy a korszak embere a dolgozó és az otthonteremtő nő között hatalmas ellentétet látott, annak ellenére, hogy a valóságban nők milliói keresték meg maguknak, illetve családjuknak a napi betevőre valót. A nők nagyrészt a férfiakat segítő munkakörökben jelentek meg, szerepük csupán annyi volt, hogy partnerek legyenek, a munka érdemi része a férfiakra hárult. A regényekben munkájuk sokszor említésre is alig került, minden esetben a családi életükre koncentráltak. Ez a felfogás Betty Boop karakterében is megjelenik.

2.4.2. Snow White and the Seven Dwarfs (1938) – *Hófehérke és a hét törpe*

A Hófehérke és a hét törpe **Disney klasszikusa**, melyről az előző fejezetben részletesen szóltam. A karakter a történet idején 14 éves, naiv, szorgos lány. Az öv és a fésű eltűnik a

történetből, a törpék pedig nevet kapnak, illetve komoly személyiséggel is felruházza őket az alkotó. Hófehérke a férfiak segítségére szorul gonosz mostohájával szemben, ő maga hiszékeny, ártatlan fiatal lány, akinek karaktere rendkívül kettős: végtelenül bájos, naiv, gyermeki, ugyanakkor kiemelt fontosságot tulajdonít annak, hogy tiszta legyen a lakás, rend legyen mindenhol és friss ebéd, vacsora várja haza a törpöket. A sugárzott kép is egy tipikus stepfordi-feleség, aki csak a házimunkával (szinte kényszeresen) foglalkozik, ugyanakkor mindig vidám, boldog és szép, a világ gondjait a férfiakra hagyja.

A női szerep **kettőssége** egyértelmű: a férfiakra utaltság és a védelemre szorulás mellett megjelenik a női gondoskodás, mely nélkül a férfiak nem tudnák életüket rendesen vezetni. a feminizmus egyik nagy problémája az, hogy a női munka csak akkor látványos, ha rosszul van elvégezve: ha nincs rend, tisztaság, meleg étel. Ez a rajzfilmben is ábrázolva van, hiszen Hófehérkét a törpékhez érkezésekor hatalmas káosz fogadja, meg is jegyzi, hogy hát ezeknek a gyerekeknek nincs-e anyukájuk, vagyis ő is kiemeli, hogy a lakás rendben tartása női feladat.

Hófehérke a törtnetben Betty Boopnál kicsivel fiatalabb, alig 14 éves (az eredeti Grimm mesében 7-16 éves kora között játszódik a cselekmény). Ezek alapján talán kijelenthető, hogy az 1930-as években a tinédzser lányokat már nőnek tekintették, bimbózó nőiességüket, üdeségüket és fiatalságukat pedig követendő példaként állították a korszak hölgyei elé.

2.4.3. **Snow White and the Three Stooges (1961)** – *Hófehérke és a dilis trió*

A klasszikus történet jócskán átíródik ebben a változatban, ahol a hét törpe helyett három vásári komédiás (az emlékezetét vesztett Herceggel kiegészülve) segíti Hófehérkét a boldog élethez. A gonosz királynő minden eddiginél aljasabb, a herceget is megpróbálta megöletni, de mindkét trónörökös ellenében kudarcot vallott. Új adalék a történethez a királyné segítője, egy varázskard, illetve csatajelenet is színesíti az eseményeket.

Hófehérke a történet idején 17-19 éves, megformálója, **Carol Heiss** műkorcsolyázó olimpiai bajnok színésznő azonban 21 éves, ami a nézőben természetesen azt az érzetet kelti, hogy Hófehérke már érett, felnőtt nő.

A történetben Hófehérke együttérző, alattvalóival barátságos fiatal lányt alakít, aki imád korcsolyázni (a filmben rengeteg korcsolyajelenet is van). A jelenetek néhánya zeneiségében és hangulatában is rendkívül hasonlít Disney adaptációjára. Hófehérke továbbra is a férfiak megmentésére van utalva, de (a film stílusát leszámítva) kevésbé naiv, kezdeményezőbb, közvetlenebb. Nyíltan megvallja érzelmeit a hercegnek, kettesben is boldogan beszélget vele,

amit Disney Hófehérkéjétől nem, vagy csak pirulás kíséretében láttunk. Bár továbbra sem gondoskodik önnön boldogulásáról, határozottabb, önállóbb, és képes döntéseket hozni, királynőként viselkedni – őfelségének nevezik a környezetében lévők, és minden kívánságát, kérését, felajánlását azonnal teljesítik, akár ha a menekülésről, akár a maradásról van szó. A mérgezett alma előtti utolsó jelenetben szinte követeli magának a kézcsókot, ami azt jelzi, tudatában van fensőbbségének, és tudja, mi jár neki. Ugyanakkor végig szerethető, barátságos, nyájas marad. Elmondja, hogy ő sem boldogulna a hármak nélkül – és viszont; anyáskodva-feleséget játszva adja oda ebédjüket, ígérteti meg velük, hogy vigyáznak magukra és időben hazaérnek, illetve mondja el, hogy olyannak szereti őket, amilyenek. A három komédiás mellett megmutatkozik, hogy intellektusa is kitűnik társai közül – ő vonja le a következtetéseket, gondolkodik a többiek helyett is.

Érdekesség, hogy megjelenik az utoljára Grimm testvéreknél olvasott öv és fésű (jelen esetben hajszalagként ötvözött) képe, de ezeknek szerepe nincsen, mivel végül csak az almát ajánlja fel a boszorkány.

I. Az 1960-as évek nője

Carol Heiss vékony, arányos, akár a mai kornak is megfelelő szépség. A II. világháború után újra jómódban éltek az emberek, így az 1950-es évek végére (nagyban Marilyn Monroe-nak köszönhetően) újra a nőies formák jöttek divatba. *(http://www.coldwar.org/articles/50s/women_civildefense.asp)* Ez volt az első évtized, mikor a derékról és csípőről a mellekre került a hangsúly – ezt a filmben a ruha vonalával igyekeznek hangsúlyozni a színésznő adottságai miatt.

Az 1960-as évekre a mellekről a lábakra került a hangsúly – ez volt a miniszoknyák térhódításnak évtizede. Az évtized közepén (azaz még a film után) Twiggy, és a már-már anorexiásnak mondhatóan fiús forma lett követendő példa.

Az 1960-as években indult a **feminizmus második hulláma**, mely a nők munkavállalási, oktatáshoz való jogára is koncentrált *(Gamble, 2001)*. A világháborúban a nők belekóstolhattak a munka világába, és jelentős többségük nem akarta otthagyni a helyet, ahol úgy érezte, kiteljesedhet. A hidegháború viszontagságos, kétségekkel teli időszakában azonban az otthonnak, a családnak kellett volna biztonságot nyújtani, melybe (a férfiak és vezetők szerint) a dolgozó, otthonát elhagyó nő nem fért bele. Ennek ellenére a nők harcoltak önnön jogaikért, minden addiginál magasabb volt a dolgozó és oktatásban résztvevő nők száma. Mindez a születésszabályozás korszerűsödésével és elérhetővé válásával egyre inkább az

1950-es évek házias nőképe ellen dolgozott. Mindezen eredmények ellenére a nők továbbra is (mind a mai napig) szembesültek a munka-család problémájával, az 1960-as években még szinte mindenki elmondta, hogy az anyaságban, családban tudna kiteljesedni. Ehhez a reklámok, média is nagyban hozzájárult, akárcsak a filmek. *(Hapke, 1995)*

Carol Heiss Hófehérkéje igazi házias, otthon ülő nő. Az egész filmben két női alak jelenik meg: Hófehérke és a királynő, akik mindketten vezetői szerepbe csöppentek, de nem munka, pusztán születésük, avagy házasságuk okán. A szerepben a királyné csúfosan megbukik, Hófehérkét pedig egy szintén a posztra teremtett férfi (a Herceg) tulajdonképpen felmenti valódi feladatai alól.

Courtney & Lockeretz (1967) kutatása szerint a nőkkel kapcsolatban 4 sztereotípia élt: az **első**, hogy a nő helye otthon, a család mellett van (Hófehérke csak akkor mozdult ki a palotából, a házból, vagy bárhonnan, ha arra engedélyt, utasítást kapott, minden más esetben takarított, ebédet főzött és rendben tartotta a házat). A **második** sztereotípia, hogy a nők nem hoznak nagy és fontos döntéseket. (a férfiak döntöttek arról, hogy elbújjanak, hogy merre meneküljenek, illetve a királynő esetében például arról, hogy használják-e a varázskardot, vagy a mérgezett almát). A **harmadik**, hogy a nők függenek a férfiaktól, elfogadásra és védelemre szorulnak. (tulajdonképpen az egész Hófehérke karakter erre épül). A **negyedik** sztereotípia, hogy a férfiak magasabb rendűnek érzik magukat a nőknél, akikre pusztán szexuális tárgyakként tekintenek. (a herceg pusztán szépsége miatt lesz szerelmes Hófehérkébe, akinek már menekülnie is a külseje miatt kell. Anna ellenére, hogy uralkodókról van szó, a három komédiás, a herceg és a királynő csatlósa is mind-mind utasítgatják a női szereplőket.)

Mint ebből is látszik, az 1960-as évek Hófehérkéje sokban hasonlított az 1930-as évekére, ugyanakkor jelentős mértékben el is tért tőle. A nőideál (a világháború és a feminista mozgalom hatására) elkezdett változni a ma ismert dolgozó családanya ideális képe felé.

2.4.4. Snow White: The Fairest of Them All (2001) – *Hófehérke* és Sydney White (2007) – *Amerikai Hófehérke*

A filmeket együtt vizsgálom, mivel azonos évtizedben készültek.

A 2000-es évekre a **feminista mozgalom harmadik hulláma** is kibontakozott. *(Tong, 2009)* Ennek során már nem csupán a felső-középosztálybeli, heteroszexuális fehér nők hallatták hangjukat, hanem a fekete, leszbikus, és egyéb, a nők csoportján belüli kisebbségek eltérő jogait próbálták érvényesíteni. A mozgalom néhány eleme azonban feministák csoportjainak

szembenállását eredményezte, ilyen volt például a túlzott elférfiasodás – például a szexuális szabadság kérdéskörében, melynek során azt nehezményezték (és tulajdonképpen buzdították cselekvésre a nőket), hogy társadalmilag elfogadottabb a férfiaknak számos szexuális partnerrel kapcsolatot létesíteni, míg a nők esetében ugyanez megbélyegzéssel jár.

A 2000-es évek Amerikájában a nők jogai lassan elérték a férfiakéit. *(http://usgovinfo.about.com/library/weekly/aa031601a.htm)* Az oktatásban egyenlő százalékban vettek részt (mind közép- mind felsőoktatásban), ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy egyes szakirányokon belül ez továbbra is eltolódott: a nők továbbra is a természettudományi, segítői pályákon voltak (vannak) többségben, másfélszer annyi férfi szerzett doktorátust, mint nő, illetve a mérnöki, orvosi és jogi karokon is kisebbségben voltak a nők.

2000-ben, Amerikában a 16 év feletti nők 61%-a volt jelen a munkaerő-piacon, a férfiaknál ez az arány 74%. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy ebben az évben (is) több nő élt Amerikában, mint férfi, a munkaképes lakosság körében ez a nőknél 106.7M, a férfiaknál 98.9M fő. A nők 80, a férfiak 74 évet élnek várhatóan.

A nők tovább vártak a gyerekvállalással, kevesebb gyermeket szültek és hamarabb visszamentek dolgozni – a független, szingli, karrierista nők időszaka ez.

A filmes adaptációkban a fiatal, még az életre felkészülő lány áll a középpontban. Az első változatban több új elem is megjelenik, így Hófehérkéről kissé elterelődik a figyelem. Visszatérnek azonban a Grimm mese elemei az övvel és az alma két oldalával, ugyanakkor teljesen új megközelítésben. Hófehérke, egyáltalán nem naiv, átlát mostohaanyján, és képes boldogulni az erdőben: kérdés nélkül felszáll és megül egy talált lovat, az udvariasságra egyáltalán nem figyelve rohan el szülei elől. Magányos, ugyanakkor egy tizenéves identitáskeresésének, a szülők megkérdőjelezésének minden problémáját mutatja. A herceget szinte dacosan utasítja vissza, mivel szépségét tehernek tartja – a belső értékeket keresi, és szeretné, ha benne is ezeket látnák.

Megadása sem a naivitásnak, hanem lelki sebei begyógyítása ígéretének szól – annak, hogy többé ne legyen egyedül, hogy valaki megértse őt és gondoskodjon róla.

A második feldolgozás csupán erős áthallásokkal emlékeztet Hófehérkére – ez az első olyan változat, ahol a külseje sem hasonlít az eredeti történetben leírtakra, illetve, ahol a környezet modern, XXI. századi. Sydney White építőmunkások között nőtt fel, így oda nem illő egy leányegylet tagjai közé. A „királynő" féltékenységből kiközösíti, így hét, szintén kiközösített

fiúhoz társul. Igazi vezetőjük lesz, aki áldozatos munkával, tanulásra összpontosítva végül felszabadítja az egész iskolát.

Mindketten függetlenek, akik kilógnak a környezetükből – az első változatban az érzékenységgel és belső értékekre figyeléssel, a második esetben pedig éppen a férfiasabb vonásokkal. Ennek ellenére végül elérik céljukat, mégpedig egyre kevesebb segítséggel.

Érdemes megfigyelni, hogy itt is 16-18 éves lányok szerepelnek főszereplőként, mintegy azt sugallva a célközönséget jelentő 12-18 éves korosztálynak, hogy ebben az időszakban már meghatározhatják saját életük menetét, sőt, ebben az időszakban van lehetőségük igazán maradandó fordulatra.

2.4.5. **Snow White and the Huntsman** – *Hófehér és a vadász* és **Mirror, mirror** (2012) – *Tükröm, tükröm*

Az elmúlt pár évben továbbgyűrűzött a változás, egyre többet követelve a nőktől. Az egészségtelenül vékony testalkat helyett a kisportolt, erős, egészséges nő lett az ideálkép, kultúránkban pedig dívik az egyéniség kiteljesítésének kultusza. Egyre több nő képzi tovább magát (Amerikában 2012-ben több nő végzett egyetemet, mint férfi, ugyanakkor az átlagfizetésük csupán 77%-a egy férfiének), hogy minden területen partnerek lehessenek a férfiakkal.

A gazdasági nehézségek miatt egyre inkább a **munka** veszi át a vezető helyet a nők életében a család helyett – a férfi keresete önmagában nem elég a család fenntartásához, így a nő munkára van kényszerítve (nem beszélve a válások magas számáról, mely során legtöbbször az édesanyához kerül a gyermek – egyedülálló anyaként pedig még a gyermektartási díj esetében is különösen magas akadályokat kell legyőzniük az anyáknak). Kitolódik a házasság, a gyermekvállalás időszaka. A nők egyre inkább próbálják felvenni a versenyt a férfiakkal, önállóak, függetlenek és sikeresek próbálnak lenni egy maszkulin világban.

A fenti két filmben Hófehérke karaktere hatalmas fordulatot vesz. Már nem a naiv, házias, megmentésre váró lány szerepe az övé, hanem a harcos hercegnőé. Az első esetben magát a királynőt támadja meg egy egész hadsereggel, a másodikban pedig útonállónak áll, és eszével, a részletekre való odafigyelésével töri meg a varázslatot. Mindkét filmben ügyesen lovagol, jól bánik a karddal, a második adaptációban pedig ráadásul ő menti meg a herceget a csókkal. Mindkét filmben 18 év körüli, legfeljebb pár évvel idősebb.

Személyisége az első feldolgozásban még elemeiben hasonlít a korábbiakra: ő is menekül, és segítője egy erős férfi, akire támaszkodhat, és aki végül meg is menti őt. Ugyanakkor nem elengedik, hanem saját erejéből megszökik, személyiségével, tisztaságával pedig a vadász segítsége nélkül is képes rengeteg akadályt legyőzni.

A második feldolgozásban egy kifejezetten intelligens, rebellis lányt láthatunk, aki fellázad mostohája ellen, mikor látja népét szenvedni. Tervet eszel ki, könnyen alkalmazkodik és gyorsan tanul. Humoros, barátságos és tehetséges, aki az utolsó pillanatig éber marad a mostoha manővereire.

Összességében ez a két film teljesen megfelel a mai kor nőeszményének: szép, humoros, intelligens, elkötelezett mások iránt, hűséges barát és jó vezető. Nincs ráutalva másokra, de tud együttműködni, elfogadja a segítséget.

2.4.6. Once upon a time (2011-) – *Egyszer volt, hol nem volt* és Grimm (2011-) – *Grimm*

Mindkét **televíziós sorozatban** felfedezhetőek a történet adaptációi, sőt az *Egyszer volt, hol nem volt* címmel futó sorozatban maga Hófehérke áll a középpontban.

A történet ebben a változatban lehetőséget nyújt arra, hogy Hófehérke karakterét minden eddiginél jobban megismerjük. A történet során Hófehérke ideális nő és ideális anya, 28 éves. Harcol szerelméért, és mindenekelőtt családjáért. Tiszta, rendíthetetlenül bízik a jóban, és harcol a gonosz ellen – jól bánik az íjjal, kitanulta az útonállóságot, igazi barátságokat kötött menekülése során.

A róla olvasott **vélemények** alapján is (ld. Melléklet) a sorozatban ő képviseli az anya attribútumát. Harcos, igazi védelmező, aki sosem adja át magát a gonosznak. Jóval idősebb, mint az eddigi ábrázolásokban (ami amúgy a sorozat többi karakterére is jellemző). Megismerjük motivációit, a körülötte élőkhöz fűződő kapcsolatát. Nem különösebben vonzó, ugyanakkor a fokozatos változásokkal, a régről örökölt személyiségvonások elhagyásával, illetve a harcos hercegnői, a férfiak nélküli boldogulással szimpatikussá válik. Ezen vélemények is azt sugallják, hogy manapság egy nő akkor vonzó, ha független, erős, képes harcolni önmagáért, a szeretteiért.

A *Grimm* sorozatban csupán néhány elemet – az álomba zuhanást és a felébredést láthatjuk, ugyanakkor a sorozatban mindössze két állandó női szereplőt ismerünk meg, ezek egyike Juliette, aki Hófehérke szerepét is magára ölti pár rész erejéig. Juliette állatorvos, okos, független nő, stabil párkapcsolatban, aki egy átok hatására kómaszerű álomba merül és

minden emlékét elveszti a szeretett férfiról. Őt is csókkal ébresztik fel ebből az álomból, és innentől az elsődleges problémája és életcélja az emlékei visszaszerzése, és kapcsolata rendbetétele lesz.

Ezen két adaptációban a nők már egy új generációhoz tartoznak: 25-30 év körüli, független, erős, ugyanakkor családcentrikus nők. Munkájukban odaadóak, de érdemes megfigyelni, hogy mindketten igazi gondoskodó munkakörben vannak ábrázolva (egyikük tanító, másikuk állatorvos). Egyikük sem (csak) a szépségével, inkább tetteivel, személyiségével próbálja megragadni a néző figyelmét, mintegy azt sugallva, hogy a mai nő már nem csupán szépségével hódít.

2.4.7. Összefoglalás

Hófehérke karaktere jelentősen megváltozott az elmúlt évszázadban, ahogy a nők is szinte évtizedről évtizedre próbáltak megfelelni az újabb és újabb trendeknek. Szexszimbólumból először törékeny kislány, majd odaadó, okos háziasszony, útját kereső magányos tinédzser, harcos amazon, végül karriert építő, érett nő lett.

A karaktert, hiába volt története és személyisége is 200 éve meghatározott, erőteljesen alapították az írók, és rajtuk keresztül a kultúra, a társadalom változásai. Minden évtizedben összevetettettem az éppen aktuális feldolgozást a korokban a nőkkel szemben támasztott elvárásokkal, és az eredmény az, hogy a filmek, mesék, tündérmesék vizuális ábrázolásai erőteljesen megfelelnek a korszak idealizált nőképének.

Ezen keresztül pedig természetesen befolyásolják a nézőt. Egyfelől modellt állítanak a nők elé, megmutatják, milyennek kellene lenniük. Mindezt csak felerősíti az, hogy a gyerekkorunkban látott és hallott történetek elevenednek fel, így akár egy sokkal mélyebb, régebben eltemetett szinten is hatnak ránk az újra és újra felbukkanó változatok.

Másfelől a Bruno Bettelheim által vizsgált elemek eltűnésével, átdolgozásával a gyerekek tudattalan folyamatait ezek a modern műmesék már nem segítik. Fontos lenne belátni, hogy vannak olyan pszichés problémák, melyek már 200 évvel ezelőtt léteztek, és várhatóan 200 év múlva is fognak – a Hófehérke történet a pszichoanalitikus elemzés szerint a lányok serdülőkori anya-féltékenységére, a menstruációra, a megküzdésekre, a szexualitással való azonosulásra készítenek fel. Ezek az elemek tudattalanok, archetípusokat hívnak elő, és éppen ezért hatásosak. A folyamatos megváltoztatásukkal lealacsonyítjuk és (ilyen szinten) használhatatlanná tesszük őket.

Valószínűnek tűnik tehát, hogy a rajzfilmek, mesék hercegnői tükrözik a társadalom elvárását a nőkkel szemben. Fontos lenne azonban megvizsgálni, hogy milyen erősen hatnak ezek a nemi identitásra, a lányok önmagukról alkotott képére, esetleg személyiségére. Amennyiben kiderülne, hogy egy-egy „kedvenc történet erősen befolyásolhatja egy ember jellemfejlődését, úgy a rajzfilmkészítők (és természetesen a meséket gyermekükkel nézető szülők) kezébe minden eddiginél nagyobb felelősség kerülhet.

2.5. A Disney-hercegnők és a korszakok közti kapcsolat *(kutatás)*

https://www.murvey.com/s?50b6bbfd5ce0bf100a000aa7

2.5.1. A kérdőív felépítése

A kérdőív négy részre bontható. Az első részben demográfiai adatokat kértem (pl. kor, nem végzettség). A második részben mesékre, illetve már konkrétan a hercegnőkre vonatkozó kérdések következtek (pl. melyik korszakban kit látnak ideális nőnek, szoktak-e mesét nézni, ismerik-e az adott szereplőket). A harmadik részben 10 tulajdonságpár esetén, egy hétfokú skálán kellett eldönteni, hogy a hat kiválasztott hercegnő közül melyik milyen tulajdonságokkal rendelkezik (pl. aktív-passzív, szimpatikus-nem szimpatikus, szelíd-erőszakos). Az utolsó két kérdés arra vonatkozott, hogy szerintük milyen az ideális nő és ők hogyan viszonyulnak ehhez.

2.5.2. Demográfiai adatok

A kérdőívet 35 nő és 24 férfi töltötte ki. Legtöbbjük egyetemen tanult/végzett, 20-30 közötti fiatal. Az anyák legtöbbje legalább érettségivel, de sokszor diplomával is rendelkezik, míg az édesapáknál több a szakmunkás, érettségizett, kevesebb a diplomások aránya. Ugyanakkor az édesapák között több a PhD vagy doktori fokozattal rendelkező.

2.5.3. Mesés szokások

A kitöltők 62%-ának meséltek és filmet is nézett kiskorában, 28%-nak csak meséltek, 10% kizárólag televízióban látott meséket. A preferált mesékre irányuló kérdésből kiderül, hogy kiemelkedően nagy mértékben van jelen az amerikai kultúra a hazai fiatalok (és így valószínűsíthetően gyerekek) körében. A mai fiatalok (10-15 éves korosztály) között feltörekvőben van a japán kultúra világa is, mely a miénktől annyira különböző, hogy sok panaszt hallani szülőtől, hogy gyerekük eltúlzott érzelmi kitörésekkel kommunikál, ami ezen animék sajátsága.

A többségnek (49 fő) van saját kedvenc rajzfilmje, sokuk a kutatásban is szereplők közül jelölt meg, főleg a lányok. A fiúk inkább felnőtteknek szóló rajzfilmsorozatokat (Family Guy, South Park) jelöltek meg. Arra a kérdésre, hogy ismerik-e a Disney hercegnőket, a következő válaszokat kaptam (a válaszadók százalékában kifejezve ennyien ismerik az adott szereplőt).

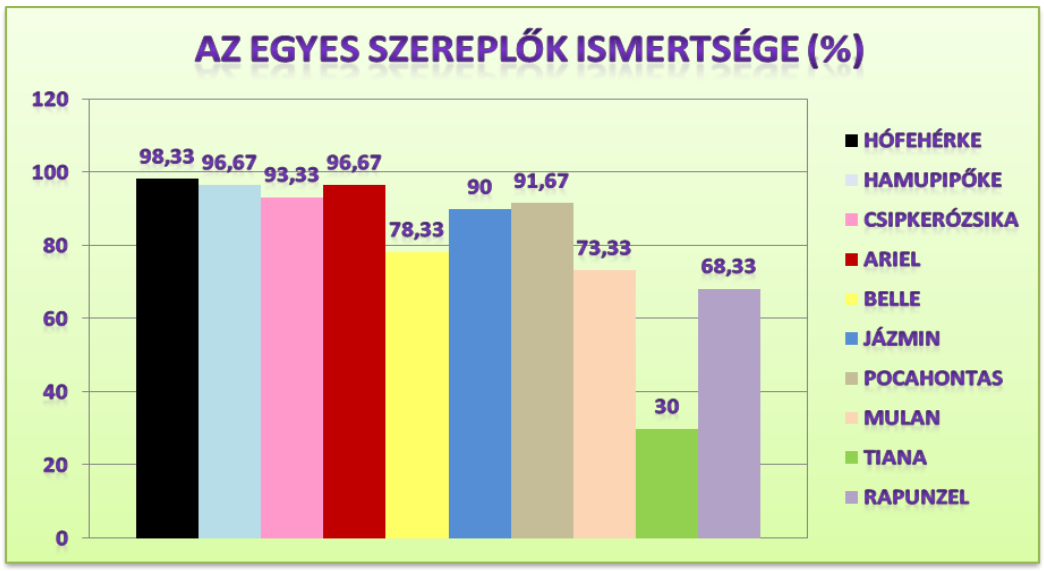

Mint látható, a legfrissebb mesék ismertsége töredéke azokénak, melyek már a kitöltők gyerekkorában is léteztek.

A következő kérdés volt számomra az egyik legérdekesebb. Az 1930-as évektől 7 övezetet hoztam létre aszerint, hogy mikor keletkeztek a történetek (ezért éppen az 1930-1940, és az 1970-1980 évek vannak összevonva), és megkértem a kitöltőket, hogy írják be, szerintük a fent felsorolt 10 szereplőből ki hol lenne ideális nő. Az eredmény alább látható.

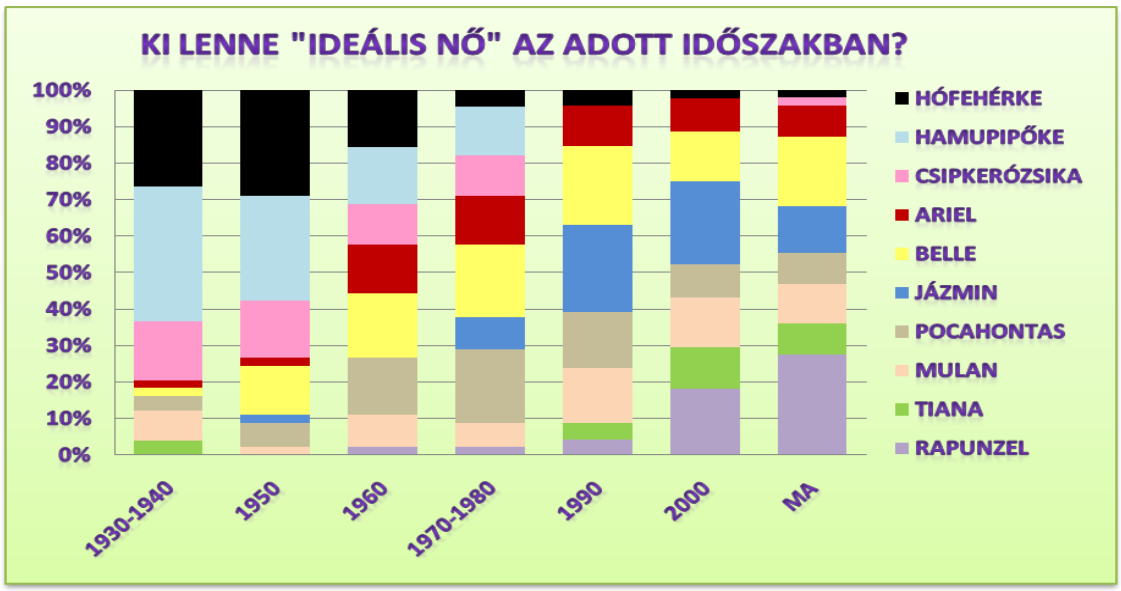

Mint az ábra is mutatja, az első három hercegnőt a többség 1930-1960 között érzi jelentősnek – amikor maguk a filmek is készültek. A helyzet pont abban az időszakban a legkiegyenlítettebb (1960-1990), mikor nem volt a korszaknak „saját” hercegnője. A 2000-es évek elejétől napjainkig pedig az új karakterek hirtelen megerősödése jellemző (még így is, hogy mint láttuk, Tianát nagyon kevesen ismerték). Érdekes megfigyelni, hogy a válaszok

alapján az Ariel, Belle, Mulan, Pocahontas négyes szinte bármikor megállná a helyét ideálisként, Figyelembe véve a válaszadók korát, ez az a három szereplő, akik akkor voltak „műsoron”, mikor a válaszadók 0-13 évesek voltak. Valószínűleg gyermekkoruk emlékei miatt ezeket a szereplőket idealizálták, ők a követendő minták, emiatt vetítik ki őket mindenhova.

Számomra ez azt mutatja, hogy ha prekoncepciókkal élünk is arról, milyen lehetett az ideális nő 1950-ben, elég nagy biztonsággal le tudjuk írni ezen szereplők jellemzésével. Vagyis az adott szereplő jelleme hűen tükrözi készítésének időpontját.

2.5.4. A szereplők jellemzése

A következő diagram a szereplők (3*2 szereplő az egyes korszakokból) átlagos értékeit mutatják a következő 10 skálán (1-7):

Aktivitás-passzivitás, szimpatikus-nem szimpatikus, önmagáért cselekszik - másokért cselekszik, régimódi – modern, nőies – férfias, szelíd – erőszakos, érvényesíti akaratát – áldozat, lelkiismeretes – megbízhatatlan, nyitott – zárkózott, érdekes – unalmas.

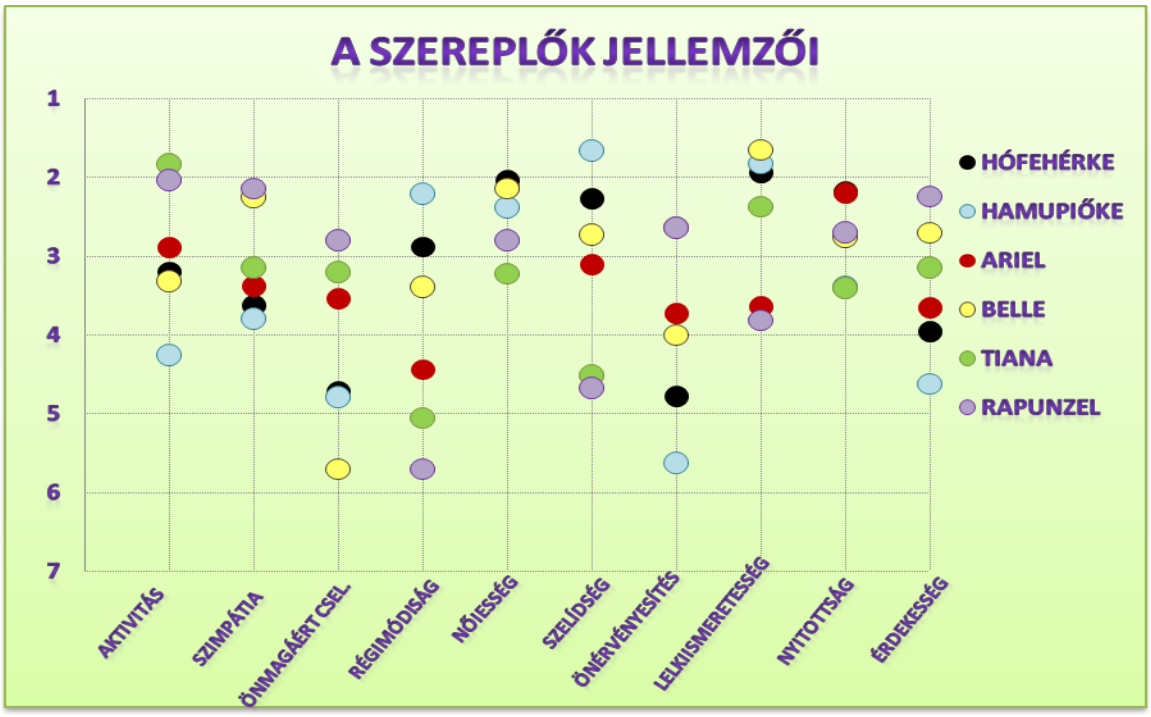

Az aktivitás skálán a két legújabb szereplő emelkedik ki, őket kissé lemaradva követi a második hullám két szereplője és Hófehérke, a legpasszívabbnak pedig Hamupipőkét látták. Ez megfelel annak a feltételezésnek, hogy világunk felgyorsult, a nőkre több feladat hárul, így aktívabbak, függetlenebbek, feladatorientáltabbak lettek.

A két legszimpatikusabb szereplő Belle (aki mint láttuk, minden kategóriában „ideális nő” lenne) és Rapunzel (a legfrissebb film szereplője) lett, míg a sereghajtók a legrégebbi filmek két szereplői. Valószínűleg a személyiségük már túl távoli, így kevésbé tudnak velük azonosulni.

Érdekes módon a többség úgy látja, Belle igazi önfeláldozó, aki másokért cselekszik. A többi eredmény ezen a grafikonon is az egyre függetlenedő, önmagáért felelős nő képét rajzolja elénk.

Nőiesség tekintetében fordul a kocka, a modern szereplőket férfiasabbnak látják a válaszadók. Ez alátámasztja a korábban írtakat, miszerint a nők próbálják felvenni a harcot a férfiak által diktált szabályok szerint. Fontos, hogy ez csak férfiasABB viselkedés, hiszen mind a 6 szereplő inkább nőies eredményt ét el.

A szelídség-erőszakosság skálán (konfliktushelyzetben), szintén a várakozásoknak megfelelően alakultak az értékek. A két legmodernebb szereplő kiáll magáért, felszólal, megvédi magát, míg a régebbiek inkább csendesen tűrték maguk kerül a feszültséget. Az erőszakosság, agresszió szintén férfias vonásként él a köztudatban, így ez alátámasztja az előző skála eredményeit.

Ezzel összefüggésben az önérvényesítésben szintén a férfiasabb, modern szereplők étek el „jobb” pontszámot, mely szerint a régi idők szereplői (és női) inkább áldozattípusok voltak, a mai nőtől viszont elvárható az önérvényesítés.

Nyitottság szempontjából nincs számottevő különbség, ezt tekinthetjük az emberközpontúság, kapcsolatiság mutatójának, mely általánosan női tulajdonság, és ezek szerint is univerzális ételknek tűnik.

Az utolsó skála, az érdekesség – unalmasságé. Itt a szimpátia skálával való erős együttjárás figyelhető meg.

2.5.5. Kvalitatív kutatás

Az ideális nő kérdése meglehetősen szerteágazó válaszokat hozott (ld. Melléklet).

A nők sokkal nagyobb elvárásokat támasztanak saját magukkal szemben, sokkal több fantáziájuk van az ideális nőről. Sokan írták a céltudatosságot, karriert, sokoldalúságot, melyek eléggé férfias, agresszív csengésűek is lehetnek. A válaszokat három csoportba lehetne sorolni, az egyik közös pont azoké, akik szerint egy nőnek tökéletesnek kell lennie, az

élet minden területén a maximumot kell nyújtania. (pl. *Sokoldalú, mindenféle szerepben megállja a helyét*).

A második körbe azok tartoztak, akik szerint a nő ideális voltát csak és kizárólag külsejének köszönheti. (pl. *intelligencia elvárások nincsenek, az se baj ha buta, meg lehessen jelenni vele stb. kaját meg majd rendelünk*). Legtöbbször, mint a példa is mutatja, ebben a csoportban kiemelték, hogy a nő nem okos, de ha mégis, a férfiaknál biztosan butább.

Fontos megemlíteni, hogy az első csoportba tartozóknál is szerepeltek a *művelt, ápolt, csinos, karcsú* jelzők, de ezek csupán a sok aspektus egyikeként szerepeltek. Ezen a két csoporton kívül voltak még a bizonytalankodók, az úgymond „politikailag korrektek", akik szerint ideális nő nincs, mindenki számára más, ezt nem lehet meghatározni, vagy esetleg ilyen egyáltalán nincs is.

A fiúknál kicsit homogénebb a minta – sokkal gyakrabban írták az *értelmes, intelligens, lehessen vele beszélgetni* jelzőket, illetve náluk sokszor megjelent a háziasság, a konyhában való boldogulás képessége, valamint természetesen a külsőségek is. A fiúk által írt válaszok sokkal inkább a „hagyományos" nőképet festik elénk. Szinte elvárásként fogalmazódott meg, hogy a nő támogató, háttérbe húzódó szerepben legyen.

A következő kérdés az ehhez való viszony volt (ld. melléklet). A válaszok terjedelme arra enged következtetni, hogy mind a fiúk, mind a lányok törekszenek az ideálra, ha tudják is, hogy az nem elérhető. Mindenki igyekszik megfogalmazni, hogy az ideál egyéni dolog – ugyanakkor tudják, hogy ezt nagyon nehéz kifejezésre juttatni.

A lányok szinte kivétel nélkül azt válaszolták, szeretnének ideálisak, tökéletesek lenni – még ha tudják is, hogy tulajdonképpen ilyen nem létezik. Leírták, miben kellene fejlődniük, mi az, amin változtatnának, összességében tele vannak elvárásokkal, racionálisakkal és kevésbé racionálisakkal egyaránt.

A fiúk számára úgy tűnik, sokkal kevésbé fontos ez, mint a lányoknak. Legtöbbjük azt írta, hogy nem juttatja kifejezésre, nem próbálja átformálni párját, illetve náluk sokkal gyakrabban jelent meg, hogy az ideál egy személyre szabott dolog. Többen is megfogalmazták azt, hogy nem szeretik a magas mércét, amit a nők elé állítanak, akik így nehezebben tudnak igazán boldogulni – ez pedig a párjukra is hatalmas terhet ró.

Fontos megemlíteni, hogy a kitöltők nagy része magasan iskolázott, így tudatosabbnak tekinthetők, mint az átlagpopuláció. Sokan tudják is, hogy manipulatív képet festenek eléjük,

viszont a kozmetikai és divatipar virágzása szerint ez ellen nem teszünk számottevő lépéseket. Mint azt a kitöltők is leírták, az ideális nő képét a világ, a média támasztja, a fogyasztói társadalom tartja fenn.

A kérdőív utolsó részéből az derült ki, hogy a nők nem a férfiaknak, hanem a többi nőnek szeretnének igazából megfelelni. Ők egymás között jutnak konszenzusra azzal kapcsolatban, hogy milyennek kellene lenniük, miközben a férfiakt ezek a kérdések sokkal kevésbé érdeklik, illetve sokkal rugalmasabbak ezekben a témákban, mint azt a nők feltételezik.

2.5.6. Összefoglalás

A vizsgálat eredményei minden téren megerősítették és igazolták a hipotéziseimet.

A szereplők személyisége hűen tükrözi az adott korszak ideális nőjének képét, illetve ezáltal azt is, hogy ez a nőkép évtizedről évtizedre változik – a nők egyre függetlenebbek, önállóbbak és „maszkulinabbak". Azokat a szereplőket, akikkel a kitöltők gyermekkorukban ismerkedtek meg, idealizálták, szerintük az ilyen személyiségű nők bármilyen környezetben megállnák a helyüket.

A kutatás résztvevői az egyes szereplőket összefüggésbe hozták a rajzfilmek készítésének időpontjával, így azt is mondhatjuk, hogy azonos társadalmi és kulturális helyzetben lévő emberek (a kérdőív kitöltői) közel azonos feltételezésekkel élnek azzal kapcsolatban, milyen is lehetett a korábbi évtizedek ideális nője.

A kvalitatív kutatással kiegészítve tehát az látható, hogy a hercegnők erősen befolyásolják a nők elvárásait – a gyermekkorban látott idealizált kép, ez a mesterséges szerepmodell felnőttkorra elvárások egész láncolatává fejlődik, mely a férfiaknak közel sem annyira érthető és fontos, mint a hölgyeknek.

A Disney filmek hercegnői a koruknak megfelelő nőideált mutatják be, és ez a nőideál korszakról korszakra változik – felgyorsultabb korunkban akár évtizedenként is. A világháború előtti naiv, 14 éves, kényszeresen tisztaság-és rendmániás Hófehérkéből és elnyomott, behódoló, cselédsorba taszított Hamupipőkéből mára egy saját döntéseket hozó, férfiakat megszégyenítő, önálló és álmokkal, vágyakkal teli Aranyhaj, illetve saját álmaiért elkötelezetten küzdő, független, önellátó, munkamániás Tiana lett. Ezzel a nők elég nehéz helyzetbe sodorják saját magukat - hiszen ezeket a mércéket ők állítják saját maguk elé.

A Disney hercegnők megváltozása egyfelől a stúdió rugalmasságát, a társadalmi változásokra való érzékenységét mutatja, ugyanakkor azt is jelenti, hogy a média erős befolyása már

egészen kicsi korban elindul. Fontos azonban leszögezni, hogy ez nem feltétlenül probléma – Hófehérkétől a rend és tisztaság szeretetét, Arieltől a megfontolás fontosságát, Belle-től az elfogadást, Mulantól a család iránti elköteleződést, Pocahontastól a hit és a gyökerek tiszteletét, Aranyhajtól a megismerés, tudás utáni vágyat, Tianától a munka szeretetét tanulhatják a gyerekek. Ha nem épülne erre a média, kozmetikai ipar, illetve a fogyasztói társadalom megannyi építménye, akkor maguk a szerepmodellek (főleg a nő megannyi aspektusát, így a választási lehetőségek széles tárházát felvonultató rajzfilmhősnők) kifejezetten hasznosak és a pszichés fejlődést segítők lennének. Jelen esetben azonban óvatosan kell bánnunk velük, és megpróbálnunk kiemelni, ami annyira jó bennük – egy-egy követendő példát, az elmélyülés örömét, a lelki feldolgozás lehetőségét.

2.6. A „kedvenc” szereplők és az önmagunkkal való elégedettség összefüggései *(kutatás)*

http://kwiksurveys.com/s.asp?sid=0hh4ivwe6dyqy3z114892

2.6.1. A kutatás felépítése

A kutatás alapvetően négy részből áll. A demográfiai adatok felvétele mellett néhány mesés szokásra kérdeztem rá. Ezek után a BFI személyiségtesztet töltötték ki a résztvevők, majd a Rosenberg önértékelési tesztet, a kérdőívcsomag végén pedig a hat vizsgált szereplőt állították sorba szimpátia szerint. Az előzetes feltételezésem az, hogy azok a személyek, akiknek önértékelésük alacsony, hátulra sorolják azt a szereplőt, akinek személyisége hasonlít az övékre. Ugyanígy azok, akik elégedettebbek magukkal, a sorrend elejére teszik azt, aki hasonlít rájuk.

2.6.2. Demográfiai adatok

A kérdőívet 17 férfi és 44 nő töltötte ki. A kitöltők többsége, 40 fő végzett valamilyen egyetemet. 56 kitöltő a 15-29 éves korosztályból került ki, 30-an a 20-24 éves korcsoportból. A szereplők ismertségére irányuló kérdésre adott válaszok az előző kérdőívhez hasonló eredményt hoztak – Aranyhaj (43), Tiana (19) és Mulan (46) kivételével minden hercegnőt ismert a túlnyomó többség (pl. Belle (54), Ariel (59), Hamupipőke (60), Hófehérke (61)). A mesével legtöbbjük filmen találkozik (33 fő), csupán elenyésző kisebbség az, akinek csak meséltek gyerekkorában (3 fő). 22-en mesét hallgattak és néztek is, 3 kitöltő pedig egyik módon sem találkozott bevallása szerint mesékkel. A kitöltők főleg amerikai és magyar rajzfilmeket kedvel.

2.6.3. Személyiségvizsgálat

A szereplők személyiségét fókuszcsoportos és kérdőíves módszerrel mértem be a BFI teszt mentén. Minden filmet 10-10 fő számára vetítettem le, ezután egy rövid beszélgetést moderáltam a szereplőkről, a résztvevők benyomásairól, a filmben tapasztalt jelenetekről. Ezek után külön-külön kitöltötték a BFI tesztet a szereplőkről, majd közösen is megtették ugyanezt.

Miután elkészültek a skálák, az egyeztethetőség megkönnyítése érdekében mindegyiket övezetekre osztottam. A BFI értelmezési sávok (495 fő adatai alapján) szerint alacsony (A), közepes/átlagos (K) és magas (M) értéktartományba soroltam a válaszokat. Eszerint mind a hat szereplő kapott egy öt betűből álló kódot: Hófehérke KMKKA, Hamupipőke KKMKK, Ariel MKAKK, Belle KKKKK, Aranyhaj MMKMK, Tiana KKMKK.

Mint látszik, Hamupipőke és Tiana személyisége ugyanolyan kódot kapott, így őket a továbbiakban együtt kezelem.

Ezek után ugyanezt az övezetesítést a kitöltők adatain is megtettem, majd a betűkódokat összevetve minden kitöltőhöz rendeltem egy szereplőt – azt, akinek a személyisége megegyezett a kitöltőével vagy a legközelebb állt hozzá.

2.6.4. Rosenberg önértékelés skála és sorrendállítás

Rosenberg 10 tételes önelégedettségi kérdőívének eredményeivel hasonló övezeteket képeztem. Itt a standardértékek hiánya miatt sorbarendezés után három, körülbelül azonos méretű csoportba (alacsony, közepes és magas elégedettségűek) osztottam a kitöltőket.

A sorrendállítás eredményei közül csupán arra voltam kíváncsi, hogy hányadik helyre sorolták azt a szereplőt, akinek a személyiségét hozzájuk rendeltem. Bár a sorbarendezés 6 szereplőt tartalmazott, utolsó helyre senki nem tette a neki megfelelő karaktert, így a továbbiakban csak 5 értéket vizsgálok. Az első helyre a megfelelő szereplőt 18, a másodikra 14, a harmadikra 9, a negyedikre is 9, míg az ötödikre 7 ember írta, így előzetesen leszűrhetjük, hogy a kitöltők alapvetően előre helyezték azokat a szereplőket, akik hasonlítottak rájuk.

2.6.5. Eredmények

I. Az önértékelés és a kedvencek kiválasztásának összefüggése

	alacsony	közepes	magas
átlag	1,88	2,75	2,88
szórás	1,05	1,42	1,54
szimpátia	76%	50%	44%

			hányadik
Kendall's tau_b	önértössz	Correlation Coefficient	,248*
		Sig. (2-tailed)	,015
		N	57
Spearman's rho	önértössz	Correlation Coefficient	,324*
		Sig. (2-tailed)	,014
		N	57

A csoportba sorolás után annak a szereplőnek a helyét vizsgáltam a felállított sorrendben, akinek a személyisége a kitöltőéhez legközelebb áll. Ha első helyen említette (tehát őt találta a legszimpatikusabbnak), akkor 1, ha másodikon, akkor 2 stb. pontot kapott. Az eredményeket a fentebbi táblázat mutatja.

Eszerint minél magasabb valakinek az önértékelése, annál hátrébb sorolja azt a szereplőt, akinek személyisége hasonlít az övére. Ugyanígy a csoport homogenitása is egyre csökken, a válaszok szórása nő. A szimpátiamutató azt mutatja, hogy az adott csoport hány százaléka sorolta 1. vagy 2. helyre a neki megfelelő szereplőt. Ez összhangban az első eredménnyel azt

mutatja, hogy az alacsony önértékelésű emberek előrébb helyezik a rájuk hasonlító személyiségű szereplőt a sorban.

Az eredmény a korrelációs vizsgálat (2. táblázat) szerint szignifikáns, vagyis valóban előrébb helyezik a rájuk hasonlító személyiségűeket azok, akik az önértékelési skálán alacsonyabb értéket érnek el. Ugyanakkor a mintám elég kicsi, nem reprezentatív, és a vizsgálat is csak gyenge/közepes erősségű összefüggést mutat.

II. Szimpátiaválaszok felépítése az önértékelés függvényében

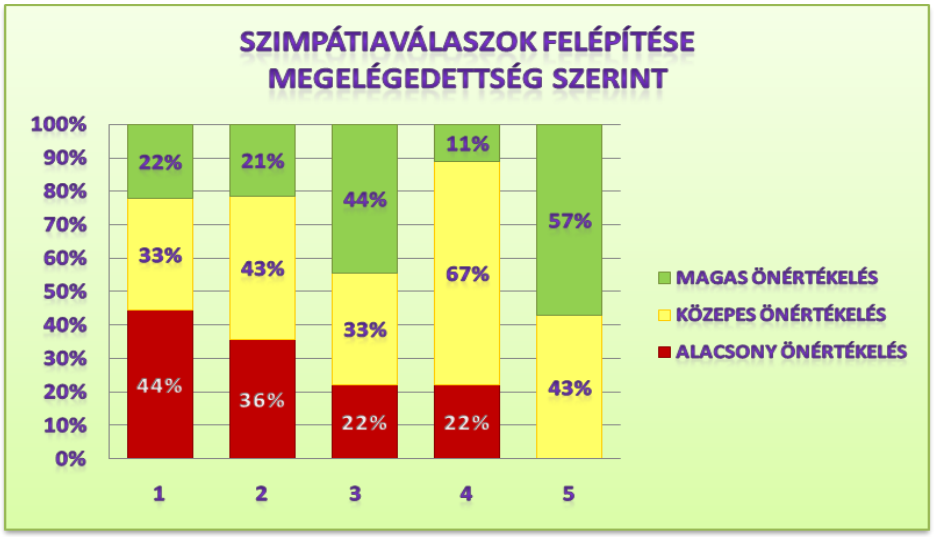

Ebben a részben azt vizsgáltam, hogy milyen önértékelésűek azok, akik első, második, stb. helyre írták a megfelelő szereplőt. Az eredményeket a fenti táblázat mutatja. Eszerint a legtöbb 1. választ az alacsonyabb önértékelésű kitöltők adták, és ez az arány fokozatosan csökken. A magas önértékelésű csoport értékei ingadoznak a legjobban, míg az átlagos önértékelésűek tulajdonképpen kiegyenlítetten válaszoltak.

Ez is alátámasztja az előző fejezetben olvasottakat, vagyis hogy az alacsonyabb önértékelésű kitöltők szimpatikusabbnak ítélik meg azt a karaktert, akinek személyisége közelebb áll hozzájuk.

III. A kitöltőkhöz rendelt szereplők szimpátiapontjainak gyakorisága

Ebben a részben arra voltam kíváncsi, hogy vajon van-e bármilyen különbség aszerint, hogy ki melyik szereplőre hasonlít, esetleg például a Hófehérke-személyiségűek szignifikánsan előrébb helyezik a sorban Hófehérkét. Ehhez azt vizsgáltam, hogy az egyes szereplők a válaszaikat (vagyis a hozzájuk hasonlító kitöltők nekik ítélt szimpátiapontjait) milyen mintázatban kapják meg. Az eredményeket az alábbi táblázat mutatja.

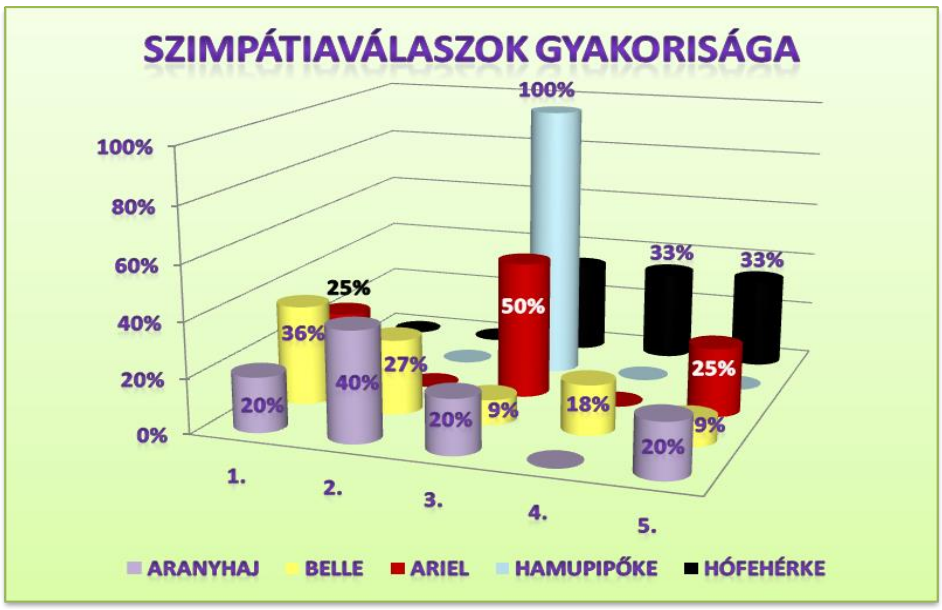

Eszerint például Hófehérke minden válaszát a kevésbé-szimpatikus régióban kapta, míg például Belle (aki 44 személyhez hasonlított – kódja KKKKK, tehát az övé a „legátlagosabb” személyiség) a hozzá hasonlítók 2/3-ánál az első harmadban kapott helyet. Ariel a legmegosztóbb személyiség, Hamupipőke (és a vele azonos kódú Tiana) pedig csupán egyetlen emberre hasonlítottak a mintában. A másik dimenzió mentén vizsgálva azt látjuk, hogy Belle és Aranyhaj a legnépszerűbbek, őhozzájuk is tartozott a legtöbb kitöltő (44 és 6).

IV. Értelmezés

Az eredmények azt mutatják, hogy az előzetes feltevéseimnek éppen az ellenkezője igaz. Ennek okára a kérdőív alapján sajnos nem sikerült választ találnom, ez a vizsgálat egy további kutatást, esetleg nagyobb mintán való felvételt igényelne.

Lehetséges magyarázatok

Lehetséges, hogy az alacsonyabb önértékelésű emberek csupán reálisabbak, racionálisabbak, emiatt (mivel önelfogadást ez a skála nem mér) jobban tisztában vannak önmaguk hibáival, korlátaival, erősségeivel. Ennek fényében könnyebben azonosulnak a rájuk hasonlító szereplőkkel, akit így szimpatikusabbnak látnak.

Egy másik magyarázat lehet, hogy az alacsonyabb önértékelésű embereknek kisebbek az önfejlesztő törekvéseik, reálisabbak a céljaik. Ezeket a rajzfilmfigurák idealizáltan hozzák, megoldást, lehetséges utat, reményt mutatnak, modellt állítanak (mivel önmagukat nem látják elég jónak, könnyen idealizálnak másokat).

A magasabb önértékelésű emberek ezzel szemben úgy érezhetik, már meghaladták azt a fejlettségi szintet, ahol a szereplők mozognak, tökéletlenségeik hívják fel magukra a figyelmet (mivel önmagukat kellően jónak látják, a szereplők hibái kirívóbbak).

Esetleg magyarázhatja a jelenséget az is, hogy az alacsonyabb önértékelésű emberek személyisége sérülékenyebb, kevésbé stabil, így könnyebben azonosulnak tőlük csak kevéssé eltérő szereplőkkel. Ennek a részleges, esetleg gyermekkorból hozott konfluenciának a következményeként pedig sokkal homogénebben tehetik előre a sorban a rájuk hasonlító karaktert mint azok, akik erősebb személyiségük és stabil önértékelésük miatt egyáltalán nem is azonosulnak a rájuk hasonlító szereplővel.

Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy kontrollskálák nem voltak a kérdőívben, így a torzítási hatásokat (torzítás, hazugság, disszimuláció, konformizmus, szociális kívánatosság stb.) nem zárhatjuk ki. Az extrém magas önértékelésű embereknél felmerül az elégtelen kitöltés gyanúja is.

2.6.6. Összefoglalás

Ebben a kutatásban azt vizsgáltam, hogy a személyiség, az önértékelés és a szereplőkkel való szimpatizálás hogyan viszonyul egymáshoz. Az alapfeltevéseim *(azok a személyek, akiknek önértékelésük alacsony, hátulra sorolják azt a szereplőt, akinek személyisége hasonlít az övékre. Ugyanígy azok, akik elégedettebbek magukkal, a sorrend elejére teszik azt, aki hasonlít rájuk)* nem bizonyultak helyesnek, sőt, az adatok éppen az ellenkezőjét támasztották alá.

Az alacsonyabb önértékelésű emberek szignifikánsan jobban szimpatizálnak azzal a szereplővel, akinek személyisége hasonlít az övékre. Minél magasabb valakinek az önértékelése, annál hátrébb sorolja a rá hasonlító karaktert, illetve annál kevésbé bejósolható a válasza (heterogén csoport). Ennek oka egyelőre ismeretlen, a kérdőív nem nyújtott rá választ, így további vizsgálódást igényel.

Ezt a vizsgálatot azért tartom különösen fontosnak, mert betekintést nyerhettem abba, hogy a rajzfilmek és a személyiség, önértékelés között találhatunk összefüggéseket. Nem szabad ezt a területet (vagyis a műmeséket, a rajzfilmeket stb.) figyelmen kívül hagyni, hiszen rengeteg lehetőséget, ugyanakkor fenyegetést is rejthet magában személyiségbefolyásoló hatásai miatt. Vajon a kedvenc szereplőnk alakítja a személyiségünket, mert megpróbálunk rá hasonlítani – vagy épp ellenkezőleg, a személyiségünknek megfelelő szereplőt választjuk kedvencünknek?

2.7. Összefoglalás és kitekintés

A kutatásomban négy különböző aspektusból jártam körül azt a kérdést, hogy vajon az évtizedről évtizedre változó XX. századi nőkép megjelenik-e a Disney-stúdió munkásságában, illetve ugyanazon történetet újra és újra elmesélve adaptálódik-e a főszereplő karakter a változásokhoz.

A válasz mindkét kérdésre egyértelmű igen. A Disney-stúdió 10 hercegnője mind-mind **megfelel** a készítésük időszakában éppen **aktuális nőképnek**, legyen az a házias Hófehérke, vagy az önmagát a munkában megvalósító szingliideál Tiana. A világháború és a feminista mozgalom egyes állomásai erősen hatottak erre a nőképre, mely tökéletesen megjelenik a karakterek személyiségében, viselkedésében, történetében. *(2.3. fejezet)*

A következő fejezetben **Hófehérke karakterét** vizsgáltam tüzetesebben, és ennek során kiderült, hogy ugyanazon történet minden korszakban máshogy hangzik. A szexszimbólumtól indulva a naiv kislányon át a harcos amazonig és érett családanyáig jutott Hófehérke az elmúlt 80 év alatt. a karakter változása is jól szemlélteti, hogy a vizuális média tudatosan vagy sem, de használja a társadalmi igényeket, amibe beleágyazódik. *(2.4. fejezet)*

Erre (is) irányult az **első vizsgálatom**, mely az előző pontok megerősítésén kívül arra is rávilágított, hogy a nők sokkal nagyobb elvárásokat támasztanak önmagukkal szemben, mint a férfiak a nőkkel szemben. Kritikusak, határozott véleményük van arról, milyennek kellene lenniük és a legtöbbjük törekszik is erre – bár az erre való igény a férfiak oldaláról fel sem merül. *(2.5. fejezet)*

A **második kutatásommal** a személyiség befolyásoló (vagy éppen befolyásolt) hatását is megvillantottam. Érdekes módon a várakozásokkal teljesen ellentétes eredményeket kaptam, vagyis hogy minél magasabb valakinek az önértékelési skálán elért pontértéke, annál kevésbé szimpatizál a hozzá hasonló személyiségű Disney-hercegnővel. Ennek okát sajnos nem sikerült kiderítenem, de néhány lehetséges magyarázatot megfogalmaztam. *(2.6. fejezet)*

A témának a **kibővítése során** a különféle korok pszichopatologikus esetei és a rajzfilmek finom utalásai közötti összefüggéseket vizsgálnám. Megjelenhet-e például kényszeresség, Stockholm-szindróma a rajzfilmekben, és ha igen, ez milyen társadalmi jelenséget reprezentál? Ez azonban jelen dolgozat kereteit már sajnos meghaladja, így egyelőre megmaradok annál a boldogító érzésnél, hogy a dolgozat írása közben pár órára én is hercegnőnek érezhettem magam.

Irodalomjegyzék

1. Harding, Sandra: A feminista empirizmustól a nézőpontokon alapuló feminista ismeretelméletekig In: Kende Anna (szerk.): *Pszichológia és feminizmus*, Budapest: L'Harmattan, 2008, 16-45.
2. Lampland, Martha: Feminizmus és társadalomkutatás, In: Hadas Miklós (szerk.): *Férfiuralom*, Budapest: Replika-kör, 1994, 55-62.
3. Csabai Márta: A test felöltöztetése. A szépség, a divat és az önmegjelenítés összefüggései. In: Csabai Márta, Erős Ferenc (szerk.): *Test-beszédek. Köznapi és tudományos diskurzusok a testről*, Budapest: Új Mandátum, 2002, 84-119.
4. Henry, Astrid (2004). *Not my mother's sister: generational conflict and third-wave feminism*. Bloomington: Indiana University Press.
5. Gillis, Stacy; Howie, Gillian; Munford, Rebecca (2007). *Third wave feminism: a critical exploration.* Basingstoke: Palgrave Macmillan.
6. Faludi, Susan (1992). *Backlash: the undeclared war against women.* London: Vintage.
7. Leslie, Heywood; Drake, Jennifer (1997). *Third Wave Agenda: Being Feminist, Doing Feminism.* Minneapolis: University of Minnesota Press.
8. Hill Collins, P. (2000). *Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness, and the Politics of Empowerment.* New York: Routledge
9. Pukánszky Béla (2007): Nőkép, női szerepek és iskoláztatás a második világháború után, in *Educatio* 2007/4 pp. 551–564.
10. Krolokke, Charlotte; Sorensen, Anne Scott (2005). Three Waves of Feminism: From Suffragettes to Grrls.*Gender Communication Theories and Analyses: From Silence to Performance*. Sage. p. 24
11. Freedman, Estelle B. (2003) *No Turning Back: The History of Feminism and the Future of Women*, London: Ballantine Books
12. Spéder Zsolt (2004) „Gyermekvállalás és a párkapcsolatok átalakulása": in: *Társadalmi riport* 2004, Kolosi Tamás, Tóth István György, Vukovich György (szerk.). Budapest: TÁRKI, Pp. 137–151.
13. Lux Elvira (2008) *Női szerepek a szexuálpszichológus szemével,* Budapest, Saxum Kiadó
14. Bettelheim, Bruno (1975) *A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek*, (ford. Kúnos László), Budapest, Corvina (1985)
15. Grimm, Jacob és Grimm, Wilhelm (1857) *Kinder- und Hausmärchen*; vol. 1, 7th edition, pp 264–273 Dietrich, Göttingen
16. Gamble, Sarah ed. (2001) *The Routledge companion to feminism and postfeminism*
17. Tong, Rosemarie (2009). *Feminist Thought: A More Comprehensive Introduction* (Third ed.). Boulder: Westview Press.
18. Walker, Melissa (1996) Review of Hapke, Laura, *Daughters of the Great Depression: Women, Work, and Fiction in the American 1930s*. H-PCAACA, H-Net Reviews
19. Courtney & Lockeretz (1967) A Woman's Place: An Analysis of Roles Portrayed by Women in Print Advertising
20. Barboza, David (1988) Video World Is Smitten by a Gun-Toting, Tomb-Raiding Sex Symbol", *The New York Times*
21. Utrio, Kaari (1984) *Eevan Tyttäret*, ford. Pap Éva (1989): *Éva lányai – Az európai nő története*, Budapest, Corvina kiadó

Internetes hivatkozások jegyzéke *(a hivatkozások letöltésének dátuma 2013-04-21)*

1. https://www.murvey.com/s?50b6bbfd5ce0bf100a000aa7
2. http://www.fashionfave.com/szepsegidealok-i
3. http://www.fashionfave.com/szepsegidealok-2
4. http://www.fashionfave.com/szepsegidealok-3
5. http://www.fokuszbanano.hu/test_es_lelek/tipp_top_tar/3860/Idealis_no_-_avagy_mi_kell_a_ferfinak_
6. http://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=n%C5%91ide%C3%A1l+II.+vil%C3%A1gh%C3%A1bor%C3%BA&source=web&cd=2&cad=rja&ved=0CDMQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.hier.iif.hu%2Fhu%2Fletoltes.php%3Ffid%3Dtartalomsor%2F653&ei=Wm7AUPiTBMjEtAab-4DwCw&usg=AFQjCNGtI_3LqjgSOZs77lwFJqBNG9n_xg
7. http://www.altusoft.hu/history/ruthtudor/index.html
8. http://disney.wikia.com/wiki/Disney_Princesses
9. http://hvg.hu/panorama/20110614_rajzfilm_osztrak_kozteve
10. http://disney.wikia.com/wiki/Snow_White_(character)
11. http://disney.wikia.com/wiki/Cinderella_(character)
12. http://disney.wikia.com/wiki/Princess_Aurora
13. http://disney.wikia.com/wiki/Ariel
14. http://disney.wikia.com/wiki/Belle_(Beauty_and_the_Beast)
15. http://disney.wikia.com/wiki/Princess_Jasmine
16. http://disney.wikia.com/wiki/Pocahontas_(character)
17. http://disney.wikia.com/wiki/Fa_Mulan
18. http://disney.wikia.com/wiki/Tiana
19. http://disney.wikia.com/wiki/Rapunzel
20. http://en.wikipedia.org/wiki/Feminism
21. http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_feminism
22. http://www.szexologia.hu/cikkek/cikk_noi_szerepek.html
23. https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&ved=0CEcQFjAD&url=http%3A%2F%2Fszociologiaszak.uni-miskolc.hu%2Fsegedanyagok%2Fcsaladszociologia%2FValtozonoiszerepek.ppt&ei=jdP5UMXaDojIswaaooC4Bw&usg=AFQjCNFLH3EKeoQgqU3BkLPY53GPgS2mnw&sig2=Wa359fonireOD9_-ZZySVA&bvm=bv.41248874,d.d2k
24. http://www.szmm.gov.hu/main.php?folderID=21171&articleID=4405&ctag=articlelist&iid=1
25. https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:yYod_xuAlRQJ:www.hier.iif.hu/hu/letoltes.php%3Ffid%3Dtartalomsor/653+&hl=hu&gl=hu&pid=bl&srcid=ADGEESh7ySHqU4mYqW4QWvm1n9OeXDjkf5t--qza34y49C0_XnHUhaTVCfgy3ybP9sY58BHzoM-NYuch7LmOO4Sopm818nBXhTSUBlUQPbI6jf8QyFM8S4N_RF-NliNYE60YUkakpJFK&sig=AHIEtbSffqdAmV38TsDln3g28dSp_cI5mA
26. http://www.altusoft.hu/history/ruthtudor/index.html
27. http://www.businessweek.com/stories/2006-12-03/walts-not-so-wonderful-world
28. http://www.nytimes.com/2006/12/24/magazine/24princess.t.html?pagewanted=all&_r=0
29. http://mindennapi.hu/cikk/kultura/satanista-volt-walt-disney-/2011-12-05/10418
30. http://hollywoodjesus.com/disney_snow_white.htm
31. http://mandiner.blog.hu/2008/04/16/komcsi_torpok_reakcios_popeye
32. http://www.fokuszbanano.hu/test_es_lelek/tipp_top_tar/3860/Idealis_no_-_avagy_mi_kell_a_ferfinak_
33. http://hu.wikipedia.org/wiki/Betty_Boop

34. http://en.wikipedia.org/wiki/Betty_Boop
35. http://www.surlalunefairytales.com/sevendwarfs/other.html
36. http://www.mesetar.eoldal.hu/cikkek/grimm-mesek/hofeherke---grimm-mese-.html
37. http://en.wikipedia.org/wiki/Snow_White
38. http://hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%B3feh%C3%A9rke
39. http://www.h-net.org/reviews/showrev.php?id=499
40. http://www.timetoast.com/timelines/40315
41. https://sites.google.com/site/mediasportrayalonwomen/Home/the-perfect-woman--1950-vs--today
42. http://www.mflmarmac.k12.ia.us/School%20Website/high_school/student_gallery/writing/ideal_woman.htm
43. http://figureskating.about.com/od/figureskatingmovies/gr/snowwhite.htm
44. http://www.csustan.edu/honors/documents/journals/soundings/Holt.pdf
45. http://dumas.ccsd.cnrs.fr/docs/00/68/08/21/PDF/V_Martins_Lamb_-_Civi_2011.pdf
46. http://www.un.org/womenwatch/daw/public/W2000andBeyond.html
47. http://en.wikipedia.org/wiki/Sexual_revolution#Feminism_and_Sexual_Liberation
48. http://usgovinfo.about.com/library/weekly/aa031601a.htm
49. http://www2.ivcc.edu/gen2002/twentieth_century.htm
50. http://www.infoplease.com/spot/womencensus1.html
51. http://www.surlalunefairytales.com/sevendwarfs/other.html
52. http://www.rottentomatoes.com/m/betty_boop_boop_oop_a_doop/
53. http://www.usnews.com/news/articles/2010/03/12/the-1960s-a-decade-of-change-for-women
54. http://womenshistory.about.com/od/feminism/tp/1960s_feminist_activities.htm
55. http://www.coldwar.org/articles/50s/women_civildefense.asp
56. http://kwiksurveys.com/s.asp?sid=0hh4ivwe6dyqy3z114892

Mellékletek

A XX. századi nőideál változásának megjelenése a rajzfilmekben (kérdőív)
A személyiségjellemzők és a "kedvencek" kiválasztása (kérdőív)
Milyen az ideális nő?
Hogyan viszonyulsz ehhez az ideálképhez?
Vélemények Hófehérkéről (Once upon a time c. sorozat alapján)

A XX. századi nőideál változásának megjelenése a rajzfilmekben

1.Választott jelszavad (opcionális)

2.E-mailcímed (opcionális, kizárólag, ha visszajelzést szeretnél kapni)

3.Nemed Férfi Nő
4.Hány éves vagy?

- -14
- 15-19
- 20-24
- 25-29
- 30-34
- 35-44
- 45-54
- 55-64
- 65-

5.Legmagasabb iskolai végzettséged (ha éppen tanulsz, akkor azt jelöld be, amit éppen végzel)

- Általános iskola 8 osztály
- Szakmunkásvizsga
- Érettségi
- Főiskolai/BA diploma
- Egyetemi/MA diploma
- Doktori/PhD

6.Édesanyád legmagasabb iskolai végzettsége

- Általános iskola 8 osztály
- Szakmunkásvizsga
- Érettségi
- Főiskolai/BA diploma
- Egyetemi/MA diploma
- Doktori/PhD

7.Édesapád legmagasabb iskolai végzettsége

- Általános iskola 8 osztály
- Szakmunkásvizsga
- Érettségi
- Főiskolai/BA diploma
- Egyetemi/MA diploma
- Doktori/PhD

8.Emlékeid szerint gyerekkorodban jellemzően meséltek neked, vagy inkább rajzfilmet néztél?

- Meséltek

- Mesét néztem
- Mindkettő
- Egyik sem

9.Szoktál nézni rajzfilmeket?

- ☐ Igen, főleg magyar meséket
- ☐ Igen, főleg egész estés amerikai rajz/animációs filmeket
- ☐ Igen, főleg más kultúrákét (pl. anime, orosz mesék)
- ☐ Igen, jó közösségi/családi program
- ☐ Nem, ebből már kinőttem
- ☐ Nem, sosem szerettem
- ☐ Egyéb, éspedig:

10.Van kedvenc rajzfilmed? Ha igen, melyik?

- Nincs
- Van:

11.Az alábbiak közül melyik Disney-szereplőt ismered? (több válasz is lehetséges)

- ☐ Ariel
- ☐ Belle
- ☐ Csipkerózsika
- ☐ Jázmin
- ☐ Hamupipőke
- ☐ Hófehérke
- ☐ Mulan
- ☐ Pocahontas
- ☐ Rapunzel
- ☐ Tiana
- ☐ Még valaki, akit fontosnak tartasz:

12.Szerinted a fentiek közül ki lenne az ideális nő... (több válasz is lehetséges)

- ...az 1930-1940-es években?
- ...az 1950-es években?
- ...az 1960-1970-es években?
- ...az 1980-as években?
- ...az 1990-es években?
- ...a 2000-es évek elején?
- ...napjainkban?

13.A következő pár kérdés Arielre vonatkozik.

- Írj 5 jellemzőt, ami először eszedbe jut róla!
- LÁNYOK: Szeretnél rá hasonlítani? Miben és miért?
- FIÚK: Vonzónak találod? Miért?
- Szerinted hogyan boldogulna ma a való életben? Miért?

14.A következő skálákon kérlek jelöld be, hogy Arielt milyennek látod!

Aktivitás

Aktív	1	2	3	4	5	6	7	Passzív

15.Szimpátia (Ariel)

Szimpatikus	1	2	3	4	5	6	7	Nem szimpatikus

16.Motiváció (Ariel)

önmagáért cselekszik	1	2	3	4	5	6	7	másokért cselekszik

17.Viselkedésében... (Ariel)

régimódi	1	2	3	4	5	6	7	modern

18.Összességében a történet során... (Ariel)
nőies 1 2 3 4 5 6 7 férfias

19.Konfliktushelyzetben... (Ariel)
szelíd 1 2 3 4 5 6 7 erőszakos

20.Önérvényesítés (Ariel)
érvényesíti akaratát 1 2 3 4 5 6 7 áldozat

21.Kapcsolataiban és feladataiban... (Ariel)
lelkiismeretes 1 2 3 4 5 6 7 megbízhatatlan

22.Más szereplőkkel... (Ariel)
Nyitott 1 2 3 4 5 6 7 zárkózott

23.Összességében számodra... (Ariel)
érdekes 1 2 3 4 5 6 7 unalmas

24.A következő pár kérdés Belle-re vonatkozik.

- Írj 5 jellemzőt, ami először eszedbe jut róla!
- LÁNYOK: Szeretnél rá hasonlítani? Miben és miért?
- FIÚK: Vonzónak találod? Miért?
- Szerinted hogyan boldogulna ma a való életben? Miért?

25.A következő skálákon kérlek jelöld be, hogy Belle–t milyennek látod!

Aktivitás
Aktív 1 2 3 4 5 6 7 Passzív

26.Szimpátia (Belle)
Szimpatikus 1 2 3 4 5 6 7 Nem szimpatikus

27.Motiváció (Belle)
önmagáért cselekszik 1 2 3 4 5 6 7 másokért cselekszik

28.Viselkedésében... (Belle)
régimódi 1 2 3 4 5 6 7 modern

29.Összességében a történet során... (Belle)
nőies 1 2 3 4 5 6 7 férfias

30.Konfliktushelyzetben... (Belle)
szelíd 1 2 3 4 5 6 7 erőszakos

31.Önérvényesítés (Belle)
érvényesíti akaratát 1 2 3 4 5 6 7 áldozat

32.Kapcsolataiban és feladataiban... (Belle)
lelkiismeretes 1 2 3 4 5 6 7 megbízhatatlan

33.Más szereplőkkel... (Belle)
Nyitott 1 2 3 4 5 6 7 zárkózott

34.Összességében számodra... (Belle)
érdekes 1 2 3 4 5 6 7 unalmas

35.A következő pár kérdés Hamupipőkére vonatkozik.

- Írj 5 jellemzőt, ami először eszedbe jut róla!
- LÁNYOK: Szeretnél rá hasonlítani? Miben és miért?
- FIÚK: Vonzónak találod? Miért?
- Szerinted hogyan boldogulna ma a való életben? Miért?

36.A következő skálákon kérlek jelöld be, hogy Hamupipőkét milyennek látod!

Aktivitás
Aktív 1 2 3 4 5 6 7 Passzív

37.Szimpátia (Hamupipőke)
Szimpatikus 1 2 3 4 5 6 7 Nem szimpatikus

38.Motiváció (Hamupipőke)
önmagáért cselekszik 1 2 3 4 5 6 7 másokért cselekszik

39.Viselkedésében... (Hamupipőke)
régimódi 1 2 3 4 5 6 7 modern

40.Összességében a történet során... (Hamupipőke)
nőies 1 2 3 4 5 6 7 férfias

41.Konfliktushelyzetben... (Hamupipőke)
szelíd 1 2 3 4 5 6 7 erőszakos

42.Önérvényesítés (Hamupipőke)
érvényesíti akaratát 1 2 3 4 5 6 7 áldozat

43.Kapcsolataiban és feladataiban... (Hamupipőke)
lelkiismeretes 1 2 3 4 5 6 7 megbízhatatlan

44.Más szereplőkkel... (Hamupipőke)
Nyitott 1 2 3 4 5 6 7 zárkózott

45.Összességében számodra... (Hamupipőke)
érdekes 1 2 3 4 5 6 7 unalmas

46.A következő pár kérdés Hófehérkére vonatkozik.

- Írj 5 jellemzőt, ami először eszedbe jut róla!
- LÁNYOK: Szeretnél rá hasonlítani? Miben és miért?
- FIÚK: Vonzónak találod? Miért?
- Szerinted hogyan boldogulna ma a való életben? Miért?

47.A következő skálákon kérlek jelöld be, hogy Hófehérkét milyennek látod!

Aktivitás
Aktív 1 2 3 4 5 6 7 Passzív

48.Szimpátia (Hófehérke)
Szimpatikus 1 2 3 4 5 6 7 Nem szimpatikus

49.Motiváció (Hófehérke)
önmagáért cselekszik 1 2 3 4 5 6 7 másokért cselekszik

50.Viselkedésében... (Hófehérke)
régimódi 1 2 3 4 5 6 7 modern

51.Összességében a történet során... (Hófehérke)

nőies 1 2 3 4 5 6 7 férfias

52.Konfliktushelyzetben... (Hófehérke)
szelíd 1 2 3 4 5 6 7 erőszakos

53.Önérvényesítés (Hófehérke)
érvényesíti akaratát 1 2 3 4 5 6 7 áldozat

54.Kapcsolataiban és feladataiban... (Hófehérke)
lelkiismeretes 1 2 3 4 5 6 7 megbízhatatlan

55.Más szereplőkkel... (Hófehérke)
Nyitott 1 2 3 4 5 6 7 zárkózott

56.Összességében számodra... (Hófehérke)
érdekes 1 2 3 4 5 6 7 unalmas

57.A következő pár kérdés Aranyhajra vonatkozik.

- Írj 5 jellemzőt, ami először eszedbe jut róla!
- LÁNYOK: Szeretnél rá hasonlítani? Miben és miért?
- FIÚK: Vonzónak találod? Miért?
- Szerinted hogyan boldogulna ma a való életben? Miért?

58.A következő skálákon kérlek jelöld be, hogy Aranyhajat milyennek látod!

Aktivitás
Aktív 1 2 3 4 5 6 7 Passzív

59.Szimpátia (Rapunzel)
Szimpatikus 1 2 3 4 5 6 7 Nem szimpatikus

60.Motiváció (Rapunzel)
önmagáért cselekszik 1 2 3 4 5 6 7 másokért cselekszik

61.Viselkedésében... (Rapunzel)
régimódi 1 2 3 4 5 6 7 modern

62.Összességében a történet során... (Rapunzel)
nőies 1 2 3 4 5 6 7 férfias

63.Konfliktushelyzetben... (Rapunzel)
szelíd 1 2 3 4 5 6 7 erőszakos

64.Önérvényesítés (Rapunzel)
érvényesíti akaratát 1 2 3 4 5 6 7 áldozat

65.Kapcsolataiban és feladataiban... (Rapunzel)
lelkiismeretes 1 2 3 4 5 6 7 megbízhatatlan

66.Más szereplőkkel... (Rapunzel)
Nyitott 1 2 3 4 5 6 7 zárkózott

67.Összességében számodra... (Rapunzel)
érdekes 1 2 3 4 5 6 7 unalmas

68.A következő pár kérdés Tianára vonatkozik.

- Írj 5 jellemzőt, ami először eszedbe jut róla!

- LÁNYOK: Szeretnél rá hasonlítani? Miben és miért?
- FIÚK: Vonzónak találod? Miért?
- Szerinted hogyan boldogulna ma a való életben? Miért?

69.A következő skálákon kérlek jelöld be, hogy Tianát milyennek látod!

Aktivitás
Aktív 1 2 3 4 5 6 7 Passzív

70.Szimpátia (Tiana)
Szimpatikus 1 2 3 4 5 6 7 Nem szimpatikus

71.Motiváció (Tiana)
önmagáért cselekszik 1 2 3 4 5 6 7 másokért cselekszik

72.Viselkedésében... (Tiana)
régimódi 1 2 3 4 5 6 7 modern

73.Összességében a történet során... (Tiana)
nőies 1 2 3 4 5 6 7 férfias

74.Konfliktushelyzetben... (Tiana)
szelíd 1 2 3 4 5 6 7 erőszakos

75.Önérvényesítés (Tiana)
érvényesíti akaratát 1 2 3 4 5 6 7 áldozat

76.Kapcsolataiban és feladataiban... (Tiana)
lelkiismeretes 1 2 3 4 5 6 7 megbízhatatlan

77.Más szereplőkkel... (Tiana)
Nyitott 1 2 3 4 5 6 7 zárkózott

78.Összességében számodra... (Tiana)
érdekes 1 2 3 4 5 6 7 unalmas

79.Még két kérdés levezetésképpen :) Szerinted napjainkban milyen az "ideális nő"? (bármi, ami eszedbe jut)

80.Hogy viszonyulsz ehhez az ideálképhez?

(Lányok: Szeretnél ilyen ideális nő lenni? Mennyire tartod ezt magadra vonatkozónak? Reális elvárás-e ez? Teszel azért, hogy ilyen legyél? Szerinted kik támasztják ezeket a kritériumokat? stb.)

(Fiúk: Számodra is ilyen az ideális nő? Hogyan juttatod kifejezésre, hogy neked mi az ideális? Mennyire ragaszkodsz ehhez az ideálhoz? Te teszel azért, hogy a párod ideális legyen? Szerinted ki dönti el, mi az ideális? stb.)

A személyiségjellemzők és a "kedvencek" kiválasztása

Neme férfi nő

Életkora

- -14
- 15-19
- 20-24
- 25-29
- 30-34
- 35-44
- 45-54
- 55-64
- 65-

Végzettség

	Általános iskola (8 osztály)	Szakmunkás vizsga	Érettségi	Felnőtt képzés	Ba/ Főiskola	Ma/ Egyetem	PhD/ doktori
Legmagasabb iskolai végzettsége (ha éppen tanul, akkor azt jelölje be, amit éppen végez)							
Édesanyja legmagasabb iskolai végzettsége							
Édesapja legmagasabb iskolai végzettsége							

Az alábbiak közül a következő Disney-szereplőket ismerem:

- ☐ Ariel (A kis hableány)
- ☐ Belle (A szépség és a szörnyeteg)
- ☐ Csipkerózsika/Aurora (Csipkerózsika)
- ☐ Jázmin (Aladdin)
- ☐ Hamupipőke (Hamupipőke)
- ☐ Hófehérke (Hófehérke és a hét törpe)
- ☐ Mulan (Mulan)
- ☐ Pocahonts (Pocahontas)
- ☐ Rapunzel/Aranyhaj (Aranyhaj és a nagy gubanc)
- ☐ Tiana (A hercegnő és a béka)

Ön meséket inkább...

- olvas
- néz
- olvas és néz
- nem olvas és nem is néz

Kedvenc rajzfilmjei...

- ☐ amerikai, egész estés filmek (animációs vagy rajzolt)
- ☐ japán rajzfilmek (anime)
- ☐ magyar rajzfilmek
- ☐ egyéb népek meséi (pl. orosz)
- ☐ felnőtteknek szóló rajzfilmek (pl. South Park, Family guy, Simpson család)
- ☐ nem kedveli a rajzfilmeket

Az alábbiakban különböző személyiségjellemzőket talál, amelyek közül néhány jellemző lehet Önre, néhány pedig nem. Kérjük jelölje egy ötfokozatú skálán, hogy az adott állítások, szempontok Önt mennyire jellemzik. (*1 - Egyáltalán nem értek egyet, 2 - Inkább nem értek egyet , 3 - igaz is, nem is, 4 – Egyetértek, 5 - Teljesen egyetértek*)

Olyannak látom magam, mint aki …	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1. beszédes	O	O	O	O	O
2. hajlamos másokban a hibát keresni	O	O	O	O	O
3. alapos és precíz	O	O	O	O	O
4. rossz kedélyállapotú, lehangolt	O	O	O	O	O
5. kreatív, találékony	O	O	O	O	O
6. zárkózott	O	O	O	O	O
7. önzetlenül viselkedik másokkal és segítőkész	O	O	O	O	O
8. hajlamos a lazaságra, nemtörődömségre	O	O	O	O	O
9. nyugodt és a stresszt jól kezeli.	O	O	O	O	O
10. sok különböző dolog iránt érdeklődik	O	O	O	O	O
11. tele van energiával	O	O	O	O	O
12. hajlamos nézeteltérésekbe keveredni	O	O	O	O	O
13. lelkiismeretes munkát végez	O	O	O	O	O
14. időnként feszült	O	O	O	O	O
15. szellemes, mély gondolkodású	O	O	O	O	O
16. sok dologért lelkesedik	O	O	O	O	O
17. megbocsátó	O	O	O	O	O
18. hajlamos a szétszórtságra	O	O	O	O	O
19. sokat aggodalmaskodik	O	O	O	O	O
20. képzeletgazdag, fantáziadús	O	O	O	O	O
21. hajlamos csendesen viselkedni	O	O	O	O	O
22. általában bizakodó.	O	O	O	O	O
23. hajlamos a lustaságra	O	O	O	O	O
24. érzelmileg stabil, nem borul ki könnyen	O	O	O	O	O
25. leleményes	O	O	O	O	O
26. magabiztos, tudja mit akar	O	O	O	O	O
27. hűvös és távolságtartó	O	O	O	O	O
28. kitartó, feladatait végigviszi.	O	O	O	O	O
29. hangulatember, hajlamos az érzelmi hullámzásokra	O	O	O	O	O
30. kedveli a művészetet	O	O	O	O	O
31. néha szégyenlős és gátlásos	O	O	O	O	O

32. szinte mindenkivel tapintatos és kedves	O	O	O	O	O
33. hatékonyan intézi a dolgait, ügyeit	O	O	O	O	O
34. nehéz helyzetben is higgadt, jó az önuralma	O	O	O	O	O
35. szereti a megszokott dolgokat	O	O	O	O	O
36. társaságkedvelő.	O	O	O	O	O
37. néha goromba és kíméletlen másokkal	O	O	O	O	O
38. céltudatos és a terveit véghez viszi	O	O	O	O	O
39. könnyen felidegesíti magát	O	O	O	O	O
40. szeret elmélkedni és álmodozni	O	O	O	O	O
41. kevéssé érdeklődik a művészetek iránt	O	O	O	O	O
42. szereti a közös, csoportos feladatokat	O	O	O	O	O
43. könnyen jön zavarba	O	O	O	O	O
44. kifinomult ízlésű a művészetek, a zene és az irodalom terén	O	O	O	O	O

A következőben 10 állítást fog olvasni. Kérem jelölje, mennyire ért egyet ezekkel. *(1 - Egyáltalán nem értek egyet, 2 - Inkább nem értek egyet, 3 – Egyetértek, 4 - Teljesen egyetértek)*

1.	Egészében véve elégedett vagyok magammal.	1	2	3	4
2.	Időnként azt gondolom, egyáltalán nem vagyok jó.	1	2	3	4
3.	Úgy érzem, egyáltalán nincsenek jó tulajdonságaim.	1	2	3	4
4.	Ugyanolyan jól meg tudok csinálni dolgokat, mind mások.	1	2	3	4
5.	Úgy érzem, nem sok mindenre lehetek büszke.	1	2	3	4
6.	Időnként teljesen haszontalannak érzem magamat.	1	2	3	4
7.	Úgy érzem, értékes ember vagyok, vagy legalábbis teljesen egyenértékű másokkal.	1	2	3	4
8.	Szeretném, ha többre becsülhetném magam.	1	2	3	4
9.	Végső soron hajlok arra, hogy kudarcnak tekintsem magam.	1	2	3	4
10.	Jóban vagyok magammal.	1	2	3	4

A következő 6 Disney szereplőt kérem, állítsa sorrendbe szimpátia alapján. Első helyen jelölje a legszimpatikusabb, "kedvenc" szereplőt, míg 6.helyen a legkevésbé szimpatikus, esetleg ellenszenves szereplőt.
Amennyiben egy szereplőt nem ismer, kérem, hagyja figyelmen kívül, nélküle állítsa fel szimpátia-sorrendjét, NE írja a sorrend végére.

	1 - kedvenc	2	3	4	5	6 – legkevésbé szimpatikus
Ariel						
Belle						
Hamupipőke						
Hófehérke						
Aranyhaj						
Tiana						

Szerinted napjainkban milyen az ""ideális nő""? (bármi, ami eszedbe jut)

NŐ

Nő";"nőies, csinos, vékony, divatos";"intelligencia elvárások nincsenek, az se baj ha buta, meg lehessen jelenni vele stb. kaját meg majd rendelünk"

Nő";"Ideális nő? - vagy ide mit kéne írni? ";"Az ideális nő kreatív, alkalmazkodó, de nem olyan mértékben, hogy elveszítse önmagát és a függetlenségét; mindig vannak titkai, amik életben tartják az érdeklődést; és harcol, hogyha kell "

Nő";;"Sokoldalú, mindenféle szerepben megállja a helyét. Mint a dalban: okosnak, szépnek, szajhának kell lenni..."

Nő";"vonzó,magabiztos,nagyszájú,független";"1.Egy kicsit 2.valamennyire igen 3.nem 4.a magabiztosságért igen 5.a média"

Nő";"kiáll önmagáért, szorgalmas, nem adja fel az álmait";

Nő";"modell alkat, karrierista, határozott";

Nő";"titokzatos,egyéni,független,magabiztos,csinosagyafúrt,törtető,elbűvölő,érzelmes.romantikus";

Nő";"hűséges, odafigyelő, okos, szép, bátor, sokoldalú";

Nő";"tudatos, megbízható, karakán";

2012-12-05 17:18:43;"Nő";;"Határozott, intelligens, művelt, ápolt, kedves, udvarias, kiegyensúlyozott, szociálisan érzékeny."

Nő";"Céltudatos, nyitott, humoros";

Nő";;"A társadalmi elvárások alapján (egyenjogúság= a nők is dolgozhatnak; fogyasztói társadalom= a nőknek is kell dolgozniuk; nemzeti érdek= a nőknek szülniük kell, hogy ne fogyjon el a nemzet és legyen elég adófizető polgár; információs társadalom= aki nem tanul lemarad; reklám, marketing= 24-es BMI felett már nem nő a nő...) az ideális nőnek van minimum egy diplomája, nyelveket beszél, a testtömeg indexe 20 és 24 között van, legalább két gyereke van, hogy saját magát és a párját reprodukálja, jó anya, házitündér, jó feleség és jó szerető, mindeközben karriert épít és még van ideje saját magára is. Ez volna az ideális nő és ezért megy tönkre annyi kapcsolat, mert valahol a felszín alatt ezt tényleg el is várják a nőktől, de erre szerintem csak Hancock felesége képes aki egy kitalált hős, kitalált felesége (esetleg Nyulányka a Hihetetlen családból, de ez nem tudom, hogy Disney mese-e :))."

Nő";"modern, dolgozó, túlpörgött, elfoglalt, szilárd akaratú, kolerikus, talpraesett";

Nő";;"Dolgozik, rendben tartja a családi életet, felneveli a gyerekeit, gondoskodik a házimunkáról, szerető feleség."

Nő";"szép, sovány, okos, céltudatos, önálló, ápolt, kiegyensúlyozott, ";

Nő";"Olyan, mint Gisel Bündchen vagy Gwen Stefani!";"Szép meg okos meg szeret jót tenni meg visszatér a természethez kicsit meg egészséges meg tudatos meg önálló, de eközben nem férfias, hanem tök nőies és van gyengéd oldala is. A kemény feministák kora szerencsére már lejárt, már nem menő a nők egyenlőségét követelni, én örülök neki, h kezdünk kicsit visszafordulni a klasszikus női szerepek felé."

Nő";;"ideális nő.. hát az már rritka.. nincs már nagyon olyan.."

Nő";"miért van két szövegmező ide?";"szerintem ma az ideális nő szép, talpraesett, önálló, érdekes; ugyanakkor nem annyira független, hogy ne fogadja el a férfi oltalmazását, irányítását; nem szellemesebb vagy okosabb a férfinál, csak éppen annyira értelmes, hogy ne legyen idegesítően buta és tudja értékelni a férfit; és persze házias, esetenként akár a gyereknevelés és a háztartás egészét hajlandó és képes magára vállalni. nem veszekszik a férfival, nem kérdezősködik, nem féltékenykedik, odaadó és engedelmes a szexben."

Nő";;"Szerintem az ideális nő alkalmazkodik a mai ""változó szerepekhez"" de úgy, hogy közben megmarad a nőiessége...nem esik kétségbe ha egyedül kell egy férfias feladatot megoldania, vagy egyedül kell megállnia a talpán bizonyos helyzetekben, önálló, erős, de nem túl kemény hanem megmarad a női finomsága és érzékenysége. Illetve egyéb dolgok mint intelligencia, kisugárzás, báj, kedvesség, humorérzék..szerintem ilyesmik jellemzik a mai ""ideális nőt"", ami tök szubjektív mellesleg."

Nő";;"Fontos, hogy okos legyen, művelt, saját gondolatokkal, de ugyanakkor ne nyomja el a férfit, hanem hagyja érvényesülni. Legyen természetesen szép, jókedvű, lágy és nőies, tudjon motiválni egy férfit, legyen tele energiával"
Nő";;"Sovány, sportos, nem túl okos."
Nő";;"Céltudatos, tudja mit szeretne és ezért tesz is. Jól el tudja adni magát és megállja a helyét. Természetes, nem mű külsőre. "
Nő";"Magabiztos, erős, anya és dolgozó egyben, szép, ad magára, sikeres, vékony = képzeletbeli.";
Nő";"Kedves, nőies, megértő, családszerető, melegszívű, hű, aki mindezek mellett a munkáját is el tudja látni. Nehéz ma nőnek lenni.";
Nő";"Szupernő. Elvárják, hogy mindent tudjon, mindent jól csináljon, gyerekeket neveljen, a férjét teljesen kiszolgálja, míg a munkahelyén is nagy karriert fusson be, miközben a háztartását is kézben tartja. Elvárják, hogy mindeközben szelíd legyen, maximum a felszínen harcias. Jah és nagyon vékony legyen, gyönyörű és hibátlan.";
Nő";;"Mindenki szerint más. Szerintem például nem törtető és nem erőszakos."
Nő";"A mai elvárás egy ideális nőtől, hogy minden téren tud teljesíteni. Ha nem is tökéletesen, de jól. Összeszervez minden reggel 2 gyereket és egy férjet. Tartja a kapcsolatot a család többi tagjával. Sikeresen leszervezi a családja és a saját programjait, de közben magára is van ideje, anya, nő és feleség egyben. Közben dolgozik is, ki tudja tágítani a tér-idő kontinuumot, minden héten legalább 3x főz. Persze eközben sportos, mindig csinos és ápolt.";"Szerintem egy ideális nőnek van egy bejárónője és egy babysittere. Ilyen körülmények mellett tud magával foglalkozni. Éppen ezért kiegyensúlyozott és tökéletesen teljesít minden téren. :)"
Nő";"Plázacicák vs. értelmesek";"Szerintem konkrét nőideál most nincsen, mivel a plázacicák ideje még nem járt le sajnos teljesen, de most kezdenek feltörni a normális méretekkel rendelkező értelmesebb, céltudatos nők."
Nő";;"Legyen szép, ápolt, céltudatos, barátságos, nyitott mások emberekkel szemben. Munkájában kreatív, értsen hozzá, kellőképpen ossza fel idejét, ne csak a munkájának éljen, hanem a családnak is. Legyen gondos anya, törődjön a gyerekekkel. "
Nő";;"Vékony, sportos, ad magára, nyitott, kíváncsi, humoros, élettel teli, társaságba jár, fiatalos, fitt."

FÉRFI

Férfi";"Intelligens, művelt de nem beképzelt. Céltudatos, de nem törtető (értsd: nem áldozza fel a női személyiségjegyeit a férfiakkal folytatott karrierharcban) <--nem azért mert a konyhában van a helyen, hanem mert érzi, hogy hol vannak a határai és nem erőlteti, ami nem megy. Famme fatal-t skill-ek, decens, angyali külső. Nem a testével hódít, a megjelenésével (kisugárzásával) hódít. ";"Ebbe a mezőbe is írok. Legyen önálló, de értékelje a genleman-like viselkedést, a bókot, ne kérje ki magának, ha nőként bánnak vele. Sírjon, ha kell, de ne leyen hisztis picsa! Mindenképpen legyen romantikus. Az ideális nő az ideális férfi párja. Az ideális nő nem létezik. "
Férfi";;"Legyen szerethető, szeressen engem is, legyen csinos viseljen el."
Férfi";"barátságos, realista, könnyen megértjük egymást, jó lelkitámasz, ne legyen neki idegen a házimunka";"barátságos, realista, könnyen megértjük egymást, jó lelkitámasz, nem idegen neki a házimunka"
Férfi";"általánosság elvárások egy férfi fejében hogy egy nó fejében mi lehet, hogy a férfi mit gondol:";"csinos nő, jó az ágyban, jó házvezető (természetesen egy ínyenc a konyhaművészetben , tökéletes anya, legjobb meny, emancipált nő, megfelelő karierrel, az iskola szülői munkaközösség vezetője, kultúra (legyen az társadalom vagy művészet) iránt fogékony-érdeklődő-sőt még a kreatív boltok közül is megvan a saját törzshelye, imád sportolni, lételeme a természet az utazás és természetesen a extremitással határosan kreatív és mindezt kihozza a családi büdzséből is."

Férfi";"karcsú, de nem túl vékony, szép formái vannak, de nem túl nagyon, barna haj, kedves, jószívű, lelkiismeretes, okos, ";
Férfi";"megbízható, őszinte, hűséges, szerelmes típus, lelkitárs, nőiesen szexi és csinos";
Férfi";;"Ha komolyan kell válaszolni, minden férfi számára más- és másmilyen az ideális nő. De ha arra gondolsz, hogy a reklámok, a filmek, vajh mit sugallnak manapság arról, hogy milyen az ideális nő, a következőt tudom mondani:
- Tomival mos.
- Imádja a férjét, ha frissen borotvált, vagy lefújja magát dezodorral.
- Korán hazaér, hogy a hazaérkező gyereknek és férjnek legyen mit ennie.
- Reggel csomagol a gyereknek uzsonnát.
- Napközben a munkában helyt áll, nem panaszkodik fejfájásra, lábfájásra.
- Mindig tökéletes a megjelenése, sosem izzad.
- Mindig tudja, melyik diszkontban vehet a 'zurának' olcsón tálcás sört.
- És olyan szárnyasbetétet hord, amivel hegyet lehet mászni..."
Férfi";;"napjainkban az ideális nő karrierista és elérhetetlen, állandóan elfoglalt, még barátai és családja számára sincs ideje, és éppen ezért mindenkinek ő kell. mivel a gyermekvállalás háttérbe szorul, ezért már a nő, mint anya sem annyira fontos. a külsőségek és az inteligencia kerülnek a középpontba. az ideális nő képes megteremteni magának bármit és úgy tűnik, hogy senkire sincs szüksége, de szerintem ez nem fenntartható."
Férfi";;"Bájosság, kedvesség, gyámoltalan de aranyos formában és nem túlzottan, tehát mellette a férfi férfinak érezheti magát megtartva az identitást. Párosítva a intelligenciával, kreativitással, leleményességgel, kíváncsisággal és energiával."
Férfi";;"Gondolom nem külső tulajdonságokat várs, de nem egyértelmű, hogy milyen szempontból legyen ideális. A világ és a fejlődés szempontjából az önmegvalósító nő ideálisabb, mint a család-és otthoncentrikus. Utóbbi viszont a férfiak többségének kedvezőbb, pláne a sikereseknek. Mindenféleképpen empatikusnak, nyitottnak, modern gondolkodásúnak, magával és a környezetével szemben igényesnek kell lennie."
Férfi";;"buta, alárendelt szerepet tölt be, úgy viselkedik mint egy olyan lány akit pénzért meg lehet kapni, és persze ehhez azonosulnak is egy idő után. A következőben benne van a válasz, hogy miért gondolom így."
Férfi";"szorgalmas, odaadó, támogató, megbékélő";"A legtöbb férfi szemében egy ideális nő az úgy néz ki, hogy amikor kell, akkor a nő a kezébe veszi a dolgokat és irányít, de ha a férfinak konkrét céljai vannak akkor a nőnek a háttérbe kell húzódnia és elviselnie azt amit a férfi akar csinálni. És ezt bármilyen megközelítésből nézzük is, igaz."
Férfi";"Karcsú, magas, babaarc, kihívó öltözködés, határozott elképzelés a világról, de azért nem olyan határozott, hogy bármelyik időpillanatban a férfi akaratát felülbírálja. Megértő, áldozatkész, házias, és gálánsan szemethuny a férfi minden kihágása felett."
Férfi";"szép, okos, talpraesett, családias, munkabíró, kedves";
Férfi";"Legyen pénze, legyen szép, szeresse a narkotikumokat , műköröm, vasalt haj, műszempilla, szilikon csöcsök "
Férfi";"határozottság, jó megjelenés, kisugárzás";"A kedvesség mára már nem erény, ha ideális az, ha valaki ad magára öltözködésileg, határozott véleménye van szinte mindenről, és a családjának él."
Férfi";"dolgozik, házias...+sportol valamit";
Férfi";;"A mai nőideál...Fogalmam sincs, hogy erre mi a helyes, vagy a pontos válasz, talán azért, mert szerintem egyénenként változhat. Minden férfi és nő olyan ideált fogalmaz meg, amilyet maga mellett el tudna képzelni, vagy akivel azonosulni tud, illetve akar."
Férfi";"jaj";"trendi;tipp-topp cicababa; minél kevesebbet gondolkodik, annál jobb.persze ez nem nekem :)
Férfi";"Plázacica, talpraesett";"Szerintem napjainkban egy kettősség van. Egyik részről nagyon divatos a buta plázacica, másik részről egyre elterjedtebb a karierista inteligens női, akik sajnálatosan kevésbé család orientáltak."

Hogy viszonyulsz ehhez az ideálképhez?

NŐ

Nő";"szeretnék csinos lenni, de az ész fontosabb";"Teszek érte, hogy tanult legyek, teszek érte, hogy csinos legyen. A külsővel szembeni elvárások a médiából adódnak. Szintén innen a belső értékekkel szembeni igénytelenség."

Nő";;"Persze hogy teszek érte, hogyha soha, semmlyne körülmények között nem hazudtolom meg magam, mert akkor tisztelni fognak, és tudni fogják, hogy számíthatnak rám, ha baj van, de ugyanakkor megtartom az egyéniségemet, ami ebben a tömegtermeléses ""ócsó,kicsi kínai"" világban aligha létezik"

Nő";;"Persze szeretnék, de nem vagyok ilyen (max. okos)."

Nő";;"Az álmaimat egyáltalán nem adom fel és harcolok értük, bár ha csalódás ér, akkor hajlamos vagyok magamba roskadni és feladni egy kis időre. Szerintem nem vagyok elég kitartó. A saját akaratom érvényesítésén is lenne még mit javítanom, mert hajlamos vagyok mások érdekeit a saját érdekeim elé helyezni és elég naiv vagyok, mindenkiről csak a jót feltételezem, és azt a mai világban sokan kihasználják."

Nő";"Is-is. Részben szeretnék rá hasonlítani, de szerintem ezeknél a tulajdonságoknál sokkal fontosabbak is vannak...";

Nő";"mindenképp szeretnék ilyen lenni,az más kérdés hogy nem mindenben teszem meg az ehhez szükséges lépéseket,nem minden esetben reálisak ezek az elvárások,mert tökéletes,ideális nő nem létezik,mindenkinek vannak hibái és ez teljes mértékben így jó.Én nem vagyok ideális nő de remélem hogy valakinek mégis az leszek,talán néhány tulajdonságom bízok benne hogy mások számára ideális és ezért szeretnek is.ezeket az elvárásokat a többi emberek állították fel amik megbuktak mert senki nem lehet ideális,esetleg csak a photoshop által kinyomtatott ""álomkép"".Ideálisnak elsősorban magunknak kell lennünk és elfogadnunk saját személyiségünket még ha ez borzasztóan nehéz feladat is mert máshogy nem tekinthetnek ránk valamilyen szempontból a legideálisabb nőnek mások .";

Nő";"Igen szeretnék. Sok igaz rám, de azért még van hova fejlődni =D szerintem teljesen reális elvárás, de nagyon ritka, akiben mindegyik egyszerre érvényesül. próbálok tenni ezért, hogy ilyen legyek, de nem midnig sikerül. nem támasztaj ezeket senki, csupán látom, hogy mi kell egy férfinak, és amiket a fölső sorban leírtam, azok ""alap elvárások""";

Nő";"szeretnék ideális nő lenni";

Nő";;"Szeretnék ilyen lenni. Véleményem szerint ez leírja az általam elképzelt jövőbeli énemet. Az elvárást a társadalomra nézve nem tekintem megvalósíthatónak, ám magamtól elvárom, hogy egyre jobbá váljak és sokat teszek érte, hogy ez megvalósulhasson. A kritériumok az én véleményemet tükrözik, bár a szülői példa is befolyásolja a véleményemet.

Nő";;"Ideális nőnek nagyon nehéz lenni, hiszen, folyamatosan meg kell felelni, nem csak magadnak, hanem másoknak is, és állandóan fenntartani egy tökéletes nő látszatot, amit a külvilág ebben az esetben elvár tőled. Ha az ember folyton meg akar felelni, másoknak, abba egy idő után bele fárad, és csalódik, mind magában, mind pedig azokban az emberekben, akik ezt elvárták tőle. Úgy érzem nem szeretnék ideális nő lenni, inkább a magammal szemben felállított kritériumoknak megfelelni. Ha folyton azért küzdünk, hogy másoknak megfeleljünk, akkor egyszer csak arra ébredünk, hogy már nem tudjuk kik is vagyunk valójában. A mi életünk sajnos nem mese, hanem kőkemény valóság, ahhoz , hogy boldog véget érjen tennünk kell, és nem azzal foglalkoznunk, hogy másk mit is gondolnak rólunk. Az ideális nő mint olyan létezik, azt hogy ki teremtette, nehéz a válasz. Hogy mi nők, vagy férfiak, vagy esetleg a média, ez egy örök talány.... Talán a három együtt. "

Nő";;"Ha az ember lánya kinő az álmodozó korból, és jó környezetben él, akkor megtanulja felismerni és kihasználni az erősségeit és nem siránkozik azon, hogy miért nincs 60 centis dereka, miért nem kapott jobb nyelvérzéket, miért nem képes megtanulni autót vezetni, miért nem adatott meg neki, hogy saját gyermeket szüljön, vagy miért nem szőke kék szemű díva és még sorolhatnám, mi minden nem adatik meg a nők kb 99 százalékának. Legalábbis nem

egyszerre mind. Ahogy fent említettem, ezeket a kritériumokat a társadalom szabja meg, és nem mindet a férfiak. Az emancipációt például a nők vívták ki maguknak, úgyhogy mi is ludasak vagyunk benne.
Az elvárás az összetettsége miatt nem reális, de remélem, hogy ezt nem is veszi senki komolyan, mert abba belehalna (és vannak, akik megteszik, ez szomorú).
Mit is teszek én a saját ideámért? Összekötöttem a nyelvtanulást a diplomaszerzéssel, van egy angol BA diplomám; nem engedem meg magamnak, hogy 26 fölé menjen a testtömeg indexem; van három gyerekem egy házasságból; a saját házasságomat megvédem és összetartom; a férjemet segítem a vállalkozásában; jó kapcsolatot ápolok a szüleinkkel és a barátainkkal. Szerintem teljes életet élek. Ja, nem vagyok adófizető polgár, mert mindemellett nem akarok a munka oltárán elvérezni. Ez utóbbira tényleg csak a társadalomnak lenne szüksége, az összes többit magamért és a családomért teszem."
Nő";;"Nem szeretnék azonosulni ezzel a nőideállal, számomra fontos, hogy semmiképpen ne tartozzak egy blokkba sem, hacsak nem abba, amelyikben mindenki más. Fontos, hogy mindenki olyan legyen, amilyen szeretne, de nem külső ingerek hatására. Szívem szerint letiltanék minden stílus magazint és MTV, vagy VIVA csatornát, ahonnan a lányok a sztárokat majmolják orrba-szájba. Továbbá azzal sem értek egyet, hogy a nők abszolút a nadrágot kell, hogy hordják, vagyis hiába az emancipáció, attól még tudniuk kéne főzni, takarítani, mosni, gyereket szülni és felnevelni. A természet nem véletlen így alakított ki minket, fizikailag törékenyebbnek. Azzal egyet értek, hogy munkába álljunk és mi is hozzunk egy kis gazdasági növekedést az országnak, de java részt a férfi az, aki megkeresi a kenyérre valót. "
Nő";;"Túl sok ez egy nő számára. A férfi legyen az aki eltartja a családot. A nő dolga a gyereknevelés és csak hobbiból vagy unaloműzésből járjon dolgozni."
Nő";"igen, de a testi elvárásokat nem veszem komolyan, ami a médiából ömlik, azt meg végképp nem veszem komolyan ";
Nő";;"Nekem bejön, én szeretnék ilyen lenni. De tök jó, mert manapság azért nincs olyan durván társadalmilag elvárva, hogy milyen legyél, sokkal jobban keresheted és megtalálhatod és megélheted önmagad, mint eddig. Nem olyan szűk az ideális nő köre, hogy abba olyan nagyon nehéz legyen beletartozni. Inkább nagy és tök változatos a paletta, és főleg az számít, ami tök klisé meg minden, de igaz, hogy légy önmagad."
Nő";;"nem tudom.."
Nő";;"szerintem ezeket a kritériumokat részben a férfiak támasztják, viszont szerepet játszanak benne a média (magazinok, tévésorozatok, filmek) által közvetített értékek is, amelyek azt sugallják, hogy az átlag nők hibátlan külsővel és a fent említett tulajdonságok nagy részével eleve rendelkeznek.
szerintem ezek az elvárások nagymértékben irreálisak. úgy gondolom, nem felelnék meg nekik akkor sem, ha mindent megtennék azért, hogy megfeleljek. de persze nem teszek meg érte szinte semmit, és nem is szeretnék ilyen lenni. nem tartom fairnek ezeket az elvárásokat, tekintve, hogy (bár nem vagyok biztos abban, más nők hogy viszonyulnak ehhez) én személy szerint nem várom el a férfitól sem, hogy az élet minden területén ""tökéletes"" legyen.
amit még problémásnak tartok, hogy az ilyen ideálképekből hiányzik az egyéniség, ami szerintem fontos, mind a nők, mind a férfiak esetében."
Nő";;"Nem érdekel, hogy mások mit tartanak ideális nőnek, de van a fentebb írt saját ""kritériumrendszerem"", aminek igyekszem megfelelni, és szerintem nagyjából sikerül is."
Nő";;"Megpróbálom tartani magam ehhez a képhez, ami nem mindig egyszerű, hiszen mindenkinek van rossz napja. De egy mosoly minden nőt széppé tesz. Tudom, hogy a barátomnak is jól esik, ha mosollyal fogadom. A kritériumokat sokszor a nők támasztják saját maguknak és ezek néha teljesen különboznek a férfiak elvárásaitól."
Nő";;"A fiúk támasztják ezt a kritériumot, a gebe nők nem szépek szerintem, buták meg kifejezetten idegesítőek..."

Nő";;"Szeretnék ilyen lenni igen. Vonzónak tartom, hiszen fontos lenne az álláskereséskor és manapság a céltudatosság elvárás is. Igyekszem tenni azért, hogy ezeket megvalósítsam. Munkáltatók miatti kritériumok főként és a helytállásra való kényszer. "
Nő";"Mi támasztjuk magunknak ezeket a kritériumokat és a világ nekünk. Én nem tartom magam annyira vonzónak, más kérdés, h mások milyennek tartják az embert. Próbálok tenni azért, h megfeleljek egy ideálnak.";
Nő";"Szeretnék, tartom magamra vonatkozónak, tök reális elvárás, teszek érte. Hát sajnos elég kevesen ilyenek, karrierizmus a lényeg meg a kurvaság, önállóság. Az élet meg nem erről szól.";
Nő";"Nem szeretnék ilyen lenni, mert ez lehetetlen. Főleg a média nyomja ezt, a filmek, reklámok, magazinok. ";
Nő";;"Nekem nem az az életcélom, hogy akárki szerinti ideális nő legyek; amíg a lelkiismeretem inkább tiszta, kifejezetten jól érzem magam."
Nő";"Én manapság 10-16 órát dolgozom, nincsen macskám sem, mert ott döglene meg a lakásban, ahova csak aludni járok haza. Még sokat kell fejlődnöm hozzá, hogy ideális nő legyek- Egyébként szeretnék ideális lenni, természetesen mindenkinek az a célja, hogy megfeleljen. Magamat vannak napok, amikor vonzónak tartom, de van,a mikor nem. Alapvetően nincsen problémám a testemmel, persze le lehetne dobni 25 kilót, hogy ideális legyek. Egyszer majd ennek is eljön az ideje. Most nincsen sajnos időm magamra. Ezeket a kritériumokat én támasztom saját magamnak. A környezetemből építkezem, amit látok. Ami tetszik, azt szeretném én is megvalósítani az életemben. A médiában dolgozom éppen ezért nem hallgatok a médiára. Más inspirál.";"Egy férfi számára kíváncsi lennék, hogy milyen az ideális nő. Majd kérem ennek az értékelését. :)"
Nő";"vegyesen";"A plázacicákat ki nem állhatom és semmiképp sem akarok olyan lenni, mint ők. Inkább a másik vonalat támogatom. Teljesen ideál nem akarok lenni és nem is tudnék, szerintem az az ideális, hogy ha az ember önmaga és úgy érdekes. Ezeket a követelményeket szerintem a média generálja azzal, hogy milyen példákat mutat."
Nő";;"Részben reális elvárás, bár ezt az egyensúlyt nem tudom mennyire lehet fenntartani. Megpróbálok megfelelni az elvárásoknak, de nem szeretnék tökéletes vagy ideális nő lenni, mert ez mindenkinek mást jelent véleményem szerint. Lényeg, hogy a párunknak mi legyünk az ideálisak, a társadalmi elvárás csak ez után jön. "
Nő";;"Szeretném elérni, leginkább nők támasztják nőknek, félek, hogy ha nem vagyok tökéletes, már nem is vagyok elég jó."

FÉRFI
Férfi";"Számodra is ilyen az ideális nő? - igen. Hogyan juttatod kifejezésre, hogy neked mi az ideális? -kitöltöttem ezt a kérdőívet. Mennyire ragaszkodsz ehhez az ideálhoz?- rugalmas vagyok. Te teszel azért, hogy a párod ideális legyen? - kis lépésekben, korántsem tudatosan tervezve. ";"Szerinted ki dönti el, mi az ideális?
Ez egy érdekes kérdés. Szerintem az egyén szintjén következő tényezők játszanak szerepet az idea kialakulásában. Csak rendszertelenül, amik eszembe jutnak:
- családi háttér: anyával, nagymamával töltött idő mennyisége, minősége. Nő szerepe a családban, ahol az egyén felnő. még a szocializáció során: testvérek nemi különbségei, gyermekkori barátságok (fiúkkal/lányokkal tölt sok időt - lányos/fiús tevékenységek dominálnak-e a fejlődéskorai szakaszában 3-6éves korban)
- Média: főleg a tv/film. Hollywood szeret játszani az emberek agyával, a divat dönti el mi in és mi out. nem csak a zenében, vagy öltözködésben, de a viselkedésben is. A témaválasztás, az, hogy milyen történeteket és milyen karaktereket tárnak széles közönség elé, erősen meghatározza az emberek vélekedését. lásd. a törékeny Scarlett O'Hara (Elfújta a szél) VS. G.I: JANE"
Férfi";;"Általában azért ragaszkodom hozzá, mert ha másmilyen, akkor nem bírjuk ki egymás mellett sokáig.."

Férfi";"természetesen ilyen";"Mivel nem túl magasak az elvárásaim maximálisan ragaszkodok az ideálomhoz. Páromnak csak olyan lányt választok, aki számomra ideális. Azt, hogy mi az ideális mindenki saját magának dönti el a saját ízlése alapján."
Férfi";"a privát véleményem pedig:";"a tököm tele van a társadalmi elvárásokkal, és azzal is ha valaki azt mondja, hogy nekem elég ha szeret. Majdnem minedn nő ideális (igenis a legtöbb lányban sok a vonzó dolog) és utálom, hogy a média, a diszkóba járó közönség és a divat másként sulykolja ezt mind a két nem számára. Ennek megfelelően ezt a fent említett legtöbb lány tudomására is hozom, mert szintén szomorú jelenségnek tartom hogy bókolni, kinyitni az ajtót, kihúzni a széket egy étteremben (bármilyen nőnek, nem csak anyunak/barátnőnek/feleségnek) ciki/buzis/nem cool és trendy/régimódi. Ezzel a majomsággal, hogy attól vagyok férfi, hogy a nő emancipált de legalább többet keresek mint ő és igenis eljárok a hobbimra, haverokkal de féltékeny vagyok mert én vagyok a férfi. Ezzel nem értek egyet.
Azt gondolom a legtöbb kérdésre válaszoltam: nem ilyen egy ideális nő, nem ragaszkodom ehhez az ideálhoz, a párom már már akkor ideális amikor kiválasztjuk egymást (természetesen az új helyzeteknél kompromisszumra való törekvéssel) az általános ideálist pedig a divat, a média és a szolgáltatószektor dönti el. 1 maradt hátra: hogyan juttatom kifejezésre: udvarlok, de nem mindenki előtt, mert ugye mivel mindenki megérdemli a bókot, ezért pont nem a még látványosabb kitűnéssel, hanem az egyedi törődéssel tudom ezt kifejezni :) hát ennyi gondolom, remélem érthető eleje füle-farka volt és ki tudsz hámozni belőle valamit..."
Férfi";"teszek érte, a párok egymást tanítják és szeretik, barátok, szeretők és lelkitársak";
Férfi";;"Ne az a nő legyen, aki nélkül nem tudok élni, hanem akivel jó együttélni. Legyen vonzó, képes legyen önállóan is élni, de tudjunk együtt is.
Nekem elég, ha törekszik arra, hogy jobb, szebb, okosabb legyen.
Elmondom neki, hogy mit szeretnék, nagyjából ugyanezeket.
Nagyon ragaszkodom ahhoz, hogy mindig törekedjen valamiben a többre.
Jah, támogatom mindenben, amibe belevág.
Mindenki magának dönti el, hogy számára mi az ideális. "
Férfi";;"nem ragaszkodom semmilyen ideálhoz, kedvelem az egyedi (felfogású, kinézetű) nőket, gyakran pont azok tetszenek, akiket mások észre sem vesznek, ugyanakkor úgy érzem, hogy a társadalom által kialakított ideáloknak megfelelő nőkkel nem tudnék együtt élni.. mégis (sajnos) sokszor úgy érzem, hogy azt akarom hogy a párom megfeleljen a minket körülvevő társadalomnak (is), ami egyben elég szánalmas is.. a társadalom és a média (talán inkább már a média) dönti el, hogy mi az ideális.. sok sikert a tdkhoz :)"
Férfi";;"Ez egy belső hang, és érzi az ember ha van egy belső szikra ami mozgatja a kapcsolatot, mindig meg tud újulni, és nem laposodik el a kapcsolat. Megvan a kompromisszum és kommunikáció. Ideál számomra nem létezik, mert sok dolog amire azt gondoltam ""ideális"" lenne az élet megmutatta mégsem annyira jó, mint ahogy elképzeltem és azzal meg működik amire nem gondoltam. A lényeg a szikrán és megújuláson van."
Férfi";;"Ezekkel a tulajdonságokkal rendelkeznie kell, igen. Nem juttatom kifejezésre, hogy mi lenne az ideális (hiszen az bántó lenne, hacsak nem Ő az ideális). Nem teszek azért, hogy megváltozzon. Mindenkinek más az ideális."
Férfi";;"Az ideális nem ilyen! Az ideál relatív dolog. A többség véleménye alkotja az ideált. Számomra nincs belső tulajdonságokra tekintve ideálom, de külsőre igen: barna haj, kék szem, vékony testalkat, szép lábak. Mivel relatív, így számomra a párom ideális, megváltoztatni senkit nem akarnék, inkább szakítok. Szerelmes meg addig nem tudok lenni amíg nem klappol minden. L.D. ;)"
Férfi";;"Nincs ideális nő. Esetlegesen minden személynek lehet egy komplex elképzelése, hogy mi lenne számára a tökéletes/ideális nő, de az igények sokrétűsége és kombinációk végtelenjében nem lehet csak nagy általánosításban beszélni ideálról. Személy szerint pedig nem is hiszek az ideálban, ugyanis az ember úgyis azzal a nővel fog lenni, aki valamilyen

oknál fogva meg tudja ragadni a férfi érzelmeit és akkor már egyáltalán nem számítanak az ideálok."
Férfi";;"Figyu már, nem mondtad, hogy levezetésképp kell majd írni egy regényt, nagyon összetett dolog ez, nem fog pár sorba beleférni.
Hát én picit hálistennek eltérek azért ettől, hogy a külsőnél maradjunk. A magasság jó, de ennél fontosabb a testen belüli finom arányrendszer, (amivel kapcs sajnos nagyon érzékeny vagyok, de azért Disney-éknek sikerült párszor ilyen főhősnőt összelőni). Ezt a tökéletes alakot lehetőleg olyan ruhák mögött tartsa, amik inkább tükrözik az ő egyéniségét, mint hogy kirakatként szolgáljanak. A legfontosabb, hogy neki is legyen egy valamilyen szofisztikált világlátása és világa, érdekelje az enyém és engedjen be a sajátjába. Legyen határozott, de képes legyen a változásra. A legutolsó mondatot egy az egyben én is igénylem, de minél tökéletesebb, annál kevésbé van esély ilyenekre, úgy gondolom. (Eddig még nem volt rá példa, hogy kapcsolatból kikacsintottam volna, ez pusztán elmélet.)
Hogyan juttatom kifejezésre? Leírom kérdőívekben.
Teszek e azért, hogy a párom ideális legyen? Nem. Azért teszek, hogy olyan legyek, amilyet a leendő ideális párom szerintem megérdemel.
Szerintem ki dönti el, mi az ideális? Hmm. A média. Van az embereknek egy belső motivációs rendszere, de erősen vesztésre áll a módszeres agymosással szemben és folymatosan torzulva alapját képezi a következő torzító hullámoknak. Mindenhonnan tökéletes lányok képei és történetei zúzulnak a fejünkre (Disney, yeah). És egészen kicsi korában már születik meg az ember fejében, hogy én olyat akarok. A probléma, hogy ilyen nincs. Nem csak a rajzfilmhősökkel van ez így, de filmjeink főhősei, a hírességek, a modellek sem olyanok, mint ahogyan mi azt kapjuk az ezüsttálcán."
Férfi";"Szerintem a párom is ilyen";
Férfi";;"Nem. Elmondom neki. Semennyire. Azért teszek, hogy számomra legyen ideális és ne másnak. Média és a többségi társadalom."
Férfi";"igen. nem juttatom kifejezésre. nem ragaszkodok hozzá, nem teszek érte hogy ideális legyen, a média által a népbe táplált kép alakítja ki";
Férfi";"Mondhatjuk, hogy azonos az ideál.";"Nem szoktam hangoztatni, hogy mi az ideálom, mert igazából határozottan nincs ilyen. Minden nőben van valami érték. Ha például a hajszínt vesszük, nem csak a barnákat vagy a szőkéket szeretem. Jól kinézni bármilyen hajszínnel lehet (najó... talán rózsaszínnel nem:)) a belső a fontosabb és a tettei. Az, hogy a párom ideális legyen: én annak örülök, ha nekem ideális, nem kell mindenkinek megfelelnie. Az, hogy ki az ideális, pedig megint csak emberfüggő, hiszen ez teljesen relatív, ahogy az is, hogy kinek ki/mi a szép."
Férfi";"naná, ilyen a barátnőm xD";
Férfi";;"Ahogy fentebb írtam, mindenki eldöntheti, hogy számára mi az ideális. Számomra egyfajta Aranyhaj-Mulan keverék az ideális, egy enyhe Pocahontas beütéssel, ha már a mesék világában lavíroztunk eddig. A választásomban juttatom kifejezésre, és a lányoknak adott reakcióimban. Nem teszek azért, hogy a párom ideális legyen, mert elfogadom olyannak, amilyen. Nem ragaszkodom ehhez a képhez, de vágyom rá. Álmodom róla. :)"
Férfi";;"az ideát sugallja a média minden csatornájával, amit persze sokan követnek. Az én ideámat szeretem én megválasztani pl.: legyen életképes; intelligens; elviseljen (lehet, hogy az előző 2 kizárja egymást:); képes legyen gyereket felnevelni, ja és lehetőleg még szeressen is + az a rohadt testiség.... [ne legyen cicababa, clasic...] had ne soroljam :)"
Férfi";"Hasonló";"Jelenleg szingli vagyok, így az egyik kérdésre nem tudok válaszolni. Szinte semennyire nem ragaszkodom az ideálhoz, mert szerintem minden ember egyedi, és csak nagyon nehezen lehet sémákba sorolni őket, és ha meg is tesszük sok hibát vétünk, de tény hogy nem lehet mindenkit ismerni. Számomra hasonló a női ideál. Legyen viszonylag csinos(de csak mértékkel, ne legyen rajta egy bőröndnyi smink). Szerintem fontos a külső, mert azért szexuálisan is vonzódnunk kell a párunkhoz, úgyhogy egy szintet ilyen téren érjen el, utána viszont a belső dönt. Öltözködjön csinosan, de nem kirívóan. Belsőleg legyen

inteligens, művelt, magyarul ne csak az ágyba legyen jó hanem jó beszélgetőpartner is legyen. Legyen véleménye, de fogadja el másokét, ne akarja ráerőltetni a sajátját másokra. Számomra, körülbelül ilyen egy női ideál. Jah és legyen hűséges."

Vélemények Hófehérkéről

Nő, 26 éves:
Az első évadban a néző Hófehérke múltját/mese (ami számára ismeretlen) és jelenjét/"valóvilág" is megismeri a néző. A karakter külső megjelenítése követi az eddigi mesékben élő képet- A múltban/mesében Hófehérke inkább hercegnős- hosszú ébenfekete haja van, jómódban él először édesapja, majd férje kastélyában. A jelenben egy „21.századi" mesehősként jelenik meg. – trendi rövid haj, divatos korabeli ruhák. Magányosan él, tanítóként dolgozik. Kedves, jószívű, segítőkész karakterként ábrázolják a készítők – sajnálni való, hányattatott sorsú. Ennek ellenére én mégsem szeretem a karakterét – sokszor úgy érzem, hogy idegesítően naivan ábrázolják, és hiába ő a főszereplő, akivel nekem, mint nézőnek azonosulnom kellene, nem tudok. Azonban a második évadban jelentős fordulatot vesz a karakter – hiszen szembeszáll mostohaanyja anyjával, harcol a gyerekéért (aki mellesleg a filmben vele egyidős) és harcol a szerelméért, és ami a legjobb, harcol a saját életéért. A sorozatban a második évadban egészen más oldalát ismerhetjük meg Hófehérke karakterének – szembeszáll az ellen dolgozó erőkkel, és férfiak nélkül mesehősnőkkel (Mulan, Szépség- Hófehér lánya) karöltve száll szembe a számukra veszélyes mesevilággal. Egészen új oldalát ismerhetjük meg a mesevilágban– Hófehérke, mint amazon - aki kiválóan bánik a fegyverekkel, jártas a harcművészetben – férfiakat megszégyenítő bátorsággal és ügyességgel harcol.
Számomra legemlékezetesebb pillanatok a harcos jelenetei, talán mert meglepő változás volt az addigi szerepéhez képest. A másoktól függő, folyamatosan átvert, megalázott, és szenvedő nő – kemény harcos lesz + kifejezetten tetszik ez a vonal, hogy milyen jól boldogulnak férfiak nélkül – amíg Daliás Hófehér közelében van, addig nem tud kibontakozni ez a számomra szimpatikus személyisége.

Férfi, 30:
Egy mondatban: Hófehérke alakja a Once Upon a Time-ban elsősorban az anyafigurát emeli ki.
Védelmező karakter, mind szerettei, mind országa/népe számára, erős nő. A szépség háttérbe szorul, bájról nem beszélhetünk esetében. Harcos, öntudatos asszony, akinek szerepe nem csak személyek, hanem eszmék védelme is, mint a JÓ és az IGAZ - ez sajnos a történetvezetésnek köszönhetően többször vállalhatatlanul buta helyzetbe szorítja Snowt, de ezt elnézzük az íróknak.
A sorozatra egyébként is jellemző a nők harcosságának, keménységének hangsúlyozása (lásd még Mulan és kardja; Ruby (Piroska) a vadállat; a főhősnő, akinek nem tudom a nevét, de szőke és sheriff volt sokáig; nagyi a mordállyal; etc) így ami kifejezetten Snowhoz kapcsolódik (remekül ismételve magam) az az anyaság és a modern családcentrikusság. Ez legkevésbé sem a főzés-mosás-takarítás triumvirátusát takarja, hanem íjjal/nyíllal/nádihegedűvel védi családját a rárontó ROSSZ ellen - már ha erényessége és becsülete más butaságot nem diktál éppen (lsd még: "hagyjuk csak élve 293. alkalommal is a gonoszt, aki mindenkit ki akart nyírni és ki is fog, majd harcolunk még ellene sokat, hogy páran meg tudjanak halni helyette").

A szexualitás marginálisan is alig jelenik meg, szépség és attraktivitás elvi szinten van jelen a karakterben, mint háttérbe szorított, de létező attributum, ugyanakkor személy szerint én nem vonzódom hozzá túlságosan film alapján.

Nő, 21:
Hófehérke a Once Upon a Time-ban. A szépségét továbbra is megőrizték, ahogy azt is, hogy senkit sem akar bántani és mindenkiről a legjobbat feltételezi - legalábbis egy darabig, azért nála is van egy határ. Pl. amikor a Vadász meg akarja ölni, akkor azért szalad el, hogy levelet írhasson a Királynőnek, amiben leírja, hogy ő nem haragszik rá és megérti... (ez talán egy kicsit túlzás) De túléli, szerelmes lesz, igazi hősszerelmes "Mi mindig megtaláljuk egymást.", a szerelmével sosem vitázik, igazi összhangban vannak ők együtt, tűzön-vízen át. Ha a Herceg életét megmentheti, akkor inkább lemond róla, ám nem tud együtt élni a fájdalommal - némi emberi vonás - és inkább megiszik egy bájitalt, aminek köszönhetően elfelejti a szerelmét, de így önmagát is elveszíti - előbújik a gonosz Hófehérke, aki már bosszút állna a Királynőn. Meg is tenné, ha a Herceg nem állítja meg. A sorozatban jó harcos- és tájékozódó képességét is kidomborítják. Könnyen teremt jó kapcsolatokat (pl. Piroska). Azonban elég határozott ahhoz, hogy elfoglalják a Herceggel és a hadsereggel karöltve a királyságot, nem mondanak le csak úgy róla, azért, mert egy kicsit csatázni kell. A Királynő életét ismét szeretné megóvni, tesztelve őt, de sajnos a Királynő nem megy át a teszten, így száműzik. Hófehérke megfenyegeti, hogy ha vissza mer jönni, megöli. (ha jól emlékszem) A "való" világban már egyáltalán nem bízik a Királynőben, sem abban, hogy megváltozhatna - nem ad több esélyt a Királynőnek. De azért nem tör az életére. A való világban marad a megszokott stílusánál, a Mary Margaretes ruháknál, nem tér vissza az azelőtti szereléséhez, a haja is rövid marad. Egyébként szerelméhez továbbra is hű, családját pedig ahogy tudja, védi - pl. Emma után ugrik a kalapba, hogy ne veszítse el ismét. A család biztonsága az első. Mint mondtam, az erdőt szépen kiismeri és az erdő élőlényeit is. Pl. tudja, mi az ogrék gyenge pontja, mi alapján tájékozódnak, és az íjat remekül használja, le is lövi és meg is öli az ogrét. Cora-ban sem bízik egy percig sem, róla is tudja már, milyen gonosz, nem hagyja magát becsapni. Ez Cora esetében jól is jön neki, a Királynőnél viszont negatív érzései félrevezetik.